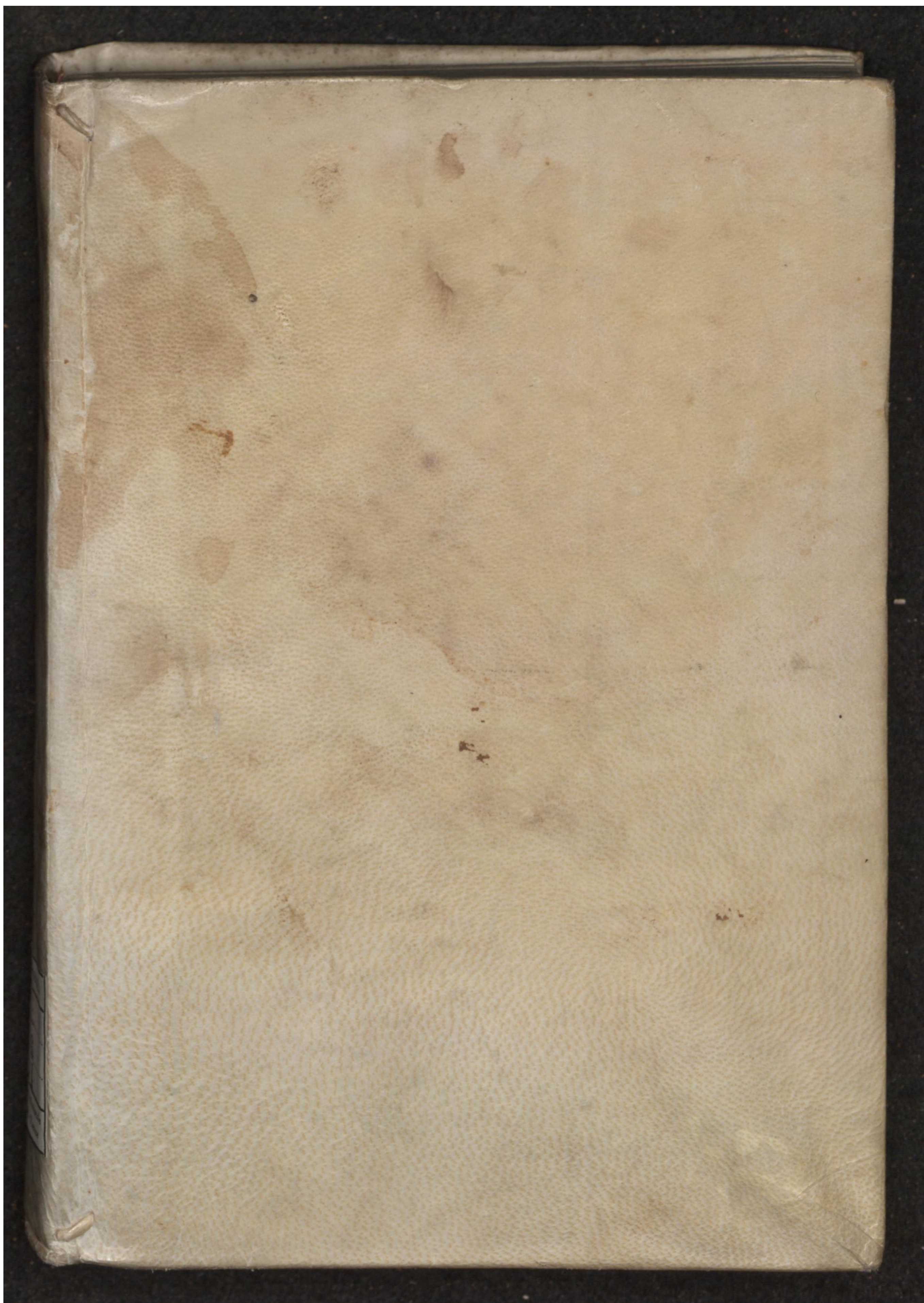
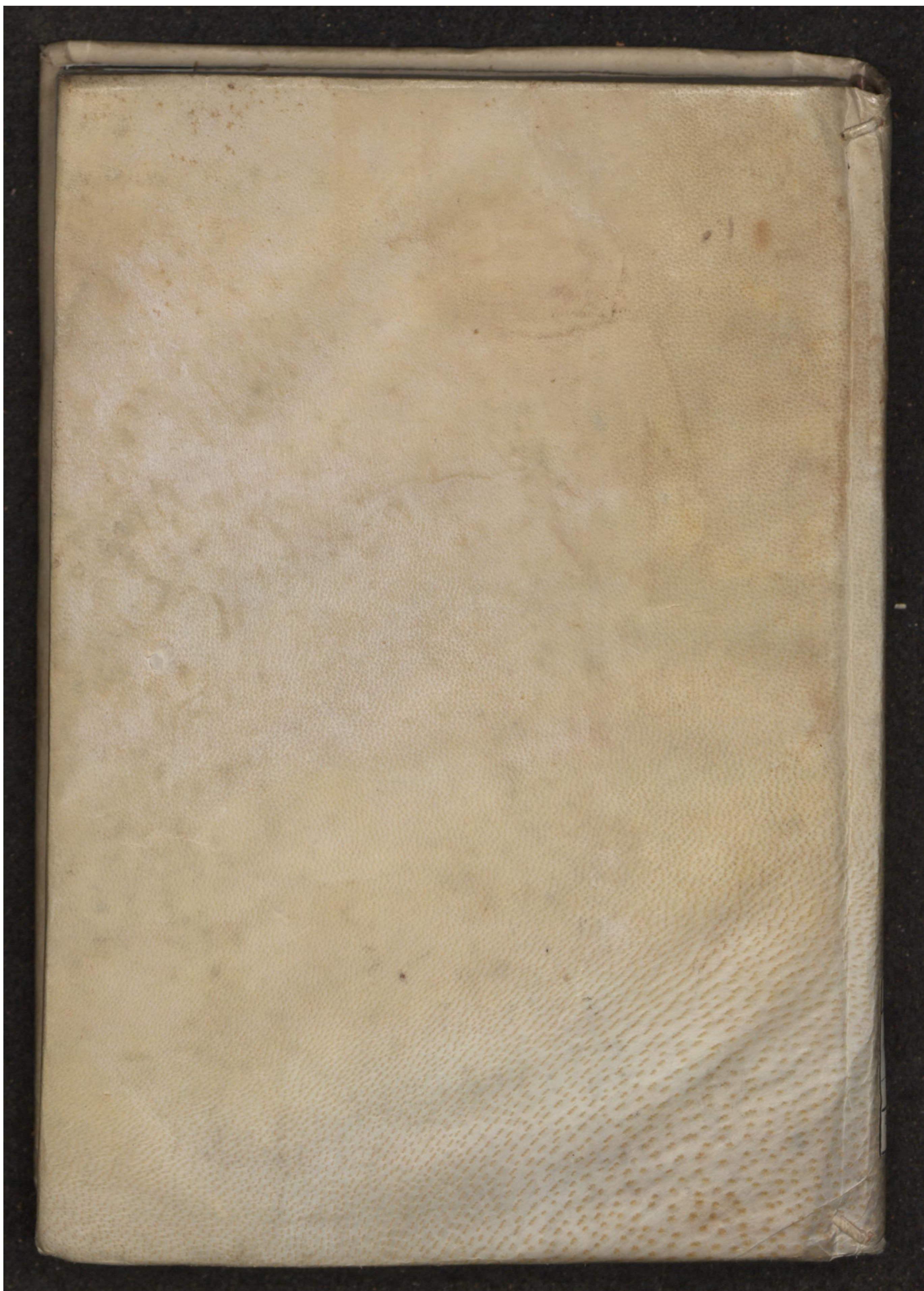
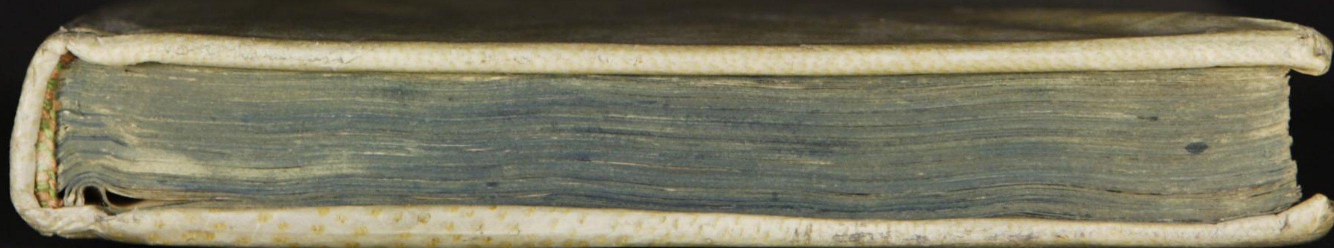

INCUNABULI
E
6
34
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

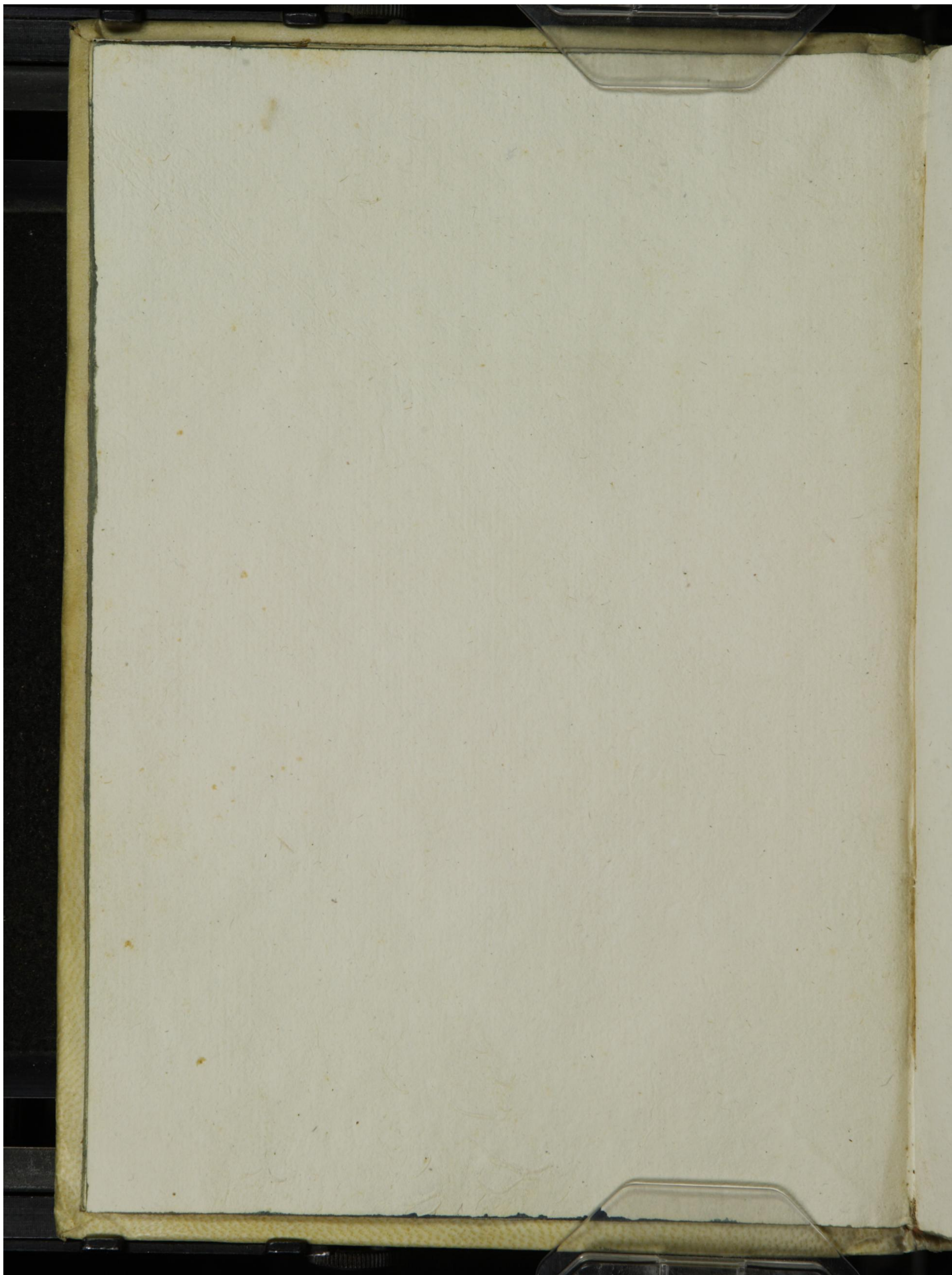

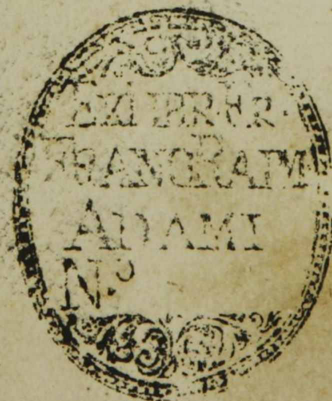
Arzad Elbos:

AD NICOLAVM PONTIFICEM .V. AVRISPAE IN HIEROCLEM PRAEFATIO.

Irabar sæpe & quidnã causæ fuisset mecũ ipse dubitabã ꝙ neq; ĩ litteris: neq; in ædificiis hæc nostra ætas maioribus responderet: sed quæ scribebantur aut ædificabantur: multo deteriora antiquis illis & essent & uiderent. idque partim hominum neglĩgẽtiæ: partim facultatibus: partim ꝙ humana natura forte peior facta fuisset adscribebã Verum Beatissime Pater ita hæc tẽpora fauore & uirtutibꝰ illustrati; ut admiratio & dubitatio illa a mente mea deciderit & omĩbus qui hæc cogitãt manifestum fit. mira illa antiquorum ædificia & clara ingenia uirtutem & benignitatem prĩcipum fecisse. Videmus enim tot sanctorum ædes tuo iussu tuaq; ĩpẽsa: aut factas: aut restitutas: tot alia publica & priuata in urbe ædificia: Vt uix qui præsẽtes inspeximus tot magna tã paruo tempore fieri potuisse credamus

quæ tã plura tam egregia sũt: Vt si quis de omnibus scribere uelit: nõ paruo codice opus sit: de quibus singulis si ubertati & elegantiæ orationis meæ confiderem dicere pollicerer: & si pro cupiditate fecero: dicam oĩa. Cupio equidem uitam omnem tuã scribere, quod si audeam temeritatem potius meam accusatum iri cum signo beniuolentiæ & charitatis uolã: ꝙ tam magna ausus fuerim q̃ securam taciturnitatem non reprehẽdi. Sed hoc aliquis fortassis uberius & magis eloquenter explebit. Nam inter tot doctos uiros quibus plrimum benefecisti: aliquis certe gratus esse debebit: qui gesta & vitam omnem tuam scribat Quippe qui argumentũ uariis: magnisque uirtutibus plenum habebit. Studia enim omnis generis litterarum tãtum per hæc tempora creuerũt: vt per octingentos ante annos nullus tam magnus numerus: aut scriptorũ: aut transferẽtium fuerit. In quo non solum præsentes tibi maxĩe obligant: sed etiã præteriti

hões:& futuri:præteriti q eorũ famam mori nõ permisisti:futuri q unde meli ores fiũt:habebũt. Nam præclara q̃da3 opa ĩcuria & negligentia eorꝝ qui sexcẽ tis annis citra fuerũt iã depdita magno studio perquiri fecisti: Quippe qui di- uersos nuntios p diuersas mũdi ptes ad libros perquirẽdos tã græcos q̃ latinos tua impensa misisti. Ego uero q te sem p magnifeci amaui & colui quiqꝫ beni- uolẽtia nõ mercede ductus tibi ĩ mino- ribus existenti aliqua traduxi:tuoqꝫ no mini adscripsi:quum Venetiis essẽ tuo iussu libros aliquot græcos emi inter quos repperi Hieroclem sup uersibꝰ py thagoræ aureis appellatis. In quibꝰ oĩs pythagoreorũ philosophia continetur tantaqꝫ in eis est doctrina:tanta legenti utilitas:ut octogenarius iam nihil ego aut græce aut latine legerim:qđ magis mihi profuisse ĩtelligã. Parum enĩ aut nihil ubi miracula non fuerunt:a fide christĩana differt.hoc opusculũ latinu3 feci & nõi sãctitatis tuæ dedicaui:oroqꝫ

ut semel legas. Nam q̃uis ita doctus: ita
om̃i uirtutũ genere præditus sis: ut neq;
doctrĩæ: neq; uirtuti tuæ quicq̃ addi pos
sit: placebit nihilominus legere ea quæ
sentẽtiã tuã cõfirmabũt. versus uõ græ-
cos nõ uersus latinos feci: sed v̇bũ e uer
bo expressi: ut in exponendo postea uẽ
ba nõ uariarent & responderẽt & ĩ græ
co etiã syllabarũ quãtitas: ut in heroicis
fieri solet: nõ ẽ seruata. Rem enĩ pytha
gorei quæsiuerũt & utilitatẽ nõ uerba.

HIEROCLIS PHILOSOPHI STOICI ET SANCTISSIMI IN AVREOS VERSVS PYTHAGORAE OPVSCVLVM PRAESTANTISSIMVM ET RELIGIONI CHRISTIANAE CONSENTANEVM INCIPIT.

APIENTIAE STVDIum est qđ in purgatione & perfectōe humanæ uitæ versatur. Purgamur enī p philosophiā hac nostra terrena ignorātia & mortalis corporis specie. per philosophiā quoq; ad pfectōnem uenimus qua propriū & innatum nobis uigorē assumentes ad similitudinē dei traducimur atq; hæc duo uirtus maxīe opant & veritas. Virtus quidem irrationabilē uehemētiā pturbationū animi extrudit. Veritas diuinā speciē quā ex natura secum hēt: reassumit. Oportet igit ad hāc artē q̄ nos & pfectos & purgatos factura ē regulas quasdā habere breuiter determīatas: tanq̄ causas quasdā artificiosas: Vt ordine & per cōpendiū ad pfectæ uitæ finē procedamus. Harꝝ regularꝝ q̄ omēƺ philosophiā cōtinent Pythagoræ v̄sus aureos uocatos oportune & decenter in primis ponere possumus. Continēt enī totius philosophiæ tā quæ in exercitio: q̄ quæ in cōsideratōe uersant præcepta:

lippo sus lacrimo sus a lippio is .i. lacrimare

Gigno is . Gen ro as

& ĩstituta: quibꝰ uirtutẽ adipisci poterimus & ueritatẽ: & nosmetipsos purgatos facientes ad similitudinẽ dei fœlices ẽẽ. & ut Thimeus Platonis diligẽs ꝑceptoꝝ Pythagoræ magister dicit: sani atque ĩtegri facti ad primæ spẽi habitũ pẽuenire. Ad primũ quidẽ ciuilis uirtutis ꝓponit præcepta. Primũ enĩ ĩgnorãtia nos purgare oportet & desidia. Postea reꝝ diuinaꝝ sciẽtiã ĩferre. Nam ut oculus lipposus & ĩmundus res nimiũ lucẽtes discernerẽ nõ põt: ita aĩus noster nisi uirtute præditus: pulchritudinẽ ueritatis conspicere neqt: quum uitiatũ: purum attingere nefas sit. Est ergo ciuilis philosopia q̃ uirtutẽ gignit. In spectiua uõ q̃ ueritatẽ. Itaq̧ ĩ ipĩs Pythagoræ uersibus ciuilẽ philosophiã humanã uirtutem: Inspectiuã diuinã ĩuenimus appellatã. Quare quũ ĩ uersibus pythagoræ de philosophia ciuili dictũ fuisset subiũctum est.

HAEC facias. hæc cura. isthæc cupiisse necessum est.

HAEC te uirtutis diuæ ad uestigia po-
nent.

Primo enī hominē fieri oportet.& tūc ex hōie ī deum mutari. Ac uirtutes ciuiles hōiem bonū cōstituūt.artes uō quæ uiā ad deitatē præstāt:deū ex hōie faciunt. Nā iis q ascenderē uolūt:parua magnis ex ordīe præponūtr. Quāobrem ī iis q̄ ad hōium doctrinam Pythagoras scripturæ liquit:uirtutū ciuilium præcepta primo ī suis uersibus tradit docens nos ab optīo ī hac uita uiuendi usu facilem ad diuinā illā similitudinē dei ascēsū fore:& hāc orōnis suæ ītentōnem & hunc ordinē añ oīs alias lectiones philosophādi formā audiētibus affert. Versus uero ea rōe aurei appellātr:qm̄ ut hi uersus īter cæteros optimi sūt & diuini Sic aurū ī rebus humanis optimū appellamus a similitudīe metallorū:differentiā morū capientes. Est qdem aurū purum:& terræ nō admixtū.qualia sūt huic cōfinia:argentū:æs:ferrū:īter quæ naturaliter aurum supexcellit.quod so

p° oportet

Aurū superexcellit

lum ex metallis rubiginem nõ accipit.
Illa enim quantum terræ participia sũt
tantum in rubiginem mutantur. Terre
na igitur materia uicium capiente pro-
batum & mundum genus: & omnino
totius malitiæ expertem uitam reddẽs:
conuenienter aureum appellatur. Sic
quoque & hi uersus omni undique uir-
tute pleni aurei scribuntur. & diuini ap
pellantur. Non enim hoc probum: hoc
improbum habent: ut in quibusdam ali
is reperitur: sed omnes simul optimos
ostẽdũt mores: & ad similitudinem dei
nos conducunt: & Pythagoreæ philoso
phiæ finalem intentionem aperiunt: ut
in uniuscuiusque declaratõe clare ostẽ-
detur. & primo a primis initium capia-
mus.

IN PRIMIS VENERARE DEOS
VT LEGE DISPOSITI SVNT
IMMORTALES.

Vm omnium uirtutum dux
sit religio: qua media ad deum

ēst ascensus : decenter Pythagoras in̄ suis uersibus ab ipsa religione præceptum dare incœpit : quo pacto oporteat modestos deos secundum ordinem illis existentem honorare. quem ordinem deus ille summus rerum omnium factor simul ipsorum substantiæ adegit quorum aliquos firmauit: & ordinauit: In prima spera: alios in secunda: & in tertia alios. & sic consequenter usque omnium cælestium complectionem. Nam ut sunt ab eorum factore: & patre ordinati: ita eos intelligere & honorare hominum est diuinæ legi obtemperantium & omnino ipsis honorem redentium: qui neque superexcedant in eorum dignitate: neque deficiant circa illos intelligendo: sed ita eos ponant: & intelligant: ut sunt. & eum ordinem habere sciant: quem acceperunt. quæ lex uult & iubet ab omnibus uenerationeʒ & gratias referri ad primum ipsorum opificem solum deū: quem deū deorum quis ꝓprie appellare pōt. & deoꝝ sūmū

atque optimum. hæc autem appellatio: & hæc dignitas rerum omnium facto-ri & optimo artifici deo: solũ tribuenda est. si ipsum deoꝝ causam & ĩmutabiliũ substantiarum factorem credimus. eos igitur nunc immortales deos appellauit in suo uersu Pythagoras: qui semper & eodem modo opificem deũ intelligũt. & semꝑ ad illius gloriam ordinati ab il lo esse: & bene esse optime inseparabili ter & immutabiliter accipientes: ut pri-mæ causæ simulacra sine affectione exi stunt & sine perturbatione. talia enim decet simulacra sui ipsius cõstituisse & non mutabilia: & lapsu ad malitiã passi oni subiecta: quales sunt hominum ani mi: qui ex omnibus quæ ratione utũtur naturis ultimum & minus probatuꝫ ge nus sunt: ut summum & probatissimuꝫ deoꝝ immortalium dictum est genus. hi uero ad differentiam animarum hu-manarum immõtales dei appellati sũt: tãq̃ diuinã beneuiuẽdi uitã ñ ãmittẽtes nec unq̃ ꝓpriæ substãtiæ: neq; pñes eoꝝ

benignitatis obliuiſcentes: quibus quidẽ paſſionibꝰ humanus aĩus ſubiectus eſt. Nam modo deum intelligit: & ſuaꝫ dignitatem recipit: nõnunq̃ ab illis decidit: quaſi mortales dei recte animi hominum appellantur: quia illam beneuiuendi uitam quandoq; a deo diſcedentes ammittũt. & iterum ad deum redeuntes reuiuiſcunt: & hoc modo diuinã uitam uiuunt. Illo quoq; modo morientes quantũ immortalis ſubſtantia factũ mortis ſortiri poteſt: nõ ꝗ intereat: ſed ꝗ a forma bñuiuendi deciderit. Mors enim eſt animi impietas & ignorantia: quæ immẽſas in uita hominum gignũt paſſiones. Nam qui meliora ignorat: peioribus ſeruire neceſſe eſt: a quibus liberari non aliter quis poteſt: niſi per recõdationem intelligendo reducatur ad deum. Inter hos autem quos immortales diximus neceſſe ẽ genꝰ aliqd ẽẽ magis honore dignum q̃ homo ſit: & deo ĩferius: qđ quidem eius mediocritate utriuſq; gñis extrema attĩgit. Itaq; primum

illud imortaliū genus totū quod sibi a
diuina potentia infūdit sibi adiūgit:&
bene continet. Atque hoc medium deū
non ignorat. & semper neq; mutabilem
atq; eandem dei itelligentiā habet. Nā
& si semp intelligat aliter atq; aliter sup
addens dominatōem accipit:& augum
tum:atq; in hoc q̄ semp intelligat supa
uit hominū genus. q̄ uero nō immobi
liter & nō semp eodem mō itelligat:mi
nus est q̄ deorꝝ genus. Itaq; mediū exi-
stit qđ neq; per pfectōem hominum ge
nus excellit:neq; p negligentiā fit deorꝝ
generē deterius:sed prima:secūda:& ter
tia deus ipse rerꝝ omium factor cōstitu-
it. quæ natura adinuicē differrēt:non tñ
adinuicem confusa:neq; ordinē uirtute
aut uitio mutātia. Nam quum p substā
tiā semp maneāt:ordine nihilominꝰ il-
lis supueniente p genera diuidūtur:vt a
primis causis æque ordiata sūt. Vt enī
ibi prima & media & ultima totius sapi
entiæ ordo cōtinet. hæc enī rōe sapiā ē:
quoniam qđ facit apte & ordinate fini

cōducit itaq; simi[?] conueniunt sapiētia: ordo:& finis. Sic & ī hoc quod totum ē ea quæ facta sūt ad primā dei intelligentiā: prima certe erūt in mundo. quæ ad mediam. media quæ usq; terminū ītelligentiarum adierīt: ultima in naturis rōne utentibus sunt. Est aūt omne rationale ornamentū cum innato sibi corpore incorruptibili simulacrū opificis dei. Itaq; illius sūmitatis incorruptū & īmortale simulacrū collocatū primo loco est. Mediocritatis uero illius simulacrum hic ī medio est. Extremæ uero illius deitatis simulacrū in naturis rōne utētibus: tertium & ultimum est. Horum aūt trium generum per primum quidē deos īmortatales Pythagoras ostendit: per medium heroes claros: & per ultimum dæmones subterraneos: ut rē quandam paruā ītelligimus.

Nunc vero ad prima redeamus. quæ est lex: & qui secūdū ipsam legem ordo: que secundum ipsum ordinem tribuendus honor.

Lex quidē ē ipſe opifex ītellectus & dei uolūtas:q̄ pemniſ manēs cuncta pagit & ad ppetuitatē conſeruat. ordo quoq; iuſtus & aptus a rex̧ oniium parente & opifice adueniēs eox̧ alios ↄſtituit prīos alios ſecūdos. Nā & ſi īter oīa q̄ rōe utū tur mundi ornamenta ſūmitatem ſorti ta ſint: diuerſa nihilominus adinuicem ſunt: quippe q̄ alia aliis plus diuinitatis participāt. Argumētū aūt & ſignū eorū excellentiæ & diuinationis cæleſtiū ſpe rarū ordo qui ſecūdum ſubſtātiā & po- tentiā locū ſibi accepit tanq̄ eox̧ exiſtē tiæ lex & ordo ſil' eſſent īnati. Non enī caſu aut fōtuna facti diuiſi poſtea & ter minati locis ſunt. Sed ordinati prius ad exiſtentiā uenerūt: ueluti ſi totū cælum unū aīal eſſet: & diuerſas ptes haberet quæ adinuicem ſtatutum ordinem per ſpeciem in diſtātia & propinquitate cō ſeruent. Mutatio enim ipſorum ſitus ſi ne omnium rerū deſtructōe & pditōne euenire non poſſet: quam accidere non eſt poſſibile. Eſt autem prima ipſorum

causa omnino immutabilis & immobilis quæ in operando eandem habet substantiam & bonitatem non adiectam: sed per se ipsam & ex se ipsa subsistentem omnia ad bene esse producēs. Causa uero rerum omnium creatōnis deo nulla alia rationalis est nisi substātialis bonitate. Est qdem naturaliter bonus. Bono uero naturaliter nulla unq̃ de re aliqua inesse potest inuidia. Causæ quoque huiusmodi generationis q̃ præt̃ bonitatem dicuntur humanæ condictōi potius q̃ deo cōueniūt. Nā quū naturaliter deus bonus sit: ea q̃ magis sibi similia sunt produxit. Secūdo quoq; q̃ medi ocrē similitudinē erga ipsū habēt. Tertio & ultimo. ex oīmibus quæ sibi similātur ea q̃ ad dei similitudinē magis remissa sūt & remota. Substātiæ etiam rer̄ factar̄ ordo concurrit. Itaq; id qđ melius naturalr ē: ī totis gn̄ibꝰ an̄poni decet. & ī iis q̃ ad quodlibet genus per spēm fundamētum & subiectum habent. Non enim ex fortuna mundo ordinem deus

dedit: neq; electione mutabili: sed certis legibus quæ differũt produxit & æquũ ordinem naturarum dignitatibus præbuit. Quãobrem uenerare deos: vt lege dispositi non solum d' immortalibus dis: sed de claris heroibus & hominum animis communiter ĩtelligendum est. Est enim multitudo specierum in sigulo genere per augmentum & diminutõnem ordinata. Talis quidem est natura substantiarum rationabilium & ordo. Quæ uero sit lex & horum conueniẽs honor. iterum dicimus q lex quidem ẽ immutabilis dei opera quæ gignit eorũ genera. eaque peremniter ordinat & immutabiliter. honor uero huic legi cõueniens: est honoratorum cognitio: & ad illam quantum fieri potest assimilatio Eum enim quem quispiam amat imitat quantũ sibi possibile est. At deũ qui nihilo eget honoramus. nõ illi omnibus abundanti dãdo. Sed si bona ab illo nobis porrecta suscipiamus. non enim deum honorabis siquid sibi dederis: sed si

eũ quẽ qspiã amat

opotebit non facere ĩ hanc legũ contra
rietatẽ incidentes? an hoc quod in ali
is contrariis & necessariis officiis circũ
uentos nõ decet seruare? nã maioribus
bonis ꝓpositis: maiora minoribus præ-
ferri oportet: quãdo utrunq; seruare nõ
licet: ut honestũ qdem est obedire deo
honestũ & parentibus: si utrorũq; præ-
ceptum & suadela ad hoc tendit. firmũ
erit & lucro asscribemus. Sed si ad aliđ
nos ducat diua lex: ad aliud nos ferãt
præcepta parentum: in hac uoluntatũ
diuersitate deũ præferri semp opõtebit.
In iis solũ parentibꝰ nõ obtemperãtes:
in quibus ipsi diuinis legibus non obe-
diuerũt. fieri enim non potest: ut q uir
tutis normam seruare student cum illis
conueniant qui a uirtute aberrarũt. In
cæteris uero oĩbus maxime parentes
colemꝰ: ut eoꝝ corpora curare ꝓmte: &
libenter pecunias suppeditare. Iustum
enim & rectum est: ut ab illis comodita
tem capiant quos genuerunt & nutri-
uerunt. id uero qđ ab illorũ successiõe

In quibus nos haud
oportet obedire pa
rentibus &

non depēdet ab eorꝝ dominatione libe-
rum lex reliquit: quæ uerum patrē quæ-
rere iubet: illūq; amplecti: & ut similis
illi fias maximam diligentiam habere.
& si utrunq; adipiscemur posse. s. offici
um nostrum diis seruare & humanis &
neq; ob considerationem uirtutis a cu-
ra parentum discedemus: neq; per igno
rantiam maximam omnium malorum
perfidiam suscipiemus. nam si mortem
quispiam hæc non seruātibus nobis mi
naretur: nihil omnino timēdū erit: sed
scire potius & intelligiere oportebit: id
quod patietur esse corpus: & hoc solum
parentes nobis imputare possent: quod
genuerint. Illud uero quod non patit̃ li
berum custodire decet: & soli deo obe-
dire. Parentum igitur uerus honor erit
quem intentio ad uirtutem tradit. Cæte
rum neq; laboribus: neq; pecuniis parce
re debemus: immo hæc omnia parenti
bus libētes subiicere & subministrare.
Nihil enim reliquere decet ob nostras
necessitates quod ad illorum curam &

te dignuꝫ feceris: ut ab illo data suscipi as. nam ut Pythagorei dicunt. optime deum ueneraberis: si animo sibi similis fias. Is uero qui deum: ut egentem honorat: decipitur. putat enim se deo meliorem & ditiorem fore. Neq; magnificētia munerum deo honorem facit: nisi puro & diuo spiritu porrigatur. Nā dona & hostiæ stultorum uaporis ignei sunt cibus & sacrilegis largitio. Mens enim ex diuino spiritu ducta & sufficiēter firmata adiūgitur deo. simile enim ad eius simile accedere necesse. ē Quāobrem solus sacerdos sapiens appellat: Solus enim est dei amator. Solus deo p̄ces effundere nouit. Solus deum honorare scit. qui dignitatem nō confundit: quiq; ĩprimis hostiam se ipsum producēs propriam animam quasi quoddam dei simulacrum ædificat. Templū quoque construit: quum eius mentem & intellectum ita parat: ut diuinam lucē facile recipere possit. nam quid ex his rebus materialibus: q̄ in medio sūt afferre

Pythagorei dicunt ꝑ

Solus .n. sacerdos ꝗ

b

poteris: quo acceptũ aut proprium deo ſimulacrum: aut donum gratũ eſſe que at: quod rationali & puro animo accide re neceſſe eſt. Vt enim ipſi idem uiri di cunt: mundatis animis locum aptum & proprium in terris deus non habet: cui ſnĩæ Pythius Apollo concõdat dicens. Piis hõibus gaudeo tantũ quantũ cælo.

pius

Ille uero ẽ pius & religioſus qui diuina- rum rerum artem habet & eius perfecti onem tãquam honorem optimum cau ſæ bonorꝝ omnium. hoc ẽ deo cum ſtu- dio acquirendi offert: ac deum qui natu ra benefactor eſt rependit & ut capacẽ accipiendi bona ſe faciat: eos honorat qui ſemꝑ ipſa bona largiũt. q võ deũ ali ter colorꝫ ꝓponit & honorẽ illi aliena: at que externa ſubſtãtia nõ ꝓpria uirtutẽ præſtat: deo acceptus non ẽ & talia neq̃ prudẽti uiro grata ſũt: niſi cũ optĩa mẽ te præbeãt: cui ſentẽtiæ & Apollinis di- ctũ ſatis cõſonũ ẽ. Nã hõi q cẽtũ boues ſibi rẽ diuinã faciẽti mactarat: nõ tñ pia neq̃ deuota mente. Et interoganti quo

pacto acceptauerit dona sibi ab eo data Respōdit Hermiōis Dari magis ē mihi grata placēta. tenuissimū illud tātæ magnificētiæ ꝑponēs. qm̄ Hermion tenue eius munus pietate & charitate m̄tis ornauit cū q̄ oīa deo grata & cara sunt. Et sin̄ q̄ nihil unq̄ deo gratū acceptūq; fuit At d' religiōe & erga deū charitate satis ī pn̄ti dictū ē. Qum aūt lex q̄ oīa ordīat & gubernat īmutabili custodia ſuat & huius custodiæ custodem mos fuit antiqus occulto iuramento nōiate decēt & apte de iure iurando: ut consequēs hoc sit præceptum tradit.

IVSIVRANDVM SERVA.

Legem quidē supiore libro oñdimus opus ēē dei semp eodēq; mō existens qd' æterne & īmutabil'r oīa ad bn̄ ēē ꝑducit. Iuramētū nūc cōsequent dicimus ēē cām ſuantem oīa ī ipsa eadē q; existentia & ita illa firmātem: ut iuramenti fide tenerent: & legis ordīem seruarēt. Itaq; effectus opificis legis ē ordine3 reꝝ creataꝝ nullo mō præteriri aut

falli posse. Nã q̄ oĩa lege maneãt: ut cõ
stituta sũt primũ opus ẽ diuini iuramẽti
q̃ lex ab iis q̃ sẽp deũ ĩtelligunt maxĩe
& sẽp ſuat. ab iis uõ q̃ nõ ĩtelligũt: nõ
nũq̃ ab ĩtelligentia dei desinũt. Iuramẽ
tũ silr ĩfrĩgit qum ab illa dei ĩtelligẽtia
cessãt: & itez ſuat ab iis cũ ad deũ r̃vtũt
Diuĩaz enĩ legũ ſuatio iuramẽtũ nũc ap
pellatur. quo oĩa q̃ creata sũt ad cogno-
scendũ deum sibi annectũt & adaptãt:
quoz aliq̃ q̃ sẽp cum deo sunt sẽp iusiu
rãdum colunt & ſuãt aliq̃ q̃ nonnunq̃
a deo discedunt: qđ qum fit: impii sũt: ñ
solũ iuramẽtum ĩfrĩgunt: sed diuæ legis
ordinẽ & diui iuramẽti fidẽ prætmittũt.
Tale qdẽ iusiurãdum gñibꝫ q̃ rõe utũt
ĩnatum ab eoz pr̃e & factore traditum
ẽst & neq̃q̃ prætmittũt leges ab illo ꝯsti
tutas & determĩatas. Iuramẽtũ uõ qđ in
rebꝫ hũanis v̓sat illius uestigiũ qđdã ẽ
dirigẽs eos q ꝑ necessitate illo utũt. nã
id qđ dubiũ hũanæ uoluntati ẽ ad certi
tudinẽ reducit: & ĩ sua eadẽq; existẽtia
ꝑmaner̃ circa res & ſmões facit. Est igr̃

iusiurãdũ ĩ rebꝫ diuinis: ut dcm̃ ẽ ꝙ pt̃a
r̃spicit eadẽq; maĩfeste õndit. ẽ & aliud
ĩ hũanis qđ cẽtitudinẽ futuroꝝ appetit.
Quãobrẽ iusiurãdũ colere & obſuare
maxĩe ↄueĩt. unũ qdẽ p ſbãm añ existẽs
ad custodiẽdã & ſuãdã ppetuitatẽ. Ali-
ud uõ qđ ad hõies ptinꝫ: & rebꝫ ĩ hac vi
ta auxiliar̃ tãq̃ illius simulacrũ qđdã &
post illud certitudĩs & v̾itatis nobis fiat
gubernatõ & prĩceps: qđq; optĩs moĩbꝫ
ĩplet eos q illđ coler̃ & ſuare didicerũt.
Iustũ igr̃ & ſctm̃ iusiurandũ ẽ: eoꝝ q̃ iu
ramus q̃tũ ĩ nobis erit siñ exceptõe ſua
tio & cultus: q legi & v̾itati diuini hĩtus
necessaria uolũtate eos q iusiurãdũ co-
lũt: adaptat: & adiũgit. Et primã qdẽ &
archanã iusiurãdi sĩceritatẽ naturalr̃ ac
cipe solemꝫ pp aĩaduersionẽ ad deum q̃
purgatoriis v̾tutibꝫ a diuo iuram̃to exi
tũ pcidit. Sĩceritas uõ iuram̃ti ciuili v̾tu
te ſuat̃. nã ii solũ q v̾tutes cĩles possidẽt
liq de iurare ĩ rebꝫ hũaĩs possũt. vicium
enĩ & malitia quæ mr̃ piurii ẽ ĩfirmitate
moꝝ iusiurãdũ supprimit & calcat. qũo

enī auarꝫ ī receptōe: aut ī solutōe pecuni arꝝ liq̄de iurabit? Q uo īcōtinēs & timidꝫ ī iureiurādo pstabit? īmo ubicūq3 horꝝ utcq3 pu'auerit aliq̄d plus se hīturū supprimet: uīcet: supabr̄. Et ueneratio iuramīti denu dabr̄. A talibꝫ enī mōtalia & caduca ppetu is & diuīs bōis ppōnet. Ab iis uō q bñ & firmit vtutes possidēt bñ & recteq3 iuram ti ueneratio suari ꝯsueuit. optīa q̄dē circa iusiurādū ꝯsideratio & documtū ē ad ipsiꝫ ueneratōe3 & cultū suādū: ñ sæpe & ex fō tūa: ñ vt accidat: ñ ad smōis cōplectōe3: ñ ad narratōis fidē iureiurādo uti: sed illius usū q̄tū possibile ē suare ī rebꝫ necessari is & magnis Et qum nulla alia videt ēē reꝝ salꝫ: nisi p ueritatē a iureiurādo pueiēntē Erūt aūt hæc credibilia audiētibꝫ: si modū cōueiēntē iuriiurādo pbuerimus. & nullā audiētibꝫ mēdacii suspitōnē reliq̄rimꝫ ita ut ī rebꝫ hūanis nihil maiꝫ vitate nobis ēē uideat. Ita si iuremꝫ ac si ñ iuremus.

NAm iusiurādū cole. ñ solū fide & liq̄de iurādi: sed abstinēdi a iuramto pceptū ē. suabiūs enī vt sēp iuste iuremus: si iuramē

tis ñ abutam̄ .nã q ſæpe iurat:facile ad piu
riũ ĩcidit. Abſtinẽtiæ quoq; a iuriuãdo iu-
ram̄ti ſuatio adiũcta ẽ.nã aut ñ iurabit aut
qum iurabit:iuſte & liq de iurabit. curãdũ
ẽ igr̄:vt neq; p ꝯſuetudinẽ lĩgua labaẗ:neq;
p ĩcõtinẽtiæ paſſionẽ mẽs erret. At mẽtẽ q
dẽ bonæ artes & mores dirrigẽt.lĩguã uõ
ꝯſuetudo ꝯtinẽtiæ ab iureiurãdo.ꝯueĩt enĩ
añdcõ deoꝝ honori iuſiurãdũ tãq̃ illi ĩſitũ
& religiõi ſubiũctũ. Nã iuſiurãdũ diuinæ
legis cuſtos ẽ ad totius mũdi orm̄tũ.hono
rabis igr̄ legẽ ſi ipſius ordinẽ & diſpotõez
ſecutus fueris:& iuſiurãdũ coles ſi ipſo nõ
abutaĩs hoc ẽ ſi ñ facile iuraueĩs:& iuſte &
liqđ iurar̄ ꝯſueſcaſ:q a iurar̄ ñ ꝯſueuiſti.pſ
enĩ ñ pua ẽ religiõis liqdũ & rectũ iuſiurã
dũ & de prĩo q dẽ optioꝝ gñe & diua lege
q̃ recti ordĩs dux ẽ. At đ iureiurãdo qđ le
gẽ ſeq̃t hæc dcã ſint. Sed qm̄ poſt deos ge
nus illđ qđ angelicum eſſe diximus:ſecũ
do honorare oportet decenter ſubiungit.

POSTEA HEROES CLAROS.

I ſũt mediũ genꝯ eaꝝ ſbãꝝ q̃ rõe utũẗ
q poſt đos ĩmõtales ſeq̃ntẽ locũ ꝯplẽt

Qui ſepe iurat f

Iuſiurãdũ diui
ne legis cuſtos
eſt f

& naturæ hūanæ ꝑponūt. & ↄtigūt ſtium
genↄ. Prīo qbↄ qdē ut ĩis ſm honorē red-
di oꝫ. ſubītelligēdū. ē ēt & ī ipīſ cole vt lege
ordīati & diſpoīti ſūt. oīs enī cultↄ uis ītel
ligēdo ſbām honoratorū vſat a q̄ bn̄ & re-
cte īueīt qd facere qque dicere opōteat ad
eas res q̄s honoramↄ. Nā quo pacto qſpiā
a iis rebↄ loquūt q̄s ignorat. Quo ue ēt pa
cto munus qſpiā iis affert quoꝝ dignitatē
ignorat. Primↄ igr̄ oīo cultus & ī claris he
roibↄ ē eoꝝ ſbē & ordīs & ſubſeqntis actō
nis cognitō: & ꝑitia ꝑfectōis ad hoc totū.
Coueīentē enī añ oīa cultū ſubſtātiis fieri
oportet. qđ qdē ſi đ ipīs cognitōem habu
erimↄ: ꝓcedit. qum enī ut natura & ordīe
ſūt cognoſcimↄ: tūc ipſis ↄueniētē honorē
legē imitāteſ redimↄ. colemↄ aūt nihil qđ
hūana ſbā peiↄ ſit: ſed ſolū ea q̄ nālr meli-
ora ſūt. ac ēt q̄ æq̄ excellētia uirtutis ꝓdita.
Eſt āt omiū q̄ natura meliora ſūt. primↄ &
optimↄ opifex deus & ſiñ ↄpatōe oībↄ ꝑpo
nēdus atqꝫ honorādus. Itaqꝫ īmūdo ab i po
& poſt ipſū primi īmutabilr ipſū ītelligūt
& ſine paſſiōe imaginant a pria opifice cā

ad ipos ueiente ꝑticipatōez:quos pn̄s oro
īmortales deos appellauit:qm̄ nō moriūť:
neq̄ similitudinē quā ad deū hn̄t deponūt
sed sēp & æq̄ ī se ipīs ꝑmanēt. Qui uō nūc
heroes clari uocāť medii ī sbā & honore:
sēp ītelligūt opificē illū primū: & ad illū
bn̄ & honeste uiuēdo resplēdēt & collucēt
n̄ tn̄ sēp & eodē mō:neq̄ īmutabiliť. Me
dii enī sūt & ad deū & mutatōez n̄ tn̄ passi
oni subiectā capiūt:qbusdā qn̄q̄ adiectōi-
bus sese ad illū circūuoluentes:& īmutabi
le ac deo unitū spectaculū prioꝝ ab sese di
uidūt sil'q̄ faciūt prīcipiū eoꝝ ad deū obse
quele. Quam ob cām cēte clari heroes dn̄r
Clari q dē qa bōi sūt & resplēdēt sēp:& nz
ī uitio neq̄ ī obliuiōe ūq̄ iuueniūť .heroes
āt q̄i amore pleni & electi amatōes dei.eri
gūt enī nos & subleuant ad diuinā ciuili-
tatē ab hac rerum terrenaꝝ cōuersatione.
Est etiam consuetum ipsos dæmōes appel
lare quasi doctos & legum diuinarum pe-
ritos.quandoque etiam angelos:ut osten
dentes & nuntiantes nobis beneuiuen-
di uiam & normam. Sæpe uero tribus his

ĩtellectibꝯ vtẽtes ãplitudinẽ huiꝯ gñis ĩ tria
scĩdimꝯ & quãtũ ad cælestes id t̃tiũ genus
attinet: appellamꝯ ãgelos q̃tũ quoq; t̃renis
ẽ adiũctũ heroes: & qa æq̃ ab utrisq; distat
dæões: qđ ĩ plerisq; Plato facit. Aliq aũt to
tũ hoc mediũ genus appellãt ãgelos oẽs
aut dæões: aut heroes pp eas q̃s supius dixi
mus cãs. Et nũc Pythagoras totũ mediũ
genꝯ claros heroes nõiauit q sic ad primũ
genꝯ sũt: vt lux ad ignẽ: & filiꝯ ad p̃rẽ: vñ
& recte deoꝝ filii heroes appellãt̃. nõ q; ex
mõtaliũ cõiũctõe geĩti sĩt: sed qđ ex sĩpli-
ci eoꝝ cã ꝓueĩũt: ueluti lux ꝯcurrẽs sbẽ lu-
cẽtis cõporis: lux aũt sub diuo & liq da per
quã ĩtelligr̃ ĩ obscuritate lux ad quã refert̃
t̃tiũ & hũanũ genꝯ: qđ ĩ uiciũ qñq; incidit
& obliuionẽ qbꝯ ab ĩtelligẽdo deũ desistit
supat̃. n. ab iis substãtiis q̃ sẽp deũ ĩtelligũt
qñ hõ qñ3 ñ ĩtelligit: r̃uocat̃ ẽt ad ĩtelligẽti
a3 dei qu3 ipsi deo adiũgit̃ mõtalẽ ptũbatõ
nẽ a se depellẽs. tũc quoq; apđ nos honor̃
dignꝯ hõ ẽẽ vr̃ qum se r̃ceptu diuĩo dignũ
& idoneũ fecit tãq̃ bñignitatẽ nẽ meliõis p
Decet Amatores dei ticipatõe õnaret. đcet enĩ amatores dei &

q̄cũq; aliquo mõ sibi similia sũt honorar̄:si
ue ppetuo similitudinẽ habeãt:siũ ad tp̄us
ipsã exerceãt:ut sũt homines uirtute præ
stantes de quibus nunc dicendum est.

ET TERrenos cole dæões legitĩa faciẽs:

Aemões hic appellat aĩos hõinũ ṽtu
te p̄ditos & ṽitate:tãq̄ doctos & pitos
Postea diuidẽs ipsos ab iis q natura dæões
sũt q m̄diũ ɔplẽt genɔ.addidit terreõs ꝙ ĩ
citãtibɔ ṽsari qđ t̄rena cõpora ĩduere:ꝙ ĩ
t̄ra hĩtare possĩt:vt qum dæões dicit eos a
malis & ĩdoctis hõibɔ diuidat.ꝙ uõ supad
diderit t̄renos ab illis eos sepat q semp dæ
mones & piti sũt:& nãl̄r ĩ t̄ra ñ ṽsãt.neq;
t̄renis cõporibɔ uiuũt. Nã hoc nom̄ t̄reni
dæões nulli alt̄i ɔueĩt:q̄ natura existẽti ho
mini q hĩtu dæmõ fiat:deũq; ĩtelligat & co
gnoscat:qum t̄tiũ genɔ t̄renũ pprie dicat̄
& ultimũ ĩ substãtiis rõe utẽtibɔ & ĩ t̄rena
uita uersetur.Primũ igr̄ cæleste genus ap
pellatur:medium uero aereum. Tertium
quoq; genus eorũ quæ rõe utũt̄ ɔtinet oẽs
hõies q̄ñ oẽs sũt dæmões: neq; oẽs sapien
tis & ea cã decẽt̄ supaddẽs dixit.Terrenos

Nota demones

Terrenos hoies | dæões sapiẽtes hoĩes designãſ. nã nꝫ oẽs hoĩes sapiẽtes sunt: necꝫ oẽs sapiẽtes sũt hoĩes: sed etiã heroes clari & ĩmõtales dei q pſtãtiores hoĩbꝰ natura exiſtẽtes sapiẽtes sũt & clari: eos igr̃ hoĩes Pythagoras coli iubet q ſeſe diuis gñibꝰ adiũxerũt: qꝫ dæmõibꝰ & ãgelis æq̃les fcti sũt. nec aliquo mõ ĩtelligere debeũs dæmonũ genꝰ uile aliqd aut prauũ honorare opõtere qđ qdẽ ut diciũs uſus oſtẽdit. Qum certe nõ ꝯueĩat deũ amãti: & eiꝰ dignitatẽ ĩtelligẽti ea colere: aut honorare q̃ hũana ſbã peiora ſit. ĩmo necꝫ ipſũ hoĩnẽ ꝯſeq̃nt post meliora honorabimꝰ niſi pſtãtõribꝰ ſil'is & diuæ ſocietati ꝯferẽdus fcũs ſit. qs igr̃ horũ cultus ẽẽ oporteat inquit.

COLE legitĩa faciẽs. hoc ẽ nos opõtere pſuaderi & obtẽpare pceptis & ĩſtitutis q̃ nobis maiores noſtri reliq̃runt: & ut legibus: ita eorum uerbis obedire: & illum uiuẽdi modũ tenerẽ: quẽ illi tenẽtes ĩ nos trãſferre ñ ĩuiderũt: ſed q̃ ĩmortalẽ quãdã & paternã hereditatẽ ṽtutũ ele

Ut legibus, ita eorum uerbis obedire

mēta & ueritatis canones posterioribus
ɔ̄suare studuerūt:& ī cōmunē utilitatē
lr̄is demādarūt:qbꝫ si obtempauerimꝰ
& ſm eaꝝ documēta uixerimus uerior il
lis honor & cultus fit quā siqs īferias &
funera sūptuosa & abūde illis sacra faci
at.talis enī pstātioꝝ cultus ēē debet ab
illo opifice deo īcipiēs & ī hōīes bonos
desinēs qum ī medio sīt cælestes & aerei
Qum aūt aliquoꝝ q̄ ī hac nr̄a uita v̄sāt
magnā nos hr̄e rōem oporteat:ut parē
tū & cognatoꝝ q nō oēs boni sūt:oīo
tn̄ pp cognatōis dignitatē honorari de-
bēt eius rei cā subiūxit.Parētes tuos ho
nora & cognatos claros hōīes tanq̄ præ
stātis & diuos.pētes & ppīquos nāli cō
sāguinitate nobis attinētes:utcūq sīt ob
ipsā cognatōis necessitudinē ut honore
mus præcipit. Nam quod nobis dii cæ-
lestes per æternam cognationem sunt:
qui locum in nobis parentum tenēt:qd
ue heroes qui bonoꝝ cognatoꝝ:hoc in
hac mortali uita nobis sunt parentes &
cognati:& ob eam cām post parentes p

post parentes pximi
venerandi sūt ꝯ

ximi ueneradi sũt. Quõ igiẽ & hos ho
norabimus? an ut modũ uiuendi nr̃um
ad illoꝝ sententiã dirigamus. Itaque ea
opinemur: eaqꝫ faciamus q̃ illis fuerunt
grata & amica. Sed hoc pacto uirtutum
usus ad malitiæ studiũ vteretẽ si forte cõ
tingeret parentes nr̃os malos & prauos
fuisse uituperabimus ne oĩo ipsos ad ui
tioꝝ & malitiæ uitupatõem & uilipendi
um? & quõ huic legi ob tempabimus?
quõ ideæ illi diuæ: cuius hic parentes &
cognati sunt simulacra? nõne si hos nõ
honorabiũs ĩ illis peccabimꝯ qbꝯ hosce
assimilari diximꝯ? & sic q̃ uideẽ uirtus:
qa parentũ sententiæ nõ obtempamus
a nobis exerceri ad maius malũ nos in
cideẽ constrĩget. Sin illoꝝ uolũtati oĩo
obtempabimus. a religiõe iteꝝ & ab alia
uirtute decidemus: si fõte ꝯtigerit p p̃ui
tatẽ moꝝ illos ad ea nos ĩducere q̃ recta
nõ sũt. At si mores bõi & ueri quos pa-
rẽtes nobis p̃stãt: sĩt: diis & parẽtibꝫ silñs
præstãdus est honor. Sed si diuis legibꝯ
parentũ uoluntas nõ obtẽperet. Quid

quietem pertineat. tantoq̧ id magis decorum magisq̧ honestũ fiet: quanto laboriosius fuerit & seruile. neq̧ ĩpensis parcere: immo decens certe est omnia ad illorum necessitatem & usum suppeditare ac gaudere & lætari in laboribus & impensis quas illis erogamus. Nam q̄ hæc læte facit legem uirtutis seruat: & naturæ charitatem reddit. Talis quidẽ esse debet qui parentibus tribuendus ẽ honor. At in proximorum cultu qui secundus post illum qui parentibus debetur: ordinatus est: curam prudent̃ metiri debemus & secundum naturæ propĩquitatem tantum post patrem & matrẽ singulis tribuere: quantum affinitas docet maĩfestũ enim est quãdoq̄dem & ĩ libera his & sine dño uirtus existit.

Debemus gaudere et letari

EX ALIIS eum tibi amicum uirtute facias qui optimus sit.

Ost primum honorez in quo superioribus obligamur. & cõseq̄ntem illi in quo parentibus & cognatis decenter lex de captando amico datur:

Qui optimus est eũ nobis amicũ adiugamus

quæ nobis consulit: ut iis qui extra ge-
nus nostrum sunt: eum nobis amicum
elegamus qui optimus sit. Iubetque ad
uirtutũ cõmunionẽ tali amico nos adiũ
gi opõtere: ut bonũ virum ob bonã cãʒ
amicũ adipiscamur: & nõ ad alios usus
illius familiaritatem captemus: Vt hoc
præceptum simile sit illi quod de uirtuo
sis & præstantibus uiris qui ab hac vita
migrarunt: dedit. Nam ut ibi peritos &
excellẽtes ex hominibus solos: ut hono
remꝯ præcepit: ita hic suadet: ut bonos
homines solos nobis amicos faciamus.
præbuit enim in aliis electionem. In pa
rentibus vero & cognatis naturæ satisfe
cit. nam parentis aut germani persona
honorari postulat. In aliis uero ut ho-
norent: uirtus est causa: ut in iis qui ab
hac uita migrarunt. Parentes autem &
cognati præter uirtutem honorãdi sũt.
ibi quidem dei & heroes: hic in hac uita
mortali patres & proximi. Talis qdẽ ẽ
prima amicorũ inquisitio: talis adeptõ.
Quæ uero illorũ cõseruatio esse debeat

quæ nobis ad societatem bonorum pro ficiat:& quo pacto amicus relinquēdus sit:si in peius mutari uideretur.si monitis quæ illum ad bonam uiuendi uiam reducerent:nō auscultaret cōsequēter dicit.

HVMILIBVS Amico cede uerbis:& factis utilibꝰ:neq; amicū tuum ī inimicum uertas ob paruam culpam quātum potes.Posse uō ꝓpe necessitatē manet.

Vo pacto amicis uti debemus hic incipit docere.& primum q̃dem iubet.q̄ qum ad uirtutem nos amici inducunt:& si quid ad utilitatem nostram agāt libenter illis obtemperemꝰ. Lex enim amicitiæ ad hanc societatem nos coniunxit:ut nos scilicet ab illis ad augumētum uirtutis iuuemur: & a nobis illi:ueluti eos qui ꝑ communem bn̄ uiuendi uiam uadunt. quicquid alter altero melius uidet.aut ītelligit in cōmunem utilitatē proponere & docere opō tet.Benigne & humiliter amicis bene monentibus cedemus. benigne rerum

Quo pacto amicis uti debeamus

benigne et humiliter cedemus amicis

bonarum societatē illis prætēdimus:

E pecuniis uō aut gloria: aut re aliqua quæ ex his elementis quæ caduca sunt constet: nunquam cū amicis contendamus. hoc enim erat ob paruam culpam ad inimicitiaȝ cum amicis tuis non uenias qui in maximis & preciosis rebus tectum amicitiam seruāt. In omnibus igitur amici tollerandi sunt a nobis tāquam magna amicitiæ necessitate iunctis: nisi in uno. Nec uero decet si ī peius traducatur amicus: aut si a studio philosophiæ ad aliud male uiuendi exercitium pertranseat. nos illi cædere aut sequi una cum illis ab intentione & uoluntate ad uirtutem nostra discedentes: sed potius omni industria nitemur amicum ad bonos mores reducerē: quod si psuadere sibi nō possemus pacifice reliquēdus ē. quē neq̧ inimicū pp præcedētē amicitiā illū nobis faciemꝰ: neq̧ amicū tenebimus: qa ī peius se mutauit & a vtute discessit. Itaq̧ huius rei gratia amicus qn̄q̧ a nobis relinquēdus

In oībus amici tollerandi sūt

Amicus qn̄q̧ relinquendus est

eſt:qum amplius ſecum ad uirtutem cõ
ſortium habere non poſſimus:cuius cã
& in prĩcipio illuꝫ amicum accepimus.
Illud nihilominus maxime conſiderã
dum & ſeruandum erit:ne qum amicũ
dimittimus:charitas illa: quam ſecum
habuimus ad inimicitiã uertat. Decet
eniꝫ &ſi ille ſe ab amicitia ſubtraxerit:
maxime & diligenter nos ſtuduere: Vt
ad id quod debet reducatur.non gaudẽ
tes amici caſu:neq; paruitatem ſui ĩtel-
lectus ſpernentes. ſed laborare potius
& orare:& omnia conari ut amicus ad
ſalutem pœnitentiæ reducatur:quæ qui
dem ſpectant:ut cum amico de pecuni
is aut gloria non contendas.ne ue cum
iniuria ſocietatis amicũ relinquas:neq;
illius dãnum ad tuum uſum cõuertas.
Qum aũt ad bñ conſeruãdum amicos
& rõe qum opus ſit eos relĩquẽdũ & ſi
ad pœnitẽtiã ſe reduxerit reuocãdum:
Indulgẽtia & patiẽtia nr̃a multum cõfe
rat nullã rẽ quæ ad amicum pertineat
paruifacere:neq; ad qd eis obligemur

ſcrupuloſe inquirere debemus: ſed quã
tum poſſibile fuerit ferendi ſunt. & ob
eam cauſam ſubiunxit. QVANTum
potes. Poſtea ne illud poſſe pro uolun
tate aliquis & non quantum neceſſitas
adiuncta patiẽtiæ noſtræ ĩuenit: conſi
deret: addidit. POSSE autem prope ne
ceſſitatem manet. Nam oĩs homo ne
ceſſitate coactus plura poſſe oſtenditur
quam putauerat non coactus. Tantum
igitur amicos magnanimiter nos ferre
oportet: quantum neceſſitas nos poſſe
oſtendit. Itaq; id quod ſubito intollera-
bile ſæpe uidetur: per neceſſitatem ami
citiæ feretur. Non enim ea ſolum forti
ter ferre decet quæ nobis iniunguntur:
ſed etiam quæ pertinent ad conſeruatõ
nem amicoꝝ: & ad eoꝝ ſi aberrarint re
ductõem. maiore patientia digna ſunt:
qa diuæ neceſſitatis ꝓcepta ſũt. Potẽti-
or aũt apud ſapiẽtes uiros mentis atq; ĩ
tellectus neceſſitas ẽ. q̃ uiolẽtia extrĩſe
cus illata. Siue igitur ad circũſtantiũ re
rũ neceſſitatẽ inſpexeris: ſiue ad eam q̃

disciplinis & itellectu explet. Et diuinis legibꝰ ꝯuenit potētiæ tuæ mēsurā iueni es: quā nūc hæc oro oñit afferri opōtet qum illis psuadet uolumꝰ. Itaqꝫ n̄ facile oīa q̄ ad aiūꝫ nr̄m n̄ spectāt puifaciēs & idignuū ēt putās: ut qs quēpiā cupiditate: aut psimoīa rer̄ externar̄ ex amico iimicū faciat: iubet: ut siñ dr̄a hæc talia puipēdamꝰ: & decidētē amicū ruocemꝰ Ac ubiqꝫ hāc sn̄iam habeamus: ut q̄tū i nobis sit amicos ſuemꝰ: & eos q ad peiꝰ subtracti sūt: iter̄ acqramꝰ: nꝫ prīcipiū aliqd ut ad iimicitiā vtat pbeamꝰ. neqꝫ siqs ex se nobis ex amico iimicus factꝰ sit æq̄ ad iimicitiā rn̄spōdeamꝰ. Hæc qdē dictat & uult bonor̄ cōsuetudo: & lex amicitiæ q̄ maxīa iter alias ē uirtus: qm̄ pfecte apparet. Nā vtutū finis ē amicitia. Prīcipiū uō ē religio Et ē qdē religionis rō & ꝑmo omiū bonor̄ nobis prīcipiū & semē amicitiæ quoqꝫ hītus pfectissimꝰ omiū vtutū fructꝰ ē: vt enī iustitiæ roēm hēre debemꝰ: n̄ solū erga illos q iuste nobiscū vsāt: sed ēt erga eos q iiu

Finis et principium amicitie q[illegible]

riã nobis īferre conāť: ne ꝑ iniuſtitiã ad ſi
milẽ cũ illis malitiã īcidamꝰ: ita curã hẽre
oꝫ amicitiæ. hoc ẽ hũaītatiſ erga oẽs q eius
dẽ gñis nobiſcum ꝑticipes ſũt. Ea uõ q̃ ad
amicitiã ꝑtinẽt apto & decẽte ordīe pẽſa-
biũs. bonos viros qa ꝑfectõnẽ hõis ẜuarũt
ꝑꝑ eoꝝ nãm & qa recte ſeſerũt oĩo caros
hẽamꝰ: malos uõ qa ꝑ eoꝝ ſẽtẽtia nihil ad
electõem amicitiæ ꝑ̃buerũt obſolã cõem
nãm amabimꝰ. Quã ob cãꝫ recte diciť. ne
mo ẽ v̄tuoſo uiro īimicus. & qđ ſolus hõ
bonus ẽ ſibi amicus. Nã ſi hõiem amat ui-
tioſũ hõiem īimicũ ñ iudicabit. ſi ãt ad eiꝰ
cõſortiũ virũ v̄tute ꝑ̃ditũ q̃rat: bonũ ex õi
bus eleget: deũq; ī pẽſatõe amicoꝝ imitabi
tur: q qum neminẽ oderit: bonũ maxīe di
ligit. Nã bonũ charitatis cõi hominũ gñi
ꝑtẽdẽs ſīgl'os ꝑut mereẽť r̃tributõe dignos
decẽť facit. bonos enī ad ſe trahit. Eos uõ
q a v̄tute ſeſe ab alieãrũt iuſtitiæ legibꝰ vt
ad đbitũ ↄdecẽs ſe ↄv̄tãt dirrigit. Q đ q dẽ
utriſq; cõmẽſuratũ ẽ & utile. Sic & nos de-
cet erga oĩs hõies cũ digna r̃tributõe ami
citiã ẜuar̃. nã cõtinẽtiã & iuſtitiã erga oẽs
ẜuar̃ debemꝰ. & ñ ſolũ erga iuſtos & ↄtinẽ

Hõ bonus est solus sibi amicus

tes:nec bõi bõis erim⁹:mali malis. Sic enĩ
cũ iis q a v̓tute deciderũt facile mutaremũ
nllũ ꝑpriũ bonũ hñtes:qđ ſēp & erga oēs
tenere & ſuare debem⁹. Si āt hĩtũ v̓tutum
poſſidem⁹:ñ ē ĩ alioꝝ uolũtate nos illa pri
uatum iri:neq ob rē aliq̃ ſupĩcidētē ĩſtitu
ta & diſpões nr̃as alienabim⁹. qum ex lege
v̓tutis fœlices ſim⁹. nã q in cætis v̓tutibus
ſuari d'bebit hoc ē ĩ aĩcitia:qu3 charitas &
amor erga hõies maxĩa:ut ſupra diximus
uirtutũ ſit. Et charitas q dē cõit reſpicit ad
oēs:ꝑprie uõ ad ſolos bonos: vñ & aĩcitiæ
nom̃ ſibi maxĩe accomodat. Et hæc quidē
de his ac conſequenter ad alia ꝑcedamus.
HAEC q dē ita cognoſcere. Cõſueſce ab-
ſtinere his. Vētre ĩprims & ſomno & lu-
xuria & ira. HEya igr̃ demẽtiã & aĩ fa-
tuitatē oēm p ordinem recta diſciplĩa fre
nem⁹. nã ſbati aĩ ptes ↄſecutĩæ alia aliã ad
uiciũ trudit:vt uenť nimis plen⁹ mľtũ ĩdu
cit ſõnũ:atq hæc vtq vēť & ſõn⁹ ſpmatis
habũdãtiã q̃ nulla moderatõe hõiem exci
tat ad venerea:& id aĩ quo cupimus ad in
continentiam acuit. hæc poſtea iracundiã
ſecum ferens hoſtiliter oĩa ꝑtranſit nunc

cibos nūc potões sibi uēdicās p cōcubīs pugnat:& aliñ alias uoluptates adipisci ɔtēdit. Cōsuesce igr̄ hæc ɔpescer̄ a uētre prīo īcipiēs: ut illæ spēs āi q̄ siñ rōe sūt rōi pareāt. Ac tu ipse ī te r̄ligionē:& erga parētes honorē & oīa q̄ pauloañ orō suasit. siñ digressu puar̄ possis. nā ut prima puemɔ: seq̄ntia oñdūt. illa qdeʒ oīa pūaricāt̄ si pturbati āi potētiæ rōi ñ obediāt. qppe aut ira nos ɔtra parētes mouebit. aut cupiditas ut illis ñ obtēperemus armabit. Et iterꝝ aut ipsa ira ad ɔtumeliā ɔtra quēpiā: aut cupiditas pecuiarꝝ ad piuriū nos excitabit: & certe mala oīa ab ipsis pturbatis āi potētiis nascūt̄: si ipsiɔ eiusdē āi rō ipās ñ dirrigat. hīc divsæ pfidiæ: hīc bella ītestīa: hīc amicorꝝ pditōes: hīc totius iniqtatis gña oriūt̄: Itaqꝫ aliq exclamar̄ cogūt̄. Scio eqdē q̄ mala facturɔ sū. sʒ ira ɔsiliis meis ē superior. Alii uō ul' ipsi iidē alia uice clamāt. Scio equidē quæ mala facturus sum: sed cupiditas meis consiliis est superior & recte quidem mihi dicere uident̄. passus

ſum quæ multi: non facile obedio. Sed rationale genus quod natura aptum eſt ad rerũ bonarum intelligentiam: recte reminiſcitur. & excitatur ad recti ſmonis doctrinam quando potẽtiis illis turbulẽtis tãq̃ plũbo: ad uitia & malitiã nõ deferatur. Decet igiť nos & oportune cognoſcere & dementes ipſas & ſtultas potẽtias aſſuefacere quantum poſſibile eſt: ut rationi noſtræ obediant. Sic enĩ animi paſſionibus frenatis: mẽs noſtra ſufficienter & ordinate prima præcepta ſeruabit. de quibus dictum eſt.

HAEC aũt ſic eſſe ſcito. De conſequẽtibus autem dixit. CONSVESCE abſtinere Oſtendens ꝙ ratio per doctrinam & ſcientiam ordinatur. Dementia uero per conſuetudidẽ & corporis quodãmõ fictões. & ſic aĩalia bruta ſola cõſuetudĩe ab hõibus ducũť. Si uẽter igr̃ conſuefiat moderata appetere: alias corporis cupiditates ordinatiores ꝑbebit: & impetũ animi moderatiorẽ. ut æquo animo quid deceat: quid ue oporteat

Decet nos &c

a familiaribꝰ uitiis nõ impulsi consulte mus: vnde & nosmetipsos: ut sumus uere cognoscere & habere pudori: quæ cognoscimus addiscamus. Naꝫ ex hac cognitione: & cognitioni adiũcto pudor̃. sequit̃ ut res turpes fugiamus: qum oĩa mala turpia esse dicũtur: quia nõ honesta sunt. & indigna ab homine pertractari de quibus sequẽtes uersus præcepta tradunt.

TVRPE Nihil facias unq̃ solus: neqꝫ cũ alio & maxĩe tui ipsius te pudeat.

Erte siquid turpe soli commiserimus quod cũ aliquo eorum q nobiscum essent: pudore nũquam fecissemus. & e contra si conducti a quibusdã ea facimus quæ soli non fecissemus: ad audaciã sceleris societate participantiũ moti: æque turpe putamus. Quãobrem utrãqꝫ peccãdi uiã amouit: Si ãt qđ turpe ẽ uere fugiẽdũ ẽ: nũq̃ certe cõstãtiis fieri poterit: ut eligẽdũ sit. Itaqꝫ utrunqꝫ cõiũxit ĩquiens: NEQ VE solus neqꝫ cum alio: ut neque solitudo te ad turpia

ſollicitet: neque ſocietas facile te ad ſce
lus moueat. Poſtea ſubiunxit cauſam q̄
ſola ſcelus omne expellat: & maxīe tui
ipſius te pudeat. Si autem conſueueris
te tui pudere: habebis ubiq; tecū quē ue
reare cuſtodem: qui a te neque fugiet
neque ſeparabitur: qum amicis & dome
ſticis diſcedentibus in ſolitudine relicti
ea multi fecerunt: quæ ī illorum præſē-
tia feciſſe puduerat. An nullum habe-
bant adſiſtētem (ommitto deum). Lon
ge enim hic eſt a ſcelerum conſcientia?
habebant certe ſe ipſos & conſcientiæ
iudiciū? ſed paſſionibus diſtracti ſecū
habere non intelligebant. Nam hi ratō
nem quæ in ipſis eſt ſpernunt: & ſeruo
uiliorem faciunt. familiariſſimum ergo
procuratorē te ipſum tibi adhibe: & ad
hūc te ſæpe uoluens: ita te tui dominū
facias: ut mala & ſcelera fugias. Nā ſui
pudor ex neceſſitate facit: ut turpia &
indigna uiro qui ratiōe utitur: uites. is
quoq; q̄ ſic ut dictum eſt ſcelera & uitia
ſpreuit quo pacto uirtuti ſeſe adiungat

Vt mala et ſcelera
fugias

& familiarem facit cōsequenter docet. IVSTITIAM exercere & uerbo. Neque stulte te ipsum habere circa quicq̃ consuesce. Sed scito quod mori fato datum est omnibus. Pecuniæ uero qn̄q; acquiri consueuerunt: qn̄q; ammitti.

Vicunq; sui ipsius pudorem habet: seruator & custos sui ipsius fit: vt necubi vitiis incidat aut malitiæ. Vitiorum vero genera sunt plura. nā id quod rationi aduersatur est imprudentia: animositati timor: cupiditati pecuniarum & uoluptatis affectio: omnibus simul animi passionibus iniustitia: q̄ mala ut uitemus q̃dripartite nobis virtutes diuisit imprudentiaʒ: quæ circa iudicium uersatur fōtitudinem quæ circa animositatem continentiam quæ circa cupiditatem. Iustitiam circa omnes simul animi potentias perfectissima ē: & oēs alias uirtutes cōtinet & āplectit tanquā eius ptes. Quāobrē & iustitiæ prīo mentionem fecit. Postea prudentiæ & consequenter optimorū operūq; ab ipā

prudentia nascuuntur:& in complexio
ne iustitiæ perficiuntur. Nā qui ratione
& recta utitur mente in duris & asperis
rebus fortitudinem sibi sociam & adiu
tricem capit. In uoluptatibus continen
tiam. In omnibus simul iustitiam:& sic
principium & ortus omnium uirtutum
est prudentia. Finis uero & perfectō iu
stitia esse inuenitur. In medio quoque
consistunt fortitudo & continentia. Po
tētia enī animi quæ omnia & circūpen
sat:& quod opus uniuscuiusque rei ap-
tū sit considerat:& quærit ut omnia re-
cte disponat. Prudētiæ habitus est:quæ
optima est pars ratiōalis essētiæ nostræ
ex qua aliæ animi potentiæ ordinantur
& apte disponuntur:ut animositas ad
fortiter agendum:cupiditas: ut a placi-
dis abstineamus. Iustitia vt ī debita coer
ceamus. hæc vtus mortalē hominē ī no
bis ornat ex supabūdante sibi īnata uir
tute hōis īmortalis. principalr enim vir
tutes ab intellectu ad animū nostrū tra
ductæ resplēdēt. & huius sūt ppria: spēs

prudentia

prudētie habitus

& perfectio & beneuiuēdi causa.ad eas uero partes quæ ratione carent:ut mortale corpus participatio aliquā uirtutum pertransit:ut ea quæ ratiōabili essētiæ innata sunt pulchritudinem impleantur & mensurā.diuinorum uero bonorum dux prudentia recte animo hominis collocata suffragatur sibi:ut dꝫ ōibus bene cōsulat & mortem quidem fōtiter:perditionem quoque pecuniarum mansuete & æquo animo ferat:ac oīs rerum caducarum mutatiōes & illas sequentem fortunam sapienter & intrepide supportare prudētia:vt possimus facit.Naturā enī reꝝ ꝑquirit & intellligit ea q̄ ex t̄ra & aqua cōponuntur necessario in eadem dissolui oporteṝ.& contra necessitatem non resistit.Sed intelligit & pro cognatis ponit:si quid mortale ī humanis moriatur.Scit enim omnibus hominibus fato mortalium esse : & determinatum esse tempus quo mōtalibꝯ corporibus a nobis permanendum.sit: quo stante non decet tristari & dolere:

ſed ut diuina lex poſtulat libenter ſeq
Hoc quidem nunc fatum ſignificat ter
minis quibuſdam neceſſariis mõtalem
hominũ uitam regi. Prudentiæ uero ꝓ
prium opus eſt deoꝝ legibus obtẽperarẽ
quæ nõ quærit ut nõ moriamur. Simil'r
etiã pecuniaꝝ naturam nõ ignorat: q̄ a
nobis modo acquirũtur: mõ ammittun
tur prout quædã determinatæ cauſæ uo
lũt quibus reſiſtere ſtultitia ẽ. nã domi
ni eſſe non poſſumus eoꝝ q̄ noſtra nõ
ſũt. At corpus pecuniæ & ſimpl'r oĩa q̄
extra animũ noſtrum permanẽt pote
ſtatis noſtræ non ſũt. Principatũ quoq͛
acquirere in nobis nõ eſt: neq͛ eũ q̄tum
uolumus ſuare. In rebus uero quaꝝ na
tura eſt mõ haberi nõnunq̄ ãmitti pote
ſtatis noſtre eſt cum uirtute illas uel ac
cipere uel reliquere: quod quidẽ noſtrũ
ẽ & rationis eſſentiæ propriũ. atq͛ ut nõ
ſtulte cõſuefaciamus circa accidẽtia nõ
habere: ſed de eoꝝ ſtatuta ſequi quibus
oĩa. hũana determinata & ordinata ſũt
hic maxĩa ẽ noſtra vis: vt de rebus q̄ nr̄i

Nã

iuris non sũt: recte discernamus. Et ne harũ affectione uirtutem: quæ ex nostra essentia cõstat ammittamus. Quid igit̃ prudentia docet? corpore certe & diuitiis dũ nobis adsũt recte & bñ & ad v̾tutis auxiliũ uti. abeuntibus uero q̄d deceat quid ue oporteat ĩtelligerẽ. & aliis uirtutibus lætitiam lucrari. Sic enĩ & religionem erga deum: & iustitiæ modum seruabimus: si didicerimus superaccidentibus nobis rebus bene & recte uti: & ex prudẽtia terminos quosdam ponere iis quæ forte & sine ordine accidere uidentur. Virtus enim non seruaretur: si recta opinio animis hominum non insederet. Nam qui se sine ratõne regere cõsueuit: neq̧ diis obsequet̃ vt melioribꝫ: sed ut a Tyrannis uiolatus deponet̃: neque ĩueniet quomodo cõpus aut pecunias optime gubernet. Aduertere quidem potes quod qui omnino mortem fugiunt: aut cupide pecunias conseruare desiderant. necessarium esse eos magnas exercere iniurias & contumelias. blasse

mant enim & impia contra deos profi-
tētur: quos nihil præuidere dicūt. Qum
uero incidunt iis quæ imprudenter fu-
gerant uehementius aliis iniuriam faci
entes & omnium rerum congregatōni
ad eorum ut putant utilitatem studen-
tes. falsæ illorum opinionis manifestuȝ
fit dannum. hinc quidem magna mala
nascuntur. Iniustitia ad æquales: iniqui
tas ad superiores. Quibus malis is certe
purgabitur: qui his Pythagoræ uersibꝫ
persuasit prudenti iudicio fortiter mor
tem: pecuniarum perditionem mansu
ete & æquo animo feret. Ex quibus cau
sas ut iustitiam seruet ab alienis scilicet
abstinere: nocere nemini: neque aliorū
calamitates ad propriam utilitatem uer
tere: quæ nemo seruare poterit: qui mor
talem eius animum putabit: & qui īpru
denter sese consueuit haberē. Sola enim
cognitio & discretio quid sit ī nobis mō
tale quid quod pecuniis egeat: quid sit
uirtutem exercere & quæ ex eius exer-
citatione commoditas nascatur docet:

& cupiditatem ad exercendam uirtutē præbet. Ac diuinus quidam impetus q̄ ex cognitione & pudore sui ipsius prouenit ad acquisitionem bonorum diligentes nos facit. Nam & sermone & factis mensurare oportet. quãtum nos digni sumus. & quid alios deceat. Decoris enim seruatio firma ē iustitia. q̄ ob causam iustitiam ante alias uirtutes posuit: ut mensura rebus cõuenietibus fieret. factis & sermone inquit.
IVSTITIAM EXERCE. Non igit̃ in perditione pecuniarum: aut in mõborum doloribus blassfemabis: aut maledices: ut in sermone iniquitatem fugias: neque aliorum res surripies: neque hominibus mala & calamitates perquires: ut neque factis iiustus fias. Nam si animus noster iustitia circunseptus sit: decorum & debituз erga deos & homines seruabimus: ac iustitiæ optima mensura est prudẽtia: vnde post p̄ceptũ illd̉.
IVSTITIAM EXERCE. Subiũxit.
Neq; stulte te hr̃e circa q̄cq̄ consuesce:

tanquã iustitia sine prudẽtia subsistere non possit.nam illud certe est iustum quod perfecta prudentia circunscribit. Hæc enim est quæ circa nihil imprudẽter se gerit:sed considerat de mõtali cõpore:& de omnibus quæ ad eius necessitatem conferunt:atque omnibus uirtutem præponit & maximam comoditatẽ optimam rationalis essentiæ dispositionem confirmat:a qua ornantur & alia quantum fieri potest. Intentio quidem horum uersuum est præbere & ostendere quattuor illas uirtutes ciuiles auditoribus cum insomni obseruatione & decente in sermone:& operibus custodia qui uersus Prudentiam: Fortitudinem: Continentiam ac ipsarum ducem:& super omnibus aliis uirtutibus communiter inspicientẽ iustitiã exerceri hortãt & docent.

ILLVD AVTEM Pecuniæ quandoque acquiri quandoque ammitti consueuerunt. Probat ꝙ continentiam sequit liberalitas quæ uirtus in sumptu & cen-

ſu pecuniarum uerſatur: quas acquirerē & dimittere qum ratio dictat auaritiæ cauſas extrudit: & prodigalitatis. Omnia aūt hæc tāquā a fōte & primo prīcipio ab illo præcepto cui ipſius te pudeat procedunt quod in ſe ipſo inſitū habet illud aliud præceptū.

Cognoſce te ipſum

COGNOSCE TE IPSVM. Id enim in omnibus recte factis: & in iis quæ intellectu comprehēduntur præponi opōtet. Nam ſi nos metipſos non cognoſcimus: unde cōprehendemus ꝙ nobis conuenit ī affectionibus modum & mēſuram tenere: & ea intelligerē quæ ſunt. Incidit enim ſuper ipīs dubium. Primo an expleri ab hominibꝰ poſſint. Poſtea an illis quæ ea poſſident utilia fiant. Nā uiri boni conditio in hac uita peior & dēterior eſſe uidetur: ſi non accipit īiuſte unde accipere non decet: & ſumptus facit ubi iuſte facere decet: & quantum ad corpus ſpectat: tutus uir non exiſtit. nā neque ipē Rex eſſe quærit: neque Regibus blandimētis: aut ſeruiliter obſeqt.

Itaque ſi alia ſubſtantia ĩ nobis a uirtũ-
te adiuta non ſit:in uanũ diuitiis aut po
tentiæ intendimus. Quãobrem qui ani
mum noſtrum mortalem putant:ſi di-
cant ꝙ uirtutem ament aſtute potius q̃
uere loquntur. Si autem poſt mortẽ ni-
hil noſtri remaneret quod naturaliter
uirtute & ueritate ornaretur:ut ratõalẽ
animum eſſe dicimus. nullus cẽte appe
titus rerum bonarum purus & ſimplex
in nobis eſſet. Opinio enim ꝙ nihil ſen-
ſus nobis poſt mõtem remaneat omne
ſtudiũ uirtutis a nobis erripit:& ad cor
poris uoluptates quæcũq; ſint intrudit.
Itaque neq; prudentis eſſe:neque mode
rati hominis illorum ſententiam uide-
rat:ſi omnia uoluptatibus corporis non
tradente:ſed animus noſter ſemper re-
manet:qui ſi per ſe & ex ſua eſſẽtia nõ
eſſet:ſed quaſi ſuperaduenieẽs pars quæ
dam corporis fingeretur & fieret: nos
propter uirtutẽ corpus nõ traderemus.
Tunc enim una cum corpore animus ĩ
terieret. Itaq; nullo mõ eſſet uirtus cuiꝰ

Opinio

gratia mortem pleriqꝫ ſubſtulerũt: ſed a
diuis uiris ſufficienter oſtenſum & de-
monſtratum eſt: ꝙ animus ẽ immorta-
lis: & ꝙ per ſolam uirtutem ornatur &
reſplendet. nũc uero præſens præceptũ
concludẽtes ad ſequentia tranſeamus.
ſolum præfatis addentes ꝙ ut per igno-
rantiam exiſtentiæ noſtræ om̃e malum
ſuperaccedat: ita eius cognitõne: & reꝝ
turpium contentõne rationalis natura
ubiqꝫ decoruꝫ firmiter ſeruat & ĩuenit.
Hæc enim particulatim ṽtutum menſu
ra eſt. Na ſi ut ad r̃gulã quãdam ad exi
ſtentiã noſtraꝫ ĩſpexerimus: quod opõ
teat recta ratõe in om̃ibus inueniemꝰ.
apte & conſtanter eſſentiæ noſtræ uiuẽ
tes. Quicquid enĩ meliorẽ animũ facit:
ipſum ad bonam & uere conueniẽtem
uitam ducit: hoc certe uirtus eſt: & phi
loſophiæ lex. Ea uero quæ ſolum ad hu
manam pulchritudinem pertinẽt: illibe
rales doli ſũt & umbra quædã bonorũ:
quæ multoꝝ inanem laudem uenãtur:
quod qui exercent curam ſolũ habent:

ut boni uideātur: nō ut sint. Et hæc qui
dem de iis. At qui recta utitur ratōne ī
iis quæ uidentur sine ordine uitæ homi
num accidere non modo prudenter se
gerit: sed bene & generose cōsiderat eo
rum causas & ipā patienter fert. nihilq̧
cōtra illos obliqt̄ q nos gubernant si di
gne cuilib3 merita r̄tribuūt: neq̧ sil'libɔ
meritis oīs dignos fecerūt: q sil'r nō ui-
xerūt. quō enī fieri posset qum prouidē
tia sit & animus noster p essētiam īmor
talis maneat: & propria sua uolūtate ad
malitiā siue ad uirtutē īpellat̄: ut custo-
des legis q secūdū merita r̄tribuūt simi
lia non similibus reddant: & cuilibet ut
meretur fortunam tribuant quam qum
ad generatōnem homo procedit sortiri
dicit̄. Si igitur fabula nō ē quod proui-
dentia singulis merita tribuens sit: &
aīum nostrum immortalem esse mani
festum est: causā constituisse oporteret
infortuniorum ab eo proceder̄ qui nos
gubernat & regit: a quo difficilia curari
& integrari posse rō dabit. Si ī nobis ip

si igitur fabula
nō est 7

ſis igitur cauſas tantæ difficultatis & in-
conſtantiæ inuenerimus. Primo q̄dem
recto iudicio diminuemus ſuperueniē-
tes nobis erunnas: poſtea per ſacra com
pēdia & rectos monitus animum ad me
liora dirrigentes oīo nos ipōs erunnis li
berabimus. Qui autem ī malū aliquod
incidit & cauſam nō intelligit: neque ſu
ſpitionem ſuperuenientis ueriſimiliter
ſibi mali. homo ē qui circa omnia īpru-
denter ſeſe conſueuit habere: quē oratō
damnabat. Eum enim qui ueritatē cau-
ſæ diligēter nō inquiſiuit neceſſe eſt ꝓ-
prium & ſuū crimen ad deum trāſferre
uel quod omnino nō ſit: uel ꝗ noſtri re
cte curam nō habet: quæ opiniones nō
ſolū ad maleuiuēdum nos inducūt: ſed
ad oīs dolos animū noſtrum ſollicitāt.
eumq̄ eius eſſentiæ cura priuat: qum p̄
ſentiū calamitatum cauſas nō ītelligat:
dꝫ q̄bus q̄uo philoſophari oporteat. ſub
ſequētes uerſus audi.
MVLTAS Homines ex cæleſti fortu
na patiunť calamitates.

QVODCVNQVE igitur fatũ hẽs hoc æquo aĩo:& nõ ægre feras:
CORRIGERE enĩ & reintegrare quã tum potes oportet:
NON Magnam partem calamitatum bonis Deus tribuit.

Nte aliam expoſitõnẽ illud pſci rẽ oportet ꝙ calamitates nũc ap-pellat laborioſum & durum huius uitæ noſtræ curriculũ:ut eſt mõbus:pauper tas:cariſſimaꝝ rerum perditio:dedecus in ciuitate.Hæc enim moleſta & ĩcom-poſita ſũt in hominum uita:non tamen oĩo mala:neqꝫ ipſi animo nocẽt:niſi ho rum cogitatione ad uiciũ labetur:quod male opinando accidit ſi ipẽ animus no luerit rẽcte & prudẽter ipĩs uti:ut ẽ ſani-tas: diuitiæ:potẽtia.ſit enĩ ſæpe ut hæc aliqs ægre & hoꝝ cõtraria morbũ paup tateꝫ:imbecillitatẽ æquo animo alius fe rat.Ea enĩ quæ omnino mala ſũt ex uo lũtate peccata oriũt̃ quoꝝ natura ñ fert: ut uirtus eis adiungatur:ut ſunt iniuſti tia:luxuria & alia quæcunqꝫ boni adiũn

ctionē non capiūt. Nulli enim horum recte adiūgi potest hoc uerbum bene: absurde quidem diceretur iniuriatur bē ne. Luxuriatꝰ bene: ut de malis exteris dicitur morbum bene: pauperiem patiꝰ bene: quoniā prudenter & recta ratōne talia quispiā fert. Vitiis uero animi non superadditur bene: quoniā recte ratōni aduersantur: quæ qum naturaliter aīo hominis insit: eam ipse animus affectio ne obcæcatus nō uidet. At ꝙ recta ratio animis hominum īsit: satis probat ꝙ ho mo iniustus ubi non nocere sibi credit iuste iudicat. & luxuriosus abstinet quā doꝗ a uenereis & omnino uitiosus uir ubi nulla sibi affectio ē: iis quæ sibi sup- ueniunt recte utitur. Itaꝗ uitiosus si pri orem malitiā rliquerit: ad uirtutē tradu ci potest. Reliquerī tam̄ etiā oportꝫ ratō nē nō rectā: ne hæc ita sibi maloꝝ prin cipiū esset: ut recta rō prīcipiū fuit ṽtu- tis. pōt enī rcta ratō tanꝗ̄ lex ī ciuitate: ea quæ secundū ipsā & quæ præter ipsā peraguntur discernere & determinare

Animis hominū inest recta rō

& aliqua accipere & probare: aliqua cõpescere & moderari. Itaque nihil decet quod ad uitia principium præbeat: siue illis insitum sit: siue malefaciendi causã tradat. Ad uirtutes uero principiũ maxime inuenire conuenit. quod quãdoq; semotum est a rationalibus existentiis: ut est Deus. quãdoque ipsis ĩsitum & p substantiam cuncta actione gubernãs ut est recta ratio: quæ quidem est malorum discretio & diuisio: quorum aliqua non per affectionem: sed cælesti fõtuna hominibus tribui dicit: quæ nũc in nobis sunt: quæ postea uitia uolũtaria subsequuntur. calamitates enim hominibus insistentes: ut diximus ornamentum a uirtutibus accipiunt. Nam parcus uiuẽdi modus paupertatem ornauit. & humilitatẽ generis prudẽtia magnifecit: & natorum mõtem iustus æquo animo tulit: qui recte dicere potest: mortuus est mihi filius. redditus igitur est quem reddi opõtebat. noueram equidem mortalem illum fuisse. Similiter & omnia

Parcus uiuẽdi Modus

alia quæ uirtus suo splendore amplecti
tur fiunt pulcra. deinceps inquirẽdum
ẽ quæ sit fõtuna cælestis a qua homines
calamitates capiunt. Nam si diuinum
iudicium alteri diuitias: alteri pauperta
tem tribuit cælestem hoc uoluntatem
uocare decebat: non fortunam. Si vero
nihil talibus superstat: sed ut forte & ca
su accidit: alium fœlicem & fortunatũ:
aliũ ut aiũt ĩfœlicem & male fortunatũ
esse fortunã solũ oportebat hoc appella
re: & non cælestem fortunam. Si autem
secundum merita cuilibet cõueniẽter:
aut præmia: aut pœnas retribuit procu
rator nostri Deus qui causa ipse non ẽ:
ut boni: aut mali simus. retribuere uero
merita secũdum leges iustitiæ solus po-
test apte coniungens: cælestem fortunã
iudicii sentẽtias appellauit. Nam quod
ex intellectu Dei iudicium procedit sẽ
tentias ipsas cælestes & ĩtellectuales no
minauit. quod uero propria uoluntate
cõtra quẽ iudiciũ fit deturpat̃ & ob hoc
digne calamitates patit̃ adiũxit fõtunã.

quoniā non prīcipaliter aut hic:aut ille ut puniatur aut honoretur deo subiicitur:sed quia bonus aut malus sit cuius rei causa in nobis est. Complicatio igitur & commixtio uoluntatis nostræ & illius iudicii fortunam gignit. Itaque totum hoc diuinū iudicium super malis facinoribus est cælestis fortuna:& sic īducit uocabulorum quandam artificiosam inuentionem sic appellans diuinā substātiam & nostri animi potestatem. Itaque calamitates hominibus:neq; a fato:aut prouidētia omnino eueniunt:neque forte aut casu: neq; omnis hominū uita in eorum uoluntate ponenda est. Sed ea quæ nos peccamus ad uolūtatem nostram referrī oportebit. Ea uero quæ pro sceleribus secundum legem iudicii sequntur ad fatum. Omnia uero bona principaliter a deo data ad prouidentiam referenda sunt. Nullam enim rerum omnium quæ sunt quæq; fiunt causam uanam:aut fortuitam esse putādum ē: nisi forte p cōcidētiā & cōiūctōem eorū

q̄ ꝓcedūt a prouidentia fato:& uolūta-
te prīcipaliter agētibus: quæ ꝑ cōseque-
tiā uidet̄ accidere primis opātibus cāis:
ut exempli gratia. Iudex homicidā pu
nire intendit:& nō hūc hominē. Punit
tamen eū quem nolebat. quotiēs ille ho
micidæ conditionē accepit. Itaque prin
cipaliter sentētia contra homicidā fert̄
per cōcidentiā uero cōtra hūc hominē
quoniā sua ductus uolūtate homicidæ
conditionē accepit. & e contra. Homo
malus interficere intēdebat:ac pœnam
dare nolebat. Itaqꝫ prīcipalis interficien
di dispositō est homicidæ tāquam a uo-
luntate & potestate eius dependēs ac ꝑ
concidētiā hanc malā animi dispositō-
nem & uolūtatem se torturæ & cruciatꝰ
quorū omniū causa est lex:quæ iudici
malos puniēdi uolūtatē imponit & ho-
micidæ supplicii sentētiā adiungit. hoc
& in diuina præstātia considera. uolun
tas humana mala operari intēdēs & uo-
luntas iustorū Iudicum malefacta omī
īdustria corrigere studētes tali cōcursu

Iudex homici
dam rf

cælestē perficiunt fōtunam per quā qui
mala cōmisit taliū pœnarꝝ dignus fit. nā
cupiendi mala ad potestatem ipsius cō-
tra quē iudiciū fertur: ac ꝙ digna seqͭ
pœna ad disciplinam iudiciū quæ legem
suat causa referenda ē. hæc lex cōducit
quæ ordinata est ut quantum possit bo
na sint omnia: malū nullū hæc ĩ bonita
te Dei consistens non permittit malos ĩ
punitos esse: ne diu uiciū ĩ mētibus ho-
minum perseuerās: ad id: eos ĩpelleret
ut bona omnino nō intelligerent: quo-
rum recordationē necessariā pœna a iu
dicibus illata tradit. Coniungit igit lex
ut dictū est eos qui naturaliter iudicare
debent cum iis contra quos naturaliter
etiam iudicium ferendum est & ꝑ utros
que propriū conficit bonum. Si enī da-
re pœnam utilius est q̃ nō puniri: & ad
correctionem malorum pœna spectat.
manifestum est ꝙ hæc duo genera apte
lex cōiunxit: aliud ut iuuet: aliud ut iu-
uetur: atqꝫ id quod punit illi qđ punit
anteposuit: quia legem seruat: id uō qđ

peccat & iudicatur: quia legẽ frãgit: me
liori tradit generi: ut illũ digne tractet
& legis reminiſcatur: & eam quãdoque
intelligat per quam male patitur. legem
enim quam malefaciendo homines ode
runt malepatiendo cupiunt & amãt: ut
is qui iniuriã alteri facit deum eſſe non
uult: ne dando pœnam tanquam Tãtali
lapidem impendẽtem ſubſtineat. is ue-
ro cui iniuria illata eſt Deum eſſe uult:
ut in iis quæ paſſus ẽ auxilium habeat.
Quãobrem qui iniuriam intulerunt: ĩ-
iuriam patiantur oportet: ut quod dum
malefaciebant lucri cupiditate affecti ñ
ĩtellexerunt: pauperiei dolore correcti
ſi pœnas dederint patiendo condiſcãt.
Si autem duritia & immanitate uolũta-
tis in ſceleribus perſeuerãt ipſi forte nõ
multum iuuatur. Exemplum nihilomi
nus ut corrigantur maxime fiunt iis q
ſapiunt: & qui cauſas harum calamitatũ
intelligere poſſunt. hæc iudicii prĩcipia
potiſſima eſſe accipimus bonitateꝫ Dei
legem ab ipſa procedẽtẽ bonitate rectã

ratõnem quæ in nobis est abiectam & uiolatã & ut quendam deum nobis domesticum postergatã & spretã. Effect9 quoq; iudicii calamitates: ut dicit hæ sũt quæ durum nobis circa corpus & extra miseram faciunt uitam: quas patienter ferre præsẽs uult oratõ & memoria causas ipsarum tenere: ac quantum fieri potest quæ nociua uidentur diminuer̃: & ad utilitatem transferre & præcipue diuinis bonis se se per summam uirtutem dignos præstare: quod si nõdum hoc in uolũtate sit. hoc est per summã ṽtutẽ diuina ac ciuilia bona per mediã uirtutẽ adipisci oportebit. hoc autem est quod dixit calamitates æquo animo ferr̃ opõtere: atque eas quantum fieri potest corrigere & sanar̃ quæ cõrectio & sanitas: certe ea omnia quæ dicta sũt: quibus & calamitatum ex ratione procedens uoluptas: & compendiosa curatio demonstratur. Sed omnium dictorum caput ẽ intelligere deum: quia legũ lator simul & iudex existit: bonorum semp factor

Equo animo f

est:& malorũ expulsor est:quo seqtur nullius mali Deum esse causam. Vitiosos uero proprio impetu & potestate rectæ quæ in ipsis est rationis oblitos:lege quæ maloꝶ expultrix ut malos & ut homines quia lex eorum male uolũtati adiungitur quam fortunam uocamus.nõ enim simpliciter lex hominem punit: quia homo:sed quia malus. Nam ut malus fieret ob causam suæ propriæ uoluntatis euenit. Qum autem in scelera cecidimus:quod in nobis erat & non ĩ deo. tunc damus pœnas quod in lege non in nobis ē. Intentio autez sola legis est quæ deuz decet:& nobis prodest malitias abscindere & purgare homines uariis pœnarum correctionibus ac animum qui iam ad uicium deciderat reducere ad rectæ rationis memoriam. Sic igitur consistente lege & eadem semper dicente & affirmante quilibet id quod meretur aliud:atque aliud aliquando committens non semper eadem patitur:nõ enim id iustum esse nec nobis utile. Nam illius

Nullius mali ↄ

Lex hoiez

contra quem iudiciũ fertur mutatio iu
dicii mutationem facit. quo pacto enim
eadem merebitur is qui in eadem sentẽ
tia & in eodem exercitio nõ mãsit æquo
animo: igitur cælestem fortunam pati
oportet. Et si quis pœnas dederit ñ ægre
ferre. Nam diuinum iudiciũ purgat ho
mines iis uitiis quæ impedimẽto esse ui
dentur ad fœlicitatem humanæ uitæ. ta
lis enim consideratio correctio quædã
& sanitas ante commissorum fit: & re-
ductio ad rectam quæ in nobis est ratõ
nem. Quo pacto enim is qui intelligit
scelera & uitia parere calamitates nõ fu
giet causam eum ad illa trahentem: ac
si infortuniis tristari & dolere oportet
magis pp ipsũ oportere putabit: q̃ pro-
pter Deum qui peius ut ĩstrumẽto usus
malitias corrigit & expellit: quibus rebꝫ
reminisci & intelligere possumus. quan
tum utile nobis erat a legibus Dei nõ di
scedere: neque uoluntate nostra impul
si malefacere. Non enim forte aut casu
calamitates hominibus distribuuntur:

ſi Deus & termini iuſtitiæ nõ ſuperſtã
tes ut merentur ſingulis fatũ inferunt:
Quãobrem a calamitatibus magna bo
na rationabiliter naſcuntur. Primum q
dem ipſas: homines manſuete ferunt:
quia diuĩo iudicio ſatiſfit: & propter uir
tutem quam iam poſſident: qua mole-
ſta faciliora fiunt & bene de futura ui-
ta ſperatur nequaquam talia nos turba
tum ire: ſi nobis qui boni facti ſumus p
ſummam uirtutem diuina offeruntur:
per mediam humana. Poſtea ſanemur
ex hoc maxime quia æquo animo talia
ferimus uias & modos quibus ab ipſis li
beremur breuiter addiſcentes. fieri pro
fecto nullo modo poteſt: ut ii qui proui
dentiam & iuſtitiam ſuper inſpicere hu
mana negant ſacris ut ad Deum decet
precibus utantur quique etiam putant
animum noſtrum qui immortalis eſt ta
lia non ſortiri ex iis qui extra animum
ſunt; qualem ipſum ex uoluntate & cõ-
motione noſtra dignum præſtabimus.
Qui enim ad ſuperius dicta præſentez

fōtunam non refert: unde causam & ip
sam æquo animo & mansuete ferat: aut
curandi artem accipiat dicere non po-
test. nam ī nobis ipsis ut pacato animo
simus medicinam inuenire non possu
mus. qum ex ipsa re fugienda esse uide
antur: quia calamitosa & laboriosa sūt.
Talia enī natura nr̄a non īmittit: ut ob
hæc accepta: aut nō accepta bonū aliqđ
expectemꝰ. quꝫ calāitates illas ferimus.
necesse igitur erit turbari & ægritudīe
impleri: & calamitatem extēdere ob no
stræ essentiæ ignorantiam: & nihilomi
nus dare pœnas: is uero maximam sibi
acquirit malitiam qui Deum ignorat: &
humana non recte curare putat. hoc q
dem est Deum esse non credere: uel si
fuerit nō prouidere: uel si prouiderit ne
que bonum neque iustum esse: quæ iam
om̄is perfidiæ sunt prīcipia & ad omne
malitiæ & uitiorum genus trahentia eū
qui talibus est captus opinionibus nam
ut religio omnium uirtutum mater est
ita a religione discessio omnium uitioꝝ

Nam cx

Dux. horum uero salubrem curam is solum īueniet qui æquo animo calamitates ferre didicit: ac doctrina solius est philosophiæ: quæ rerum omnium essentias penitus cognoscer̄: & opera quæ ipsas essentias sequntur: quorum connexio & series est ipsarum rerum omniū ministratio a qua cælestem fortunam

Meritū cf

trubui necesse est. Meritum autem cuilibet distributum est: quod nūc fatum appellamus. idque a prouidentia Dei a rerum serie & hominum uoluntate dependet. Nam si diuina prouidentia nō esset in mundo: series & ordo nō esset: quem forte quis fatum uocare potest: quæ si non essent iudicium & pœna uitiis non fieret: immo neque meritum: neque beneficiorum laus. Prouidentia uero & rerum serie existentibus oēs homines qui nunc gignuntur: oportebat æqualium bonorum participes esse. si ipsi ex se nihil fecerunt propter quæ similes non sunt. uidentur tamen non similia sortiri. Manifestum igitur est ꝙ

uoluntatis nostræ iniquitas prouiden-
tiæ iudicio supposita non permittit si-
mile ipsis fatum distribui: si necesse est
bona malaque pro ut meremur nobis ĩ
ferri: nec conturbet nos quod ĩ anima-
libus brutis & in arboribus: & in iis quæ
anima carent idem quod in hominibus
accidere uideatur. Non enim ob hoc ea
quæ nobis adueniunt sine prouidentia
sunt. si aut illis hæc ut forte accidit eue-
nerunt: aut iustitia & iudicio & uirtutis
& malitiæ rationes in illis uigeant: qum
ĩ nobis diligenter & uere sic: ut dictum
est. Quæ ueniunt: distributa sunt. Pri-
mum ea que Anima carent : Sic posita
sunt: Vt communis materia arboribus
& brutis animalibus & Hominibus: at-
que aliqua ex animalibus cibus fiũt cõ-
muniter brutis & hominibus qua in re
bruta animalia cum hominibus simili-
tudinẽ aliquã adiuicẽ habere uidẽt nõ
ꝙ secũdum eoꝝ merita patiãt: sed qđ si-
milẽ famẽ similẽq; morbũ curẽt. & eoꝝ
ĩdigẽtiam ĩplẽt undecũq; possĩt. Itaq; cã

Nõ enim ꝙ

quædam ĩfœlicitatis aliis animalibus esſe uidetur noſtra indigẽtia: quæ ſibi ex omnibus pro ut eueniunt ſatiſfacit: atque id quod illis cauſa fœlicitatis eſſe uidetur: nobis paſſionem aliquam ĩfert. Si igitur ſuperioribus dictis alios nobis meliores eſſe monſtratum eſt: ſic illi ad ſatiſfationem eorum indigentiæ nobis abuterentur: ut nos brutis uidemur: ut mortales illos eſſe opõtebat fateri: & hominum cõpora pro illorum indigentia conſumata eſſe uiderentur: certe nihil quod homini præponitur mortale erit: qum ex omnibus generibus quæ ratione utuntur: ultimum ſit hominum genus: & ob hoc immortalis homo ad mõtale corpus noua conditione accedit: ſibique inſtrumentum accipiens brutis conſanguineum in terris uerſatur. Itaque nihil omnino erit quod noſtro ĩfõtunio ad ſuam epulatõem abutatur. neque qđ nobis ſine ordĩe ĩpletõis cupiditate ueſcat. Iuſtitia uõ & ordo q̃ diis immõtalibꝫ nobis melioribꝰ exiſtit: ĩ miõs

& leges circa nostram gubernationem
ponit: ut uiam & modum inueniamus:
quibus malitia nostra diminui possit: &
quibus ad illos redirẽ ualeamus. nos enĩ
illi ut cõsanguineos decidentes curant.
unde pudor: accusatio: dedecus a uitiis
depellens solos homines recte ad uirtu
tes reducere posse dicuntur. nam ratio
nali solum animali a natura datum est:
ut iudicium & iustitiam ĩtelligat. Qum
igitur magnis terminis a brutis distemꝰ
magna differentia in rẽgimine: & mode
ratione uiuendi ab illis differrẽ debemꝰ.
Commensurata enim est omnium rerꝫ
essentiis prouidentiæ lex: & ut singula
ab opifice Deo statuta & facta sunt sic a
prouidentia meritum accipiunt. Nam
ut Platoni & Pythagorico Thimæo qui
nihil mortale a Deo accurate creari pu
tant uidetur: Deus singulis animarum
humanaruꝫ superest. In brutis vero so
lum rerum genera naturæ protendit:
quæ res ipsas postea facit & fingit. Ac
aĩas hominũ ex ipsius Dei creatõe fieri

& gigni: ut cæleſtes Deos: ut dæmones: ut heroes claros. Quãobrem unicuiq́ue hominum prouidẽtia eſt quo pacto ab aliis abſtĩeat: quo ue ad alia ĩclinet: quo modo hic uerſetur: quo uenum ad aliũ locum ſe transferat: quorũ nihil de anima bruti excogitar̃ aut negociari decꝫ. Neque enim quia non poteſt ad deum accedit: neque in terris: ut planta cæleſtis: neque aliquod ſimile ſibi aſtrum referri naturaliter poteſt. Et hæc quidem ĩ pñti dicta a nobis ſit hũanos caſus & calamitates ægre ferẽtibꝫ: & iis q̃ nihil omnino a prouidentia regi oſtendere & ꝓbare conãtur. Quibus & hæc etiam apte dicerẽtur. Pacifice & æquo animo dura & ea quæ difficilia ſunt ferẽdo humana uita ratione regi uidetur. & in preſẽti dura illa & difficilia faciliora & leuia fiunt & infuturum ſaluteꝫ pariũt. Qui uõ ob ĩfœlices caſus magna & uehemẽti ægritudine afficiuntur. quid auxilii ſibi afferunt: niſi ꝙ per impietatem quæ õmnium malorũ maximum eſt. erunnarũ

aliquid super adiungunt: & ipās calamitates īdignas atq; īiustas sibi putātes difficiliores sibi faciunt. Nā qui ægrotat si morbum ægre fert. ob id ipsū quod nō patiēs ē: uehementius ægrotabit. Quarē dolore nos ñ decet si digna ꝓ facinoribus retributio nobis datur ne per nefādam in præsentibus impatiētiam ægrotatiores habitu fiamus. Consideremus etiam istud & hoc modo. Si quis in paupertatem deueniens mansuete illam & nō īiquo animo ferat. ex hac animi moderatōe solamen uitæ aliquod īueniet: Ratio enim moderati rēgiminis hāc primum sibi facultatem acquiret: ꝙ mœrore non confundetur. qum etiam ꝙ proximi magnam eius patientiam admirātes ipsius uitæ necessitati q̄tum poterūt auxiliabuntur. Qui uero casus humanos ægre fert & effemīate luget. Primū quidem sponte dolorem sibi & ægritudinē augmētabit: qum deditꝰ ꝑꝑ paupertatē mœstitudini īpotēs oīo fiet. neq; ex se sibi suppeditarē aliq̄d potit nʒ a ꝓximis

Si quis pauper tatem ...

adiutus erit: nisi forte quis misericōdia motus aliquid sibi largiatur quod etiam homini in tanta indigētia existēti mœrorem augumētat. Quasobres caūs humanos æquo animo ferre oportet. & eorum causas ratōne cogitātes & ītelligētes quātum fieri potest: a peruersis opionibus ad salutē nos deduci oportebit.. Nam prouidentia existente qui bonos nunc factus est non negligitur etiam si trahatur ab antiquæ uoluptatis memoria qum in acquirendo uirtutes. in acqsitione ipsarum profugit & salutem & auxilium a se ipso erunnarū sibi affert. nam a ꝓuidentia liberationeꝫ molestiarum capit. Vitia enim nostra calamitates concipiunt: ac Dei iudicium prauitatem punit quibus oportune iterū mūdamur: si nostra uirtute & lege prouidētiæ nostro impetu ad bonum proficiscētes a malis absoluimur. hæc quidem sūt q̄ ex sētētia hoꝝ uersuū ad uirtutis confirmatōem & fōmā cōferētia accipe possumꝰ. cōtinēt enim de ꝓuidētia: de fato

de nobis ipſis uerissimas ratōes. p q̄s id quod uidetur difficile & durum propter inconueniens: direxit & r̄ctificauit oratio. & ante omnia probauit deum nullius mali cauſam eſſe: Si quis aūt hæc prioribus adiunxerit: una & oīmibus oſtendetur ſententia quæ æternitatem animi cōfirmat. nam iuſtitiā exercere: & forti aīo mori: & in pecuniis liberalem eſſe: illud maxime reſpicit ut dictum eſt: anīmum ſilicet cum corpore una nō īterire. At ut cæleſtem fortunā manſuete feramus & ut ægri ſanari poſſimꝰ: ut paulo ante apparuit opus eſt putar̄ & credere animū noſtrū nō una cū corpore gigni. Ex quibus duobus manifeſte oſtenditur animū aliā q̄ corpus ſubſtātiā habere quæ per ſe exiſtit & æterna habet. nō enim poſſibile ē: ut aliqd qđ aliquo tēpore ī generatōe3 venerit ꝑpetuo maneat & duret: & ſimili modo id quod ab æterno ſubſtantiam accepit: corrumpi non eſt poſſibile. Si igitur poſt cōporis corruptionē humanus aīus ꝑmanens &

durãs iudicium & pœnas patitur :& eo
rũ quæ in uita exercuit cõdigna merita
accepit neque fieri potest ut semper p
maneat & duret qđ in tẽpore fcũm fuit
Manifestum ẽ animos hominum ante
hoc per omne tẽpus substitisse:& sic ex
creaturis æternis quas opifex deus fecit
aĩ hoĩnũ eẽ ĩueniũtur q̃ ob causam illis
aliquid diuinæ similitudinis inest. Sed
qum hoc mediocriter ꝑ ingenio expla
nauerimus.tempus iã est reliqua consi-
derare.

MVLTI hominibus sermões ĩterueni
unt timidiq; & bõi:qbꝫ neq; obstupeas:
Neq; te ĩplicari ꝑmittas: Ac si qđ men-
daciũ dicatur dulciter cede.

Vmana uoluntas quæ neq; ĩ uir-
tute semper:neq; ĩ uitio persistit
uerba per uocem proueniẽtia:modo bo
na:modo mala ꝓducet similia diuersæ
dispositioni uoluntatis suæ. Quãobreꝫ
sermonum aliqui sũt ueri: aliqui boni:
aliqui mali:aliqui falsi:quæ quidem dif
ferentia artificiosa eget discretione ut

bonos suscipere: malos depellere possi-
mus. & neq̄ oīo sermones oñis propter
mendaces oderimus: neq̄ omes īdiscre
te propter ueraces suscipiamꝰ. nam qui
nullum audit: bonæ oratōnis auditōne
se priuat. Qui uero indiscrete omes au
dit: occulte a mendacibꝰ offendentur.
Audiamus igitur libenter aliorū oratio
nē: sed cū alacri iudicio: ut audiendi uo
lūtas ome ſmonū genus capiat. Iudiciū
autem peiores depellat: & sic Pythagori
cū seruabimꝰ præceptū: neq̄ pp prauos
sermones obstupeamus. neq̄ bonos: qa
sermones sunt similiter ut praui sint ui
temus. Primum quidem ea ratōne am-
plectimur: quia sūt sermones: sed qa ue
ri. neq̄ alii ea ratōne spernunt quia ser
mones: sed quoniā mendaces. Præterea
audacter dicere possumus eos esse solū
sermones qui ueri sunt. hi enī dūtaxat
ratōnalis substātiæ dignitatē seruant: &
ex animo ad optimū intēdēte & ꝓprius
ornāmētum possidēte proueniūt. Falsi
uero sermones nequaq̄ sermões habēdi

ſunt. Ad malitiã enim & falſitatẽ ferũt. & uerborum nobilitatẽ perimũt. & ſũt uoces animi ſine ratõe: & cõturbati: neque omẽs ĩquit igitur ſuſcipias ne & falſos. neque omnes depelle ne & ueraces. utrũque enim uitioſum eſt. bonos. ſ. æq̃ odiſſe ut malos: & falſos ſuſcipere propter ueros. Oportet igitur bonos laudare: eoſque accipiẽtes exercere. & inquirere ubi & quantum ueritatẽ attingunt Ad repugnãdum quoqꝫ falſos ſermones uires accipere quæ ab artificioſa ratõne prouenięntes: ueritatem a mẽdacio recte diſcernent: & quæ mendaces ſermones reducere ad ueritatem poſſint: quod quidem nõ ſuperbe: aut inrituoſe faciendũ eſt: ſed manſuete ueritatem ſequi debemus: & ſuaui reprehenſione mendaciũ amouere & depellere: & ut ipſe textus dictat. Si quod mendacium dicatur humiliter credere: nõ ita tam̃ credere opõtet: ut mẽdacio aſſentias: ſed ut ſine ira & cõturbatione ãi audias. nam dulciter cæde. nõ ita intelligendũ ẽ ut mẽdacio

āſſentiamus:ſed ut patienter audiamus
& non obſtupere ſi qui homines inutili
ter a ueritate deuiarint. ferenda enī ho
minis conditio eſt:ſi in tanta opinionū
reuolutione:quādoq; cōmunem intelle
ctum nō recte ſequatur.nihil mirum ī-
quit ratō:ſi homo nihil ueritatis ex ſe ī
ueniemus:neq; ab alio addiſcens in hāc
ſuſpitionē inciderit:ut opiniones ueri-
tati contrarias accipiat.Contrarium q
dem potius mirari deberemus:ſi neque
didicerit quis:neq; inquiſierit aduenies
caſu & fortuna ueritati:ut deo cuidā ex
tragœdia apparenti obuiaret. Oportet
igitur patienter eos qui mēdacia loqunt
audire.& experiri quibus malis libere-
mur ſi ī cōmuni hominum cōuerſatōe
iiſdem paſſionibus:vt illi ſuppoſiti auxi
lio & beneficio diſciplinæ contrarii illis
fiamus .Multum profecto conducit au
dentia & magnanimitas quam ex diſci-
plina capimus:ut æquo animo & man-
ſueteſimus.nam bene īſtitutus animus
ad repellendum reuolutōnes ueritatis

fz

pacifice mendaces opiniones feret:tāq̃
in ipsa ueritatis contemplatōne quicqd
uerum nō sit excogitauerit & intellexe
rit:quid hunc igitur tanq̃ hoc īsolubile
foret conturbabit.viro aūt forti opinio
nem hæc disciplīa subministrabit q̃ cau
tionē cōtra oīe mendacium accipiet.
nō solum igitur bene īstitutus uir tran
quilitatem animi ex morali uirtute ac-
quiret:sed quia talibus pugnis resistere
audebit. Et hæc quidem dicta sint de di
sciplina iudicii & discretōnis: ergo ser-
mones. de habitu uero hominis qui neq̃
quam decipi possit queꝗ magistrum ui
tæ habere oportet statim subiungit.

QVOD TIBI dico in oīi re pficias.

STVDE VT nemo te uerbis decipiat
aut facto.

NEQVE ID loquaris tibi quod non
utile fiat.

Oc præceptum oīa respicit.æq̃
le enim est superius dicto. Nūq̃
turpe aliquid facias solus.neqꝫ cum alio
atqꝫ tui ipīus ante oīa pudeat. Qui sui

pudorem habere didicit neq̃ ĩ ſolitudi
ne neque in ſocietate turpia facere pati
etur: ſed cogitatõnem etiam ipſam tur
pitudinis uitabit propter ratõnem quæ
ſui cuſtos eſt: & quam ſecum habet. hic
certe ẽ qui facile huic præcepto obtem-
perabit. Nemo te uerbis decipiat aut fa
cto. Is ſolus enim decipi aut fraudari ul
lo modo nõ poteſt qui quãtum dignus
ſit: quantum mereatur intelligit: quiq̃
neq̃ blanditiis circũuentus eleuatur: ne
que minis deprimitur: hoſtes uel amici
quæcunq̃ horum proponãt. nam qum
nemo dicitur omnis perſona comprehẽ
ditur: pater: tyranus: amicus: inimicus.
modi uero quibus homines deducunt:
uerbis tractantur aut factis. & uerbis q
dem aut blandientibꝰ aut minantibus.
Factis uero munera: uel pœnas pollici-
tantibus. Ad quæ quidem omnia recta
ratõne ſeptum animum habere opõtet:
ut neque uincatur neque flectatur a qui
bus cunq̃ nobis extra incidentibus: quæ
uoluptatem nobis afferant uł dolorem.

Ratõ enim quæ in nobis eſt:continenti
am atq; fortitudinem utrinq; animo no
ſtro conſtituẽs adamantinos cuſtodes:
ita nos ſeruabit:ut neq; ſuaui aſſentatio
ne:neq; timiditate formidoloſorum de
cipi poſſimus:quibus rebus ſumma ui-
get iuſtitia quam ſuperius facto & uẽbo
exerceri præcepit. Sic enĩ nemo aliquo
modo nos inducet ut quicquã aut dica-
mus aut peragamus:quod rectæ ratõni
conſonum non ſit.nam ſi ante omnia
nr̃i pudeat: maĩfeſtũ eſt ꝙ nemo nobis
reuerẽtior aut formidoloſior erit:q̃ nos
metipſi ſumus:ut nos ultra q̃ opportu-
num ſit ad dicendum:aut faciendum ꝓ
uocare poſſit.utrunq; enim animo no-
cet:ac quicquid animo nocuũ ẽ:nobis
fit ĩutile:qum nos ipſe animus ſimus dĩ
ligenter quidem illud intelligendum ẽ
comprehendens qualis proprie tu es.Si
enim ia quod dictum eſt . Nemo te fa-
ctis aut uẽbis ĩducat:ut quicq̃ faciat aut
dicas quod tibi utile non ſit. Tu uero es
ratõnalis anima:nõ permittes ſi ſapiẽs

fueris:ut aliquis tibi ratonali substãtiæ existenti noceat.tu enim es anima.hæc uero corpus:hæc extra corpus.ex q̃ quidem differentia comprehendas has naturas commisceri non posse:& quæ sit humana substantia inuenies:nec unquã corpus:& ea quæ extra corpus sunt cum iis rebus quæ perpetuo sunt pones:neque pro ipsis tanquam pro rebus tuis certabis nec a uoluptatibus cõporis & ab auaritia traheris:nam omnino qui sumus ignorantes:quam rem maxime curare debemus ignorabimus. Quippe qui circa res omnes alias curatiores sumus:q̃ circa nosmetipsos:pro quibus diligentiam uehementissimam nos habere oporteret. Si autem id quod corpore utitur ẽ anima.corpus autem instrumenti uicẽ erga ipsam tenet:instrumẽti quoque causa:alia ad auxilium naturæ fluentis ipsius cõporis ĩuẽta sũt. Manifestum q̃ prĩcipalioris & primi primam & principaliorem diligentiam & curam habere opõtebit. Secundũ uero secundi. Quãobrẽ

vir ſapiens corporis ſalutem non negli
get. non ꝙ prĩcipalius cõpus putet: ſed
illud nutriens ad ipſius animæ neceſſita
tem: ut in ipſius exercitiis ſiñ impedimẽ
to obtemperet & obediat: & poſt ſecun
da curabit ea quæ tẽtõ loco ponẽda ſũt:
præparabit quoq; ea quæ extra ſunt ad ĩ
ſtrumenti ſalutẽ. Curabit igitur primũ
animam: & quaſi ſolã: ſi cura quam cir-
ca res alias habemus ad perfectõem ip-
ſius ſpectat. Quicquid enim præter uir
tutem fit: hoc tibi utile non eſt. nam illi
cui ſolum ueritas & uirtus opitulatur:
cui uirtus utilitatem affert: quicquid p̃-
ter uirtutem fit: affert dãnum. Qui er-
go dicit non oportere a uirtute diſcede
re conſulit: Vt decoro Virtutem cir-
cundes qui ita cuſtodiat: Vt neque ope
ribus neque uerbis ad peiora quiſpiam
inducere poſſit: Veluti ſi minas Tyran
nus proponat: Aut ipſas re firmet: Aut
pœnis uim inferat: aut amicus aliquis fa
miliaritate dolum occultans te ab uti-
litate animi dimouere conetur. Sed nõ

decipieris quidem si quæ sit existentia tui intelligens Vehementer intenderis:ut illi cui naturaliter assimilaris similis fias. Ac quicquid ab illius similitudine te deuiat:maximam tibi iacturam putes illud enim nobis maximum dannum affert.quod nos a similitudīe Dei abducit:& e contra id nobis utilissimuꝫ ē:quod ad talem similitudinem nos cōducit. Quid igiť nos abducet? quis poterit nos a philosophia & similitudine dei distraheř? pecuniarum ne acquisitō? an perditio? sed recta rōe didicimus & adipisci eas:& perdere? & instabilitas earū possessionis nos non latet. Quid? nōne hic pecuīas uirtuose acquiret? & magnanimiter illarum perditōnem patietur? ab eo qui non habet pecunias Fur non surripiet.naufragium sibi illas non auferet.quot quot aliæ uiæ sunt quæ pecuniarum proditionem afferunt? in quibus unam pro Virtute consideremus rationem : Honestam paupertatem libenter pro pecuniis Suscipientis Et

iusta causa diuitiis denudati. tanti uirtu
tem emamus: quãtuꝫ is qui nos ab ea di
strahere conatur: nocet. Sed dicet quis-
piam torturas ne patietur & mortẽ? cui
facile responderi potest. nos. s. hæc non
pati si ĩtelligimus quid nos sumus. Sed
corpus erit quod iniurias feret. corpus
quod occidetur nihilq; præter eius natu
ram patitur. naturaliter enim mortale ẽ
& scĩdi potest. & mille passionibus sub
iectum: quas tyrannus magis q̃ fortui-
tus infert morbus. Quare igitur ea fu-
gimus quæ a nobis uitari non possunt:
& non ea seruemus potius quæ in nobis
sunt? mortale enim naturaliter & cadu
cum ac morti dãnatum nullo modo mõ
talitatem a se expellere potest. Immor-
tale uero ut animus nostẽ est: & nos ita
uirtute fulcire & ornare possumus ut si
quis minetur mortem non timeamus:
quam ratione patiamur recta uolun-
tate necessitateꝫ naturæ honestabimus.
hæc autem sunt illa magna quæ alter al
teri: aut minat̃ ĩferre: aut timet. ab alio

ſubiugari & in ſeruitutem duci nõ poſ
ſunt. Sed libera ſũt ſi nos uelimus: hoc
eſt ſi uoluptate corporis: aut eorũ quæ
extra corpus ſunt uehementi affectõne
libertatem noſtram uolentes nõ admit
tamus: momẽtanea uita. & pecuniis fœ
licitatem animi uendentes. Equidẽ hoc
pceceptum nos docet in omĩ re ea facerẽ
qbus roboretur uirtus & firmetur. Sed
ad conſequentia trãſeamus q̃ eadẽ pce-
pta referuntur.

CONSVLTO ante opus: ut non ſtul
ta facias.

VILIS enim & timidi hominis eſt face
re aut dicere: q̃ ſine ĩtellectu ſũt.

SED illa perfice quorum poſtea nõ pœ
niteat.

BONVM cõſilium gignit uirtutes: &
perficit & continet. earũq; eſt mater nu-
trix & cuſtos.

Onſultãtes enĩ defecato & qeto
aĩo qũo nos uiuerẽ opõteat d'corũ
uerſtatis cæteris rebus præponit: illudq;
deligit. certare autem uolens in omni

certamine uiriliter pugnat & uincit.&
acquisitõni rerum bonarum iam exer-
citatum esse in calamitatibus sententiã
integram seruat. nihilque alieno tumul
tu stupefactum nullam aliam uitam fœ
licem esse putat ab ea: quam ex se opti-
mam esse iudicarat. Quare res sunt bo
na consilii effectus: Primus electõ opti
mæ uitæ. Secundus exercitatõ illius qd
electum est. Tertius recte consultorũ
immutabilis seruatõ. horum primus ẽ
ratõ ante principium operis quæ initia
factorũ ponit. Medius ẽ ratõ opans q̃ cõ
parat quodcunque factum præcedenti-
bus principiis. Tertius quoq; est ratõ q̃
in ipso opere considerat omnia facta &
iudicat si recte facta sint. In quibus om
nibus boni consilii effectus floret. quod
uirtutes parit: nutrit: & seruat tanquam
principium medium & finis bonorum
& fuga malorũ: & uirtutum perfectio
ĩ bono cõsilio sita sit. Nam qum natura
nobis rõis cõpos sit: & ob eã cãm cõsilii
capax: & ꝓpria uolũtate ad bñ aut male

consulendum inducimur modus uiuēdi secundum naturam uitæ seruat essenti am. Importuna uero uolūtas quātū pos sibile est ipsam essentiam demolitur & destruit. Destructō enim īmortalis rei est malitia & uitium facti: cuius malum consiliū est mater. quod ut fugiamꝰ: rō monet: ut stulta quæ facimus non sint. Stulta enim misera sunt & mala. dicere quoq; stulta aut facere uilis & timidi ho minis est: hoc est infœlicis proprium. si autem ante opus consultaueris: neq; di- ces quicq̄ stultum neq; facies: in quibus tristari & angi necesse erit eos: qui non recte consuluerunt. nam defectus & ta bes electōnis pœnitentia ostēditur. res enim & experientia nocumentū docet: ut ipsiꝰ boni consilii effectus recte & iu stæ electōnis in operibus utilitatem de- monstrat. utilitatem dico non corporis aut earum rerum quæ extra corpus sūt Sed nostrum quibus cōsultare añ opus præceptum fuit: & illa perficeř: quæ nō tristificēt nos: hoc est animum. nam q̄

utilitas nobis euenire potest homicidiis aut aliis sceleribus: aut pecuniarum preda: & extra ditari: & pauperem animum fieri: uitiis superuenientibus: & in hoc aut imprudentem esse. & ob id ipsum infortunium & malum augumentari: uel intelligere ea quæ sceleste comiseris & conscientia torqueri & pœnas timere quæ apud inferos retribuuntur. qui uero ad hoc inciderunt solam malorum medicinam inueniunt putare & credere animum nostrum post mortem nihil fore: itaque tanta calamitate circumueniuntur: ut a nihilatione animi eorum malitiam curant: & solentur. & interitum post mortem sui ipsius diiudicant fugam fore laborum iudicii. Malus enim & scelestus: eius animam immortalem esse non uult: ut cruciatus pœnam non ferat. & apud inferos iudicem non inueniat: atque sui ipsius finalem interitum decernit. tanquam deceat malam animam non fore. Sed hic quidem malo consilio ad malitiam subductus decenter ultra quam oporteat contra se ipsum sententiam promulgat. Verum

Iudices qui apud inferos ſunt q̄q̄ ſecundū ueritatis normam iudicium faciunt nō iudibabūt animā omnino īterire debere: ſed malam eſſe: & vt malum ſuum diminuat curabunt. ac pro ſalute & cōſeruatōe naturæ more medicorum ferro & igne mala ulcera curātes peccatorꝝ culpas exigent: & pœnitentia malitiam animæ nō exiſtentiā auferre nituntur: ſed ad ſe potius reducunt per purificationē affectōnum pernitioſarū. dubitari quidem quodāmodo poteſt: ne hūanus aīus ad nō ēē ſubducatur. qum a ſua natura diuertit: ueluti qum ad ſuam naturam reuocatur ad propriam ſubſtātiam reducitur: atq̄ purum & ſincerum ēē recepit: quod cōmixtionē paſſionū corruptum fuerat. Quāobrem omnis hominēs niti oportet maxime ut nō peccēt. peccātes uero tāquam ad malitiæ & peccati medicum ad iudicium refugere & malum conſilium bono conſilio corrigere qum a bonitate deciderimus. Recipiemus igitur exiſtentiā nr̄am ſi fida

firmaq; pœnitentia diuinā correctiōem acceptauerimus. Nam talis pœnitentia philosophiæ prīcipiū fit: & uerborꝝ opū que stultorum expulsio & ad probataꝫ uitā primus aditus. nā qui ante opus recte beneq; cōsuluit in molestū dolorem nō īcidit: neq; decipitur: prīcipia & cās tradēdus iis rebus quarū fines & exitus sibi gratia in futuruꝫ non sint: sed rerū casus consideras præsētia futuris cōponit. Itaq; neq; expectatōe rerūq; fœlices uidentur: sincerū & uerum bonum nō intelligit: neq; timore aduersitatū aliqd mali aut īiusti faciet. Vitā enī suā firma mēte dirrigit ad diuina ꝑcepta. ut āt ītelligas timidi hominis ēē stulta facere aut dicere. Inspice Medeam tragœdia ea q̄ secum luget: quæ incōsulte propinquos amore illicito decipiens peregrino se se tradidit viro: a quo postea spreta: durissima pati putat: atq; ex tali opinione audis qualia exclamet. In caput meū flamma cælestis irrumpat. & præmittit stulte rogitans ad facta scelesta ea fieri quæ

Qui ante opus

facta sunt. Postea calamitates ĩ quas iñ
ciderat calamitatibus curare nititur. At
que etiã si uis inspice Agamenonẽ apd
Homerum qui dans ĩtemperatæ iracun
diæ pœnas lugẽs exclamat. Furia me te
net. Cor erũpitur: & ĩflãmatõem lumi-
num qua diu ob iracundiam flagrabat:
decidẽtibꝫ mutatisq; illi rebꝫ lachryma
rum abundantia refugerauit. Talis qui
dem ẽ omium stultorũ uita huc & illuc
contrarii affectõibus cadens. nã ĩ uolu-
ptatibus est odiosa: ĩ tristitia miserabilis
Audens uero temeraria: timẽs quoq; pu
silanimis: & omnino boni rectiq; consi
lii & generosi animi expers est: & mẽtẽ
fortunæ supponit. Vt igitur talibus re-
bus non implicemur dicẽtes stulta: aut
facientes recta ratõe ĩ omibus utamur
ducem: Socraticum illud explẽtes: nulli
meorum credere possũ: nisi ratõni quæ
cogitanti mihi recta uideatur. Quippe
omnia quæ ad seruiendum & ad obseq-
lant ratõnali existentiæ conceduntur:
nr̃a sũt: nõ nos illa sumus: ut ẽ irãcũdia

cupiditas:sensus:ipsum corpus ad usū
instrumenti talibus potentiis datum:q̄
tum nulli credere debemus nisi rectæ:
ut Socrates dicit ratōni:quæ secundum
naturam disponens discernere potest:
quid fugere:quid ue sequi opōtebit.nā
rectæ ratōni & Deo obtemperare idem
est. Ratōnale enim genus suū splendo
rem sortitum.illa eadem uult:quæ diua
lex determinat.Animus quoq; secūdu;
Deum dispositus eadem cupit quæ De-
us & quæcunq; facit ad diuinum splēdi-
dum illd' peragit.At animus qui e cōtra
disponitur ad impium impellitur:& ob
scurum ueniet ut accidit deductus tan-
quam a sola bonorum regula:hoc ē ab
intellectu:& Deo decidens.Hæc & talia
sunt boni consilii fœlices effectus:& cō
trariæ dispositōnis infœlices.nam con-
sultare añ opus p̄ter alia bona q̄ in se ha
bet:dubitatōnis causas tollit.& ad sciē-
tiæ acquisitōem nos aduocat. & optimā
atq; suauissimā nobis mīstrat uitā.q̄ qui
dem per sequētia probat.

NIL FACITO quod nescias & disce quæ ut discas opus ẽ & dulcissimã hoc modo uitam perages.

Ihil incipere quod nescimus siñ error nos solum seruat. discere uero quæ ad optimam uitam pertinent non solum nos ab errore dimouet: sed optatũ finẽ nobis ĩ rebꝫ ꝓbet. Prudẽtia enim temeritatem ex ignorantia & suspitõne ortam scindit & expellit. Nam qui acquirit ut peritiam rerum habeat: factorum expeditõnem acquirit. utrunque enim utile est & ĩtelligere quas res ignoramus: & addiscere quæ nescimus quibus rebus adiuncta est optima & suauissima uita. quæ suspitõne caret & est rerum pueritia plena: quippe quæ nihil tentat quod nescit & addiscere cupit q̃ sunt digna scitu: digna quoque ut addiscimus illa solum putat quæ ad similitudinem Dei nos inducunt. illa dico q̃ faciunt: ut añ opus cõsultemus: ne stulta sint. & ea quæ nos nõ ꝑmittũt debitũ iustumque transgredi ope alicuius: aut

oratõne:& ea quæ nos ad diiudicandū
differentiam eorum quæ nobis accidūt
idoneos facit & ea quæ persuadẽt & hõ
tantur:ut cæle∫tes fortunas patienter &
pacifice feramus:& curari uelimus:& q̃
docent paupertatem sine timore:& mõ
tem ferre:& iu∫titiam exercere.& uen-
tris & eorum quæ ad uentrem pertinẽt
continentiam:& parentum honorem:
& ea quæ nos ad seruãdas amicitiæleges
impellunt.& ea quæ religionis generis
Deorum o∫tendunt. Hæc & talia sunt
quæ præsens oratio addi∫ci oporterẽ præ
cipit:quibus adiuncta e∫t:ut superius di
ximus:uita suauis & optima. Nam qui ẽ
uirtute præditus fructum accipit a uolu
ptatibus quæ nullam pœnitentiam infe
rant:quæque ip∫as uirtutes imitantur.
naturaliter enim omnis uoluptas ab ali
quo actu dependet nõ ip∫a per ∫e ∫ub∫i
∫tit: Sed adiuncta e∫t rebus quæ nobis
aut hoc faciũt: aut illud. Itaque uiles &
uitio∫os actus malæ ∫equnt̃ uoluptates.
meliores uõ uirtutes imitant̃:unde qui

uirtutæ præditi sunt: non solum bonitate malos superant: sed etiam ipsa uoluptate propter quã solã uidetur uitiosus ad malitiam subduci. nam quanto affectus unus alio affectu melior est: tanto magis unam uoluptatem q̃ aliam eligere deberemus. Qum igitur uita quæ cũ uirtute ducitur: ut Deo similis fiat: studet: certe diuina illa quoq; quæ cum uitiis ferina & impia manifestum est quod uirtuosi & boni hominis uoluptates deorum lætitiam imitantur intellectui adiunctæ & Deo. Vitiosi uero & mali hominis uoluptas scit hoc commune uerbum: ut temeraria fera mouetur. Nam uoluptates & calamitates in medio sitæ sunt: ex quibus qui: unde: quando: & q̃tum oportet: acquirit: fœlix est. qui uero harum rerum mensuram ignorat: ĩfœlix. Itaque qui suspitõne uitam suam purgat: solum sine error̃ manet. & si eã peritia rerum impleat purgatus est: & pfectus: cuius uita dulcissima simul est & optima. Ergo quæ nescimus nunq̃ agre

diamur: ac quæ ſcimus tunc operemur.
qum oportet. ignorantia enim malitiã ĩ
ducit: ſed rerum peritia opportũitatem
quærit. nam multa quæ bona ſũt & uir
tuti innituntur: mutatõe temporis fiũt
uitioſa. Intelligendum igitur præceptũ
illud eſt ex ordine. nam qum hortatur:
nihil temere & ſiñ maturo cõſilio ad fa
ciendum aggredi: ut ſine errore ſimus:
docet. Qum uero ſuadet nos addiſcere
non omnia: ſed ea ſolum quæ neſcimus
ad optima facta nos inducit. non enim
ut non errando conſtat recte factum:
ſed in cognoſcendo ea quæ factu oppõ
tuna ſunt: quorũ hoc quidem ſuſpitio-
nis purgatio. illud autem rerum cogni
tio facit. In quibus duobus non errare:
ſcilicet & recta facere aduerte quid tibi
perſequatur. eo modo ĩquit. dulciſſimã
uitam perages. quæ autem hæc? ea certe
ſola quæ a uirtute uoluptatẽ acqrit. hĩc
enim ſimul concurrũt & bonum & uo-
luptas. Si igit bonũ cupimus: cupĩmus
& dulce: quod uitã ſuauiſſimã appellat.

Qui uero uoluptatem cum turpitudīe eligit: quāuis parumper ob illud dulce lætetur: tamen propter turpitudīem ad molestam pœnitentiam uenit. At ille q̄ uirtutem laboribus mixtā aliis rebus p̄ ponit: q̄uis propter inconsuetudīem ali quantulum patiat: qum coniūctio boni diminuit laborē: & tandē a uirtute pu- ram sincerāq; uoluptatē colligit. Si autē qs cum uoluptate turpe aliquid faciat. uoluptas discedit: turpitudo manet. Ex quibus facile apparet uitiosam hominū uitam molestiis ex necessitate plenam esse & doloribus. Virtuosa3 uero suaui tatibus & dulcedine: & hæc super his sa tis. Qum autem & corporis instructio ad animi perfectōnem refertur uide cō sequenter quid subiungat.

NEC SALVTIS CIRCA COR- PVS NEGLIGENTIAM HABE- RE OPORTET. SED POTIO- NIS ET CIBORVM ET EXER CITIORVM MENSVRAM FAce RE: MENSVRAM DICO QVAE

si aut cū volup tate q̄

TIBI molestiam nō inferat.

Ortale cōpus ad deductōem humanæ uitæ pro īstrumēto nobis datum: neque superfluo cultu pinguefacere decet: neq; nimia īdigētia affliger̄: nam æque utrunq; eius usū īpedit & aufert: īmo mediocriter ipsi īdulger̄ debemus: & neq; īiusta patiens: neq; morbo ægrotū spernere. præceptū igit̄ hoc hōtatur corpus nobis secundū naturā seruari opōtere: ut expedite: atq; liber̄ opā suam duci aīo præbeat: utq; traduci seqque possit ad quācunq; partem ille iubeat. Animus eni; corpore utitur. corpus aīo usū præbet: cuius curā & diligentiā habere oportet bonum artificē. nā non opꝯ ē solū: ut illo vti uelimꝯ. sed cōueniēter ꝓuider̄: ut robustū & bn̄ sanū nobis mīstret & ꝑuiat. eiꝯ enī natura ī ꝯtinua generatōe & corruptōe uersat̄: & īpletō & euacuatio ipsū nutriūt. nā mō cibus qđ egessit supplet: mō exercitia qđ supē: euacuāt. Mēsurā igit̄ cōstituere opor tebit īplēdo aut euacuādo. Mēsura aute;

ẽ rõ coaptās & cõiūgẽs corporis habitū opibus ãi:& ob eã rẽ diligẽter curandū ẽ:ut talẽ corpori salutẽ præstemus quæ philosopho cõuẽit. Sic igit̃ ea exercitia faciemus:ea nutrimẽta eligemus:q̃ nõ nimium corpus pĩguefaciãt:neq̧ ultra modũ mẽtẽ ĩpediãt. nõ enĩ simpliciter corporis curã hr̃e debemus:sed cõporis mẽti:& ĩtellectui ſuiẽtis. Q r̃ nutrimẽta q̃ athletis ptinẽt relĩquẽda sũt. Curæ enĩ corporis solũ rõem habẽt:nõ ãi. Atque oĩs qui cultus corporis appellat̃ fugiẽdus ẽ. nã obstat splẽdori & luci ĩtellectus animi: Quãtũ aũt ad doctrinã cõsyderatõem & bonoꝝ opũ pfectõnẽ cultus corporis bõæ hĩtudini subſuire & pdesse põt:tm̃ suo corpori ĩdulgebit is q prudẽtis viri vitã eleget. & ob hoc subiũxit. Mensurã dico q̃ tibi molestiam nõ inferat. Tibi inquit præceptorum priorum custodi:qui animus rationalis es: culturæ corporis mensura non noceat. Tales enim cibos:talesque potiones & exercitia Eligere oportet quæ Corpus

ad uirtutes ipſum faciãt obſeqoſũ:& q̃ nõ ferãt ſtultas effectões ad commotionẽ rõis:q̃ in õi re dux nr̃a ẽẽ debet. Magna quidem ĩtẽtõe cõſyderare opuſ erit menſuram diligentiæ & cultus circa cõpus. ab hoc enim naſcitur cauſa malorũ affectõnum: non obedit malus equs. nõ ſimpliciter omnibus: ſed illi aurigarum qui lora opportune non tractat. In mẽſura uero circa corpus ea cauſa de potõne prius q̃ de cibis præceptũ dedit. quoniam difficilius abſtinemus uino quod corporis bonum habitũ corrumpit. Nã multo facilius labimur potui. q̃ comeſtioni. Gymnaſia uero tria ordinata ſunt: quæ ciborum impletõnem corrigant & rectificent: & rurſus vt cum ſanitate nutriamur: præparantur. nam quaſi ĩ circulo hæc adinuicem cædunt: nutrimentum & exercitia: & exercitia & nutrimenta. Vt enim quis exerceri recte poſſit bene recteque eum nutriri oportebit: Sic ut ſalubriter nutriatur modeſte exerceri. Horum uero mẽſura ẽ alia

Quid vinũ faciat ꝙ

alii ad proprium exercitium culturæ cō poris cuilibet conuenientis. omnes enī student corpus instrumētum facere ad illam rem quam elegerunt. luctator agilitatis ad palæstram. colonus laboruʒ ad agriculturam: atzalius ad alid trahit & coaptat corporis adminiculum. Ac philosophus ad quid inspiciēs uolet cōpus instruere: & cuius rei instrumentū studebit: ut fiat. manifectum est ꝙ philosophiæ & operum ad eam spectantium. Vt igitur corpus prudentiæ instrumentum esse possit nutries illud & instrues Præcipue quidem animæ curam habebis: ob quam & corporis habenda est diligentia. nō enim ipsum corpus animæ præponēdum ad cuius usum nobis traditum est: neque omnino negligēdum propter ipsam animam: sed conuenienter & ex ordīe corporis curā tanq̄ de instrumento habere: eamque referre ad animi uirtutem & corporis sanitatem: quā ob rem non undique appetitiui corporis obseq̄mur: sʒ solū q̄tū opōtet. Sūt

enim aliqua quæ auferri sumique non decet quia grauant corpus & spiritum animi ipsi corpori insitum ad passiones materiales trahunt. de quibus in sequētibus est præceptum: quod ait.

VITA EDVLIA QVAE DIXImus in purgatōnibus & liberatōne animi diiudicans: talia enim omnino relinquenda sunt.

X iis uero quæ accipere & comeder̄ licet & quantitatē mensurabis & tēpus: & ut dicit Hippocrates: horam perscrutaberis: locū: ætatem: & oīa quæ eius generis sunt. non consyderate concedit comedere ea ex quibus accipere decet: neq̧ īdiscrete iuuenem & senē similiter dietare cōuenit: neq̧ sanum & ualitudinarium: uel incipientem philosophari: & eum qui ad summum philosophiæ processit. hæc autem omnia sil' comprehendit pythagorica mēsura cū illa additōe: hoc ē q̄ tibi molestiā nō īferat. oīa enī q̄ adiuuāt bonā rectāq̧ phī uitā ad īdulgentiā cōpori adhibēda for

hoc breui uerbo hõtatus ẽ. Qum enim de salute animi dixisset: addidit. neque bonæ ualitudinis circa corpus negligentiam habere decet. Ibi enim utentis animi uirtutem ostendit: hic instrumenti salutem: Coniunge igitur hæc illis & inuenies quis ille sit quem hortatur talem oportere seruare mensuram & ordineꝫ circa corpus: quæ tibi molestiam non ĩferat: quæꝗ non impediat philosophi ꝓpositum in auxiliando animæ ad uirtutem ducenti. Potõnis aũt & cibi mensuram dixit ratõem quæ superfluitates & defectus dehortatur. Medium uero & mensuram hortatus est: ex quo facilius possumus uentrem: somnum: uenereꝫ: & iram cõtinere: hoc quod nunc mensura dicit: ĩmensũ ĩ illis repħẽdit & punit: & tristẽ ægritudinem expellit: & diligentem aĩum ad Deũ trahit. Oportet enĩ dũ ipse aĩus ad ĩtelligendũ uersatur sinceritatẽ & qetẽ habere a turbulentis affectõnibus atque ĩferiora bene recteque sibi ordinare ad supernorum consi

deratōem & intelligentiā. hoc erat mē-
ſura quæ moleſtiam tibi nō inferat. hoc
continere uentrem ſimul & inſtrumen
to ſalutem parere. hoc uirtutem animi
oſtendere. hoc cōporis habitui non no
cere. pars enim uirtutis eſt intelligerē &
ſcire ſalutem inſtrumento præberē & ip
ſum ad philoſophicum uſum coaptare.
Qum non ſolum in comedēdo & exer
citiis eſt corpori cura adhibenda: ſed in
multis aliis: ut in ueſtimentis: calceis va
riiſque aliis uaſis & ſupellectilibus &
opinione omnia hæc ſuſcipiēte. opus er
go eſt ut in his menſura habeatur: quæ
delitias exterminet a noſtro uiuēdi mo
do: & ſorditatem apte igitur ſubiūxit.
CONSVESCE Dietā hr̄e purā & fir
mam.

Tude ea facere: quæ īuidiam ali
is non inferant. non expendas
importune quæ bona ſunt. id enim eſt
imperitorum: neque illiberalis eſto. nā
in omnibus modus eſt optimus. Non
ſolum inquit in eduliis & potionibus

mensura est optima:sed in omnibus ali
is. Ea enim expurgat quodcunq; pecca-
tum per superfluitatē:aut defectum cō
mittitur.nam in omnibus quæ supra di
ximus multa extra mensurā fiunt.alia
quidem ad immoderatas mūditias:alia
ad forditatem nos impellunt : quorum
utrunq; uituperandum est:& alienum
a maioribus philosophorum qui cōmo
ditatem & modestiam cōporis consyde
rant. Anima enim lauticies delicatio fit
& molities:ut nimia parcitas sordidum
& immundū:ut igitur neq; illud patia-
mur diu lauti:neq; hoc parci dum ēē ue
limus:stemus in medio.& a uitiis utrin
que adiūctis declinemus: & alterum al
terius continentiam facientes ita parce
uiuamus:ut non sordide:atq; ita laute:
ut non deliciose. Quāobrem mensura
omnino añponenda est in omī corpo-
ris apparatu : & tale uestimenti genus
eligemus quod mundum firmumq; sit:
idq; se cupiamus ad omnem corporis or
natum : qui mundus sit & diuturnus.

decet enim ratõnalem aĩum qui corpo-
ris dux eſt. om̃ia quæ ad cõpus pertinẽt
ipſi ducenti ratõni ſubordinare: quæ ne
que delitias: neq; ſorditatem fert & con
ſyderat omnia oportere eſſe modeſta q̃
ſuæ dignitati conueniunt. ipſa enim ut
ad delitias non trahatur parcam uitam
exercet: utq; ſorditati & turpi materiæ
nõ habitet mũdum & ſincerum eligit.
ut ueſtem non ſubtilem: ſed mundam:
uaſa nõ aurea aut argẽtea: ſed ex alia mi
nus precioſa materia munda: nihilomi
nus domum non precioſis lapidibus flo
rẽtem: neq; ultra modum magnam aut
pulchram: ſed aptam uſui corporis hu
mani. In omni modo uiuẽdi delitias tã
quam rem non utilem excludit. Medio
critatem uero mundam: ut maxime ſa-
tiſfacientem humano uſui hortatur &
ſuadet. Et enim ueſtis domus & uas om
ne tunc præcipuam utilitatem ſui præ-
bet: qum mediocre & aptum eſt. Quid
enim oportet magnam habere lancem
ſi parum ferendum ſit? quid ſordidam:

si epulum deturpat? Quid domum ma iorem q̄ usus postulat eorum: qui uno an gulo ipsius comode stare posset? Quid quoque si talis est: cuius hītatio usum nō habet. Id idem & in aliis īuenies. utriusque rei extrema inutilia sunt: nisi mun ditiæ sint sine sorditate. Superant enim simul utilitatis mensuram supauit & ad infinitum pcedit cupiditas. Quāobrem omnia quæ ī hac uita tibi eueniunt me diocritati adiunge quæ reprehensio nes extremorum uitat. Consuesce inqt uiuendi modum habere mundum. Po stea aīaduertes lapsum ad delitias: addi dit durum. & quia ex duro facile quis ad sorditatem labi posset: subiunxit. mun dum. sēp casum alterius cohercēs alt ius obiectu: ut uita uiro digna sit. & hōi rōe utēti cōueiat. nā si hoc mō uitā institu em9 magna alia fœlicitas nobis aduēiet. Inuidiā quoque q̄ īnata ēē reb9 īmesis so let fugiemus. Si nihil nimis: ut ī prouer bio ēst fecerimus: nec eius & familiares nostros cōtra nos ipsa inuidia irritabit:

ut possit modo: ut delitiosos: mō ut sordidos uituperare: & nunc ī prodigos & dilapidatores pecuniarum. nunc ī auaros & parui animi homines nos excusare. Omnes enim qui talibus uitiis laborant ab his qui secum familiaritatē exercent ꝙ modesti nō sunt: & medium nō seruant: uituperantur. Hoc est quidem quod de inuidia manifestat præceptum illud. Talia facerē fugias quæ iuste a multis uituperari possunt. Iuste quidē & a multis ea uituperantur: quæ in modo uiuendi delitias habēt: aut sorditatem. In expendendo uero: aut auaritiam pecuniarum: aut prodigalitatem. Quare liberalitas & modestia ut ostendāt opōtebit per oīs ab extra actōes & gesta prudentiā aīi habitū & mēsurā: q̄ ī oībꝯ ē res optīa. Opus est enī hoī qetē quærēti q̄tū fieri pōt: inuidiā fugere. & nō ut bellua quædā cū ipsa cōtenderē: ut siñ aīi cōmotōe ad uirtutes ꝓficere possimus. Vitā uō sine īuidia ꝑtrāsiemus: sordita tē fugientes: & delitias: & stultā sꝑbiā.

Ex quibꝰ duo mala naſcũt: & pullulãt: errogatio pecuniarum inopportuna & retentio: quorum illud quidem pro ſupbia uituperatur. hoc aũt pro auaritia & puſilanimitate: utrũq; liberalitas fugit: q̃ uirtus ĩ errogandis recipiẽdiſq; pecuniis uerſat: quæq; id fieri qđ oportet ĩ additis & expenſis inuenit atq; omnia q̃ extra ſunt rectæ rõi ſubordĩat. hæc ſũt quæ Pythagoras in ſuis v̓ſibus de his q̃ circa corpus & extra ſũt optimũ & laudabilem uſum hñt præcipit & hõtatur: ut ob hæc uirtutis pulchritudo appareat: ſed caput omĩũ facit p̃ceptũ qđ ſeqt̃ FACITO illa quæ tibi non noceant.

Onſydera anteaq̃ quicq̃ facer̃ incipias. Sæpe uſus eſt hoc mõitu: ut qum dixit ea perficias: q̃ poſtea moleſtiã nõ ĩferat. Qum etiã menſuram inquit. Quæ tibi moleſtiã non inferat. & nemo te inducat id facere aut dicer̃: qđ bonum non ſit. hic igitur quaſi in unũ conſpectum omnia ponẽs dehortatur ea capere & facere quæ nocẽt. Vtilia uõ

ut exerceamus hortatur. Ac bene horū utrunq; tum discerni qum ante opus: quid faciendum: quid ue non faciendū sit considyderemus. Tempus enim bene cōsulendi tunc nobis adest: qum adhuc opus non īceperimus. & hic iterum sic intelligēdum est. Quæ tibi nō noceāt: ueluti illud. Quæ postea tibi molestiaʒ nō īferāt. teq; q homo es ratōalē existētiā ēē cōstitues: qui ut dictum est philosophaberis: & ut dei similitudinē acquiras studebis. Tu quidem quia homo & ratōalis existentia es quicquid extra ratione: quicquid extra legem diuinā: qc quid impedimēto tibi sit: ut similis Deo fias intelliges. talia enim nos offendere solent ī societate hominū nobiscum uiuentiū & in gubernatōne corporis qđ coniūctum nobis est: & eorum quæ ad eius gubernatōnem sunt inuenta: quæ pecunias appellari cōsuetum est. quæq; ad cōporis usum sunt. Oportere igit̃ p̄cipit diuinorum bonorum amatorem timer̃ ne sibi persuadeatur aliquid facer̃

quod non bene ſuccedat:& ut ea corpo
ri non indulgeat:quibus ipſe in ægritu
tudinem incidat:neq aliquid ſuſcipiat
quod philoſophãdi ſtudiũ impediat:cu
ius rei poſtea pœnitebit. hæc autem om
nia a cogitatõnibus noſtris expellenda
ſunt:ut factorum a nobis repetitõ iucũ
diſſimam habeat memoriam:de qua in
ſequẽtibus præcipit:ita inquiẽs.

NON SOMNVM MOLLIBVS
OCVLIS SVSCIPIAS ANTEA q̃
DIVINORVM OPERVM VNũ
QVODQVE TER RECENSV
ERIS VBI PRAEVARICAVI:
QVID FIERI OPORTEBAT:
quod non fecerim:incipiens a primo ꝑ
curre omnia. Ac poſtea ſi turpia admi
ſeris:afflige te & caſtiga: Si bõa:lætare
& gaude.

Ic omnium præceptorum ſen
tentiam collige:& iudicium inti
mi animi ad hæc:tanquam ad diuinas
legẽs proſpiciens bñfacta & malefacta
diſcernat. Vnde enim & rememoratio

poterit nos: si turpia admiserimus accu
sare & corrigere: si bona fecerimus lau
darẽ & probare: nisi præterita ratio leges
quasdam acceperit quibus uitam ordĩa
uerit: & ad hos conscientia nostra tan-
quam ad aliquod signum omnẽ nostrã
uitam dirrigat: & quotidie uõ tale exa-
men fieri oportere hortatur: ut per fre-
quẽtem memoriam iudicium sine erro
re saluetur. suadet præterea qum nox
aduenerit & ad somnum uertimur: tan
quam ĩ fine diuinorum operum simus:
Vt Conscientiæ Iudicium statuamus:
cubiculare Carmen Deo facientes: Si
dispositiones nostras recensuerimus.
ubi præuaricaui? quid? quod fieri opor-
tebat: non confeci? Sic enim commen-
surabimus uitam nostram legibus no-
bis datis: ratõnem iudicem adiungen-
tes intellectui legum conditori. Quid
igitur legum conditor præcipit? Hono
rare eos qui ipsa origine & natura meli
ores sunt secundum ordinem ipsõrum
existentiæ. Parentes & Cognatos ma-

gnifacere. Bonos uiros amplecti & amare. Voluptates corporis uincerẽ id quod incorruptibile est pecuniis præponere: & uitæ fragili a Diuino iudicio tibi datam sortem libenter acceptare prudentia a deo tibi data lætari. Sententiam ad melius uertere. Doctrinam exercere. Non decipi: ac liberum esse ad uirtutis sermonem. Bono rectoque consilio antequam quid incipiatur: uti. Ex quo pœnitentia factorum non sequitur. Falsarum opinionum liberum esse. Doctrinalem Vitam sequi. Corpus & ea quæ extra corpus sunt ad opus uirtutis coaptare. Talia legum conditor ĩtellectus animus promulgat. Ratio uero hæc suscipiẽs peruigil sui ipsius Iudex fit: ubi præuaricaui? Quid feci? & ordine factorum memoriam propter uirtutem suscipit. Postea se se inueniens concorditer & congrue præfatis legibus diem pertransiuisse fructibus Diuinæ lætitiæ coronatur. Si uero contra illas leges se q̃cquam fecisse inuenerit: se ipsum repri-

mat : tanquam quibusdam farmaciis poenitentiæ monitu. Quare somnum dicit expelli oportere: a consyderatione rationis quod facile quisque feret. Si Corpus a necessitate Dormiendi uexatum nō fuerit. Corpus uero somnus non uexabit: si sobrie diem transierit. Ob continentiam enim & sobrietatem necessarias passiones ratio cohordinat. Non suscipias inquit somnum anteaquam Diuorum operum ter quodlibet recensueris: Recensebis quidem hoc modo: Vbi deliqui? Quid feci? Quid quod fieri mihi oportebat non expleui? Duobus enim modis erramus. Vno si quod oportebat non fecimus: Vt ipsa uerba sonant. Alio si id fecimus quod non oportebat. Aliud est enim bonum opus non exercere: Aliud res turpes exercere: Operatio rerum turpium. Hoc quidem quia linquimus uituperatur. illud quia suscipimus: Vt orare decet: deprecari & ma-

leloqui non decet.

NVTRIRE
PARENTES
DECET:
VEXARE ET
CONTVMELIAM
IN EOS INFERRE
NON DECET.
QVI IGITVR
PRIMA FACIT ea quæ fieri oportebat facit. Qui uero ſecunda facit: Ea facit quæ fieri non oportebat. itaq utrunque ad æqualem quodammodo iniuſtitiam accedit. Recenſere quidem nos opera noſtra monet ordinatim a primo uſque ad ultimum: nihil in medio relinquentes quod intelligitur ob illud percurre omnia. Multoties enim non rectus ordo iudicium fallit. quod propter inordinatam memoriam male factum excuſat. Accedit etiam quod Rememoratio Quotidianæ Vitæ fit

medicatio quædam earum rerum. quas antecessores nostri: & qui defuncti uita sunt exercuerunt: est immortalitatis nostræ argumentum. Illud uero mirandum est quod qum unũquodque recensendum præciperet: non subiunxit qd recte fecerim? quid quod oportebat a me peractum est: sed e contra ad id qd' inferius est. Primo memoriam adiecit: iussitque ut malefactorum iudiciuu fieret. Iudicemque statuit iustissimum simul & propinquissimum: ipsam scilicet conscientiam & rectam rationem: & se ipsũ sibi: Quem ut docuimus ante omnes uereri decet. Quis enĩ alter ita monere alterum potest: Vt ipse se? Nam ille qui ea re quæ naturaliter suæ libertatis est abutitur: Aliorum monitus cum illis obtemperare non uult repellit: Sed propria ratio se ipsum audiat necesse erit. Hanc Deus procuratricem: Hanc magistram: Hãc & nũc iudicẽ diurnorum opũ fecit: & apd' se iudicem suscepit: ut ipsa Ratio promulget & doceat quid ac

cipi quid ue repelli dignum sit. Qum enim quisquam immemori mente tanquam in libro: Quæ fecerit legit: Tunc ad Legem quasi ad exemplum quoddam intendens diiudicat se: aut honore dignum: aut dedecore. Quicunque autem quotidie tali exercitio usus fuerit Deo similem imaginem accipit seq3: Aut addendo: Aut diminuendo ad pulchritudinem uirtutis corrigit & adducit: & quantum bono Viro facultas datur: conficit. Atque hic Pythagoras de iis quæ ad uirtutem ciuilem pertinent finem facit: ad ea præcepta transiturus quæ ex hominibus Deos formant.

IN HIS TIBI LABOR SIT.
HAEC MEDITARE.
HAEC TE AMARE OPORTET.
HAEC TE VIRTVTIS DIVAE IN VESTIGIA PONENT.
ITA PER QVATERNITATEM ANIMAE NOSTRAE TRADENTEM FONTEM PERENNIS NATVRAE.

T ĩ prĩcipio diximꝰ ciuilis phĩa
p acq̃sitionẽ v̄tutũ bonũ hoĩem
facit. Inspectiua uero per splendorẽ in
tellectus & ueritatis similitudinem dei
exhibet. Necesse autem uidetur quan-
tum ad nos pertinet: ut minora maiori
bus antecedãt. Facilius enim est uitam
humanam ratõnabili usu moderari: q̃
omnino eam uon attingere: quod certe
fieret si penitus ad ĩspectiuam uertere
mur. Præterea impossibile fore uidetur
æquo animo ueritatem acquirer̃ posse:
nisi affectõnes quæ siñ ratõne sunt per
morales uirtutes iubente intellectu co-
ordinaremus. Qum igitur animus rati
one sit & stultitia plenus. Tunc solum
insperabiliter priori intellectui adesse-
poterit: qum purificata passiones quæ
post illam erunt puræ attingit. erit autẽ
pura: si neque stultitia aliqua: neque uo
luptate cõporis conducatur: ut alia alio
loco aut tempore curet: ĩmo tantum il-
lis indulgebit: quantum diuĩa lex̃ iusse
rit q̃ se relinq nõ permittit. Immo ma-

nec̄ iubet quousq; deus ipse nos liberet. Qum igitur aı̄us duplice v̄tute egeat: ciuili quidē quæ supprimat & corrigat: atque deordinet dementiam & affectiones hominum. Inspectiua uero quæ superiorū & malorū societatē nobis exhibeat. horꝝ uirtutū in medio: quasi confinia iacent hi v̄sus. In his tibi sit hæc meditare. hæc te amare oportet. quasi conclusio fiat ciuilis uirtutis. Illud aūt. hæc te uirtutis diuæ ad uestigia ponent: tāq̄ optimum initium disciplinæ ı̄spectiuæ. Qui autem a uita brutoꝝ liberauit seq; quantum potuit ab incontinentia affectionum purgauit ob hoc: quasi ex bruto animali humanitatem accepit. Consequētia uero promittunt ex homine: q̄tum homini possibile est Deū fieri. Q̄ autem hoc ueritatis ı̄spectiuæ finis sit. his uersibus ostendit. In quibus sūmū atque optimum effectum adiungit. Si liqueris corpus liber ad cælum uenies: erisque Deus immortalis incorruptibilis. Q̄ uero ꝑ cultū uirtutis & cognitōe;

in eadem uirtute ueritatis restitutōem consequamur: hic sacer sermo (Vt parū post dicemus) ostendit. Nūc iterum ad ipsos uersus redeuntes cōsyderemus qd sibi in his exhortatōibus uult: labō: medicatio: & amor. Totum conuertere aīum intendit ad uirtutis studium. Ipse enim aīus rōnalis in se persistens triplicem habet potestatem. nā habet aliqd p quod addiscimus: quod nūc ut hæc meditemur præcipit. hēt aliud per quod id quod addiscit retinemus. quod in his vt laborem impendamus hortatur. habet tertium per quod intellecta & retēta cōplectimur & amamus. qd in hoc vt amemus monet. ut igitur oms potentias rōnalis animi compositas & ordinatas ad uirtutum præcepta hēamus a naturali ītelligentia curam & diligentiam petit. ab ea parte animi quæ retinet intellecta labore. ab ea uero quæ pulchra & bona diligit petit amorem vt omiū bonorum fluctus nobis adueniat cum possessiōe ppetua & īnato ad illa nobis amore. Ex

qb⁊ diuina ſpes ſequitur quæ ſplendorẽ
ueritatis apportat:ut ipſe pollicet̃ dicẽs:
Hæc te uirtutis diuæ ad ueſtigia ponẽt.
quod eſt dicere. hæc te Deo ſimilem fa-
cient per doctrinalem cauſa℞ ĩtelligen
tiã. Conſideratio cauſa℞ rerum exiſten
tium :quæ cauſæ in opifice Deo ſũt:ad
ſũmã dei intelligentiã nos ducit:cui ſil̃
adiuncta eſt ſimilitudo Dei:quã ſimili-
tudinem diuam uirtutem appellat:tan
quam ſub humeris humanæ uirtutis in
uectam:quam præcedere oportebat. hi
igit̃ primi uerſus in philoſophiæ & bõi-
tatis amorem concluſionẽ accipiãt:quo
præũte ueritatis cognitio ſequatur:quæ
nos ad ſimilitudinem diuinæ uirtutis re
ducit:ut in ſequentibus oſtendet̃. Sed
ad harum uirtutũ cõiũctõem opus erit
iureiurando. Quod uero uirtus ciuilis
bene acquiſita uiã præbeat:ut Deo ſimi
les fiamus bene & ordinate iurat. Nam
qd' ĩ prĩcipio dixit. Iuſiurandũ ſua:ut a
iuramẽto abſtineamus præcipit d' rebus
mobilib⁊ q̃ euenir̃ & nõ eueĩr̃ poſſũt:q̃

parua sunt: & uarios patiuntur casus: q̄r
neq; dignum est: ut super illis iuremus:
neq; tutum. Non enim ĩ nobis est posse
talia ad certum finem deducere. De his
autem quæ necessario coniunguntur:
& maxima sunt iurare: tutum est & de-
corum. Nam neq; mobilitas rerum nos un
quã decipiet. nodo enim adiuicem colli
gantur inspectabili super q̄bus iuramẽtũ
nunc fit: neq; ita humile & pusillum est
ut Dei testimonium accipere non debe
at. Veritas enim & uirtus non solum in
hominibus: sed maxime in Diis inueni
untur. Præterea iusiurandum fit quædã
religionis opinio. quoniam magistrum
ueritatis per iusiurandum uenerari de-
cet: ut si quo in loco oporteat per ipsũ
iuremus ad confirmatõem ueræ opinio
nes. & nõ solum idem: ut diximus d' ip
so dicit. Sed hæc & ipsum ita certe esse.
Simul quidem super compagine opti-
morum habituũ iurãs theologice philoso-
phat & q̃ternarium numerum fõtẽ ppe
tui ornamẽti demõstrat. q ẽ cuius opifice

deo:quo pacto uero q̄ternarius nume-
rus deus sit ex sacro sermone Pythago
ræ apte inuenies:ĩ quo numerus nume
rorum hic deus prædicatur. Si eniꝫ oĩa
quæ sunt perpetua dei uolũtate existũt:
& numerus in singula specie rerum:q̄
sunt existit:a deo numerus dependeat
oportet.& primus q̄dẽ numerus ẽ apud
illũ & ab eo est apud nos: numeri aũt fi
nalis terminus est decas.nã qui ultra de
cem numerare uult iterũ reuertitur ad
unũ & duo & tria: ut qui secũdam deca
dem numerat ad uiginti cõplectionem
faciat idem necesse ẽ.& similiter tertiaꝫ
ut triginta dicat.& hoc cõsequent̃ quo-
usq; decies decem cõnumeraueris:ad cẽ
tum uenies.& iterũ similiter centũ nu-
merabis:& sic per reuolutiõem decadis
usq; infinitũ procedere poteris.Decadis
quoq; uis est quaternarius numerus.añ
enĩ finitatem quæ per decursum in de-
cade inuenit̃ finitas quædã est adiuncta
ĩ quaternario numero.Nã ſm cõpositiõ
nẽ a monade ad quaternariũ numerũ:

omis coacervatio decas fit. Vnũ enim duo: tria: & quattuõ decadem complẽt. Et est quaternarius numerus: medietas numeralis monadis & septenarii. Aeq̃liter enim superat & superat̃. Trinarius quoq; a septenario excedit̃ monas a trinario. nam monadis & septenarii ꝓprietates sunt pulcherrimæ & optimæ. Monas enim ut initium cuiuslibet numeri omnes potentias in se cõtinet. Septenarius uero tãquam sine matre & uirgo secũdum dignitatem a monade habet: neque enim ab aliquo numero intra decẽ gignitur: ut quattuor ex bis duobus: & sex ex bis tribꝯ: & octo ex bis quattuõ: & nouem ex ter tribus: & decem ex bis quinq;: neque aliquem intra decem: ut duo quattuor. & tria sex & nouẽ: & q̃nque decem. Monadis uero non genitæ & septenarii numeri sine matre quaternarius numerus in medio existens gignentium & genitorum potentias simul accepit. hic enim solus numerus intra decem: & gignit aliquem & ab aliquo gi

gnitur. duas enim se se duplicans quat narium numerũ facit. quaternarius vero duplicatus: octonariũ conficit: & prima solida demõstratõ ĩ quatẽnario ĩuenit. nam pũctũ refert monadi. linea ãt numero binario ẽ ab aliquo ad aliqd: & trinario numero conuenit superficies. ex omnibus enim figuris quæ rectis lineis constant: triãgularis est quasi elementum & principium omnium. Solidum proprium est quaternarii numeri Prima enim Pyramis ĩ quaternario numero conspicitur. triangularis autem figuræ basis posita tres angulos ostẽdit Sũmitas quoq; ipsi figuræ posita nimis formã accipit. At iudiciales potentiæ in rebus existentibus sunt quattuor: intellect9: disciplĩa: opinio: sensus: & simpliciter omnia quæ existunt quaternarius numerus coniunxit & colligauit: elemẽta: numeros: horas: ãni: ætatũ cõpagies & nihil dici potest quod a numero quat nario tanquam a radice & principio nõ dependeat. Est enim ut diximus opifex

rerum omniū & causa quaternarius. De us intelligibilis causa est cælestis & sensitiui Dei: cuius cognitio Pythagoreis ab ipō pythagora tradita ē: p̄ quē nūc uiret horum uersuum auctor: quod uirtutis perfectio nos ad splendorem ueritatis adducet. Itaq; secūdum hoc diceret quispiam illud iusiurandum cole. proprie seruari oportere in diis: qui semper & æqualiter sunt & proprie nunc etiam iurare decet per magistrum qui quaternarium numerū nobis tradidit: qui nō fuit Deus immortalis: neque natura heros: sed homo similitudīe Dei præditꝰ. & ad suos diuinam seruans formā: quā ob causam in rebus ita magnis per ipsū iurat. tacite inferens uenerationem quā erga ipsum Pythagoram eius auditores habebant: ostendens etiam dignitatem quæ subest doctrinæ per illum traditæ. Maximum autem præceptorum a Pythagora disciplinis traditorum ē cognitio quaternarii numeri rerum opificis. At qum prima pars explicaaia sit. secūda

uō certa in expectatōe maneat & ſpem:
quæ per quaternarium promittitur ue-
racem eſſe interpres rerum diuinarum
oſtendit. & quaternarii numeri quis ſit
qnantum præſenti oratōi conuenit me
minimus: tranſeamus ad ea ad q̄ perue
nire contextus oratōis hortatur. Si pri
mo oſtenderimus quāta diligentia: quā
to apparatu: quo ue deorum auxilio ad
hæc deceat proficiſci.

SED ACCEDE AD OPVS DEOS
ORANS VT CONFICIAS OM-
NIA QVAE AD ACQVISITI
ONEM RERVM BONARVM
OPITVLANTVR.

Aucis abſoluit propriam animi
.ſ. promptitudinem & Dei auxi
lium. nam & ſi electō bonorum ī nobis
ſit: & id quod in nobis eſt: a Deo habe-
mus. ab ipſo Deo & auxiliū petēdum ē
& perfectō ſenſibilium. Studium quidē
noſtrum ad acquirendas res bonas ita ē
ac ſi manum ad captanda bona extēde
remus: quæ a Deo proficiſcūtur & dari

uidentur: quasi ipse Deus sit fons largi
tionis bonorum. homo enim naturali-
ter bona petit. Deus uero recte petenti
largitur: ac preces nostræ sũt quasi me-
dium quoddam inter nos petẽtes: & de
um largiẽtem: quæ causam nos ad ipsũ
esse producentem & ad bene esse perfi-
cientem attingere uidẽtur. Quo pacto
autem quis bona capiet: si Deus non de
derit? quo pacto etiam daret id quod lar
giri consueuit Deus: sponte uolenti: &
tamen non petenti? ut igitur nec nudo
uerbo preces faciamus: sed eas operĩ fir
memus: neq; ĩ nostris operibus solũ cõ
fidamus: sed a Deo auxiliũ petamus: &
tanquam formam materiæ preces ope-
ri imprimamus: quod totum ẽ quod fa-
cimus precemur: & quod precamur fa-
ciamus: ea coniungens inquit: sed acce-
de ad opus orans deos ut conficias. neq;
enim sedulos nos ad bona esse decet: tã
quam in nobis foret: etiam sine Dei au
xilio illa perficere posse: neq; nuda ũba
sufficiunt: si nihil ad acquisitõnem rerũ

Neq; si

humanarum afferamus. Sic enim uľ impia uirtute: si ita dici potest: uel sine opere precibus uteremur: quorum alterum uirtutis substantiam: alterum breuem efficaciam destruit. Quomodo quid bonũ esse poterit: quod non sit secundum institutõnem Dei? Quomodo etiam si quicquam factum fuerit secundum ipsam institõnem Dei: ut subsistat & duret illius auxilio non egebit? Virtus est in hominis animo imago dei: & omnis imago exemplar habeat ut subsistat necesse est. uanumq̃ ẽ quod acquisiuimus si nõ ĩspicimus ad cuius similitudinem bonum illa adepti sumus. Studentes igitur actiuæ uirtuti precari necesse erit: & quum precati fuerimus ipsius ṽtutis possessione gaudere. Hoc autem quod ad splendorem Dei nos inspicere facit ad philosophiam intentiores cum priã bonorum causa reddet. Nam fons perẽnis naturæ quaternarius ille numerus est q̃ non solum omnibus æterna causa ẽ ut existant: sed ut bñ existant: quiq̃ ppriũ

bonum ad omnes mundi partes: ut radium perpetuum & ratõe præditum effũdit: quam causam orans animus: & tanquam lumen acuto eius uisui cõmiscẽs ob studium rerum bonarum ad orãdũ excitatur: & e cõtra ob exauditõem orationis diligentiam acuit factum uerbis adiungens & facta studiosa cogitatõne ratõnis diuinæ cõfirmat & aliqua inuenit: aliqua illustrat: curatq; ea quæ precatur: & precatur quæ curat. talis quidem est studii & precis cõiunctõ. At quæ facta ex his duabus rebus nascãt̃ ĩ sequẽtibus audiamus.

HORVM MEMOR COGNOSCE DEORVM IMMORTALIVM hoMINVMQVE MORTALIVM CONIVNCTIONEM: QVEMADMODVM PERTRANSEANt ET queãdmodum cõsistant.

Rimum quidem hominibus ita institutas cognitõnem Deorum & Theologicam disciplĩam adessẽ opõtere prædicit: & rerꝝ omiũ intelligentiã

quo pacto adinuicem diuiduntur:quo ue etiam pacto in unū mundum uniun tur.Coniunctō enim in hac parte con/ structōnem & ordinem rerum signifi/ cat & illud quēadmodum ptrāseāt diffe rentiam ipsarum per speciem.& quēad modum consistunt unionem per gen॰ Nam qum natura genera substantiarū ratōne utentium differant:in unam so/ cietatem conueniunt.Quippe per exi/ stentiam denotantur aliqua esse prima: alia media:alia ultima.Itaque diuidunt simul & uniuntur.neque enim prima fi unt media:neq; vltīa:neq; media.prima ul' vltīa:neq; vltīa media ul' prīa.sed tē minis a deo statutis & fixis ꝑpetuo per spēm diuidūt:& sic quēadmodū ptrāse unt ītelligemus:illud autem quēadmo/ dum consistunt hoc modo cōsyderabi mus.hoc totum non quidem perfectu3 esset:Nisi primas medias & ultimas par tes contineret : Tanquam principium medium & finem totius compositi & prima cēte prima nō essent;nisi media

& ultĩa sequerentur: neque media hoc essent quod dicitur: si extrema utrinq; mediis non adiacerent: neque extrema quidem essent extrema: nisi prima & media præcederent. Coniungit ergo illa ad totius perfectõem: & hoc erat qđ dicit: consistere ipsa adinuicem. nam tã quam diuersarum specierum totam cõiunctõnem & constructõem complẽt: quam cognosces inquit. Si præfatorum bonorum memor extiteris: nam extremorum memoriæ media concurrãt necesse erit. immortalium inquit deorum & mortalium hominum cõiunctõem. Prima enim ultimis per media coniunguntur & ultima primis claritudine. heroum mediante reducuntur. talis quidẽ ordo est rerum quæ ratõne utuntur: qđ in principio declaratum est. tanquam essent in mũdo primi immortales Dei. post hos clari heroes: & ultimi dæmones terreni. quos mortales homines uocat: quomodo autem horu; quodq; ĩtelligere nos oporteat iã supius dictum ẽ

cognitionem horum ueracem accipere
decet quorum honorem ex traditione
ante comprehendimus:& quæ ciuilem
uirtutem ueritate inſpectiua ornarunt:
uł quæ a ſe bōa hominis natura ad diui
nam uirtutem commutarunt: intellige
re autem quæ exiſtunt ut a Deo conſti-
tuta ſūt ſimilitudo quædam dei eſt. Sed
qum poſt immortale ornamentum cor
poralis natura ſubiacet. quæ hūc quem
uidemus:mundum complet:& quæ co-
ordinata eſt :ut exiſtentiæ quæ ratione
utuntur duces ſint & præuiæ:ex qua na
turalis peritiæ fructum affoř illis docet:
qui ordinate ad rerum cognitōnem ꝑ-
cedunt. Cognoſces autem naturam in
omnibus æquam. Itaq; neque ſperabis q̄
ſperanda non ſunt:neq; te quicquā late
bit. Ad diuinum temperamentum na-
tura hunc quem uidemus mundum fō
mans ipſum ſibi per relatōnem diuerſis
mōis aſſimilauit:& diuinā pulchritudi
nē aliter atq; aliter omibus ſpeciebus im
preſſit. Cælo enim dedit ut ꝑpetuo mo-

ueretur. Terræ autē ut semper staret:
quorum utrunq uestigia similitudinis
diuinæ demonstrat: ac cælesti corpori p̄
buit: ut totum quicquid est circūiret. ter
re uero circūitōnis centrum: aliter quo
que centrum est principium: aliter cir-
cūdātis terminus. unde superiora astris
sculpta & depicta sunt & intellectu ani
malibus: terra quoq plātis ornat: & ani
malibus quæ sensu solū utuntur. In me
dio horum quæ ita distant homo existit
qui superiorū est ultimus. Inferiorū ue
ro primus: & quoniā est primus Diis im
mortalibus comparatur: & quia intelle-
ctui proprium uigorem quem r̄liquerat
reddidit. quādoq autem mortalibus cō
miscetur: quod qum fit: quia legem Dei
præteriit abdignitate sibi conueniente
decidit. Nam ut ultimus generum ratō
ne utentium non sēper ītelligit. Quip-
pe si semper ītelligeret nō esset homo:
sed naturaliter Deus & Angelorum or
dini misceretur. Nunc autem est homo
q similitudīe quidē ad optimū dici pōt.

natura uero inferior est Diis immortalibus & claris heroibꝰ:qui primis & mediis generibus ornamentū sunt.quibꝰ homo inferior est:quia semper non intelligit:sed nonnunquam torpet:atque obliuiscitur suæ existētiæ & lucis a Deo sibi datæ. Itaque quia nō sēper subignorantia manet:bruta animalia & plātas: atque omnia terrena:& quæcunque per existentiam mortalia sunt:superat.quoniam ad Deum ex natura sua homo cōuerti potest:& reminiscentia obliuionē abolere:& doctrina recuperarī quæ āmiserat:& fugam a superis inferiora fugiendo curare . Conuenit igitur homini cognoscere coniunctionem immortalium Deorum & mortalium hominum: hoc est eorum quæ ratione utuntur coordinatōnem. cognoscere etiam decet naturam in omnibus similem : hoc est corpoream existentiam a superioribus usq ultima similitudīe dei eiusq euidētia pditā.Cognoscerī aūt hæc oīa opōtꝫ ut fas est:& ut lege iacent:& eo mō quo

apud Deum sũt:& quo pacto illius legi bus maneant ordinata: siue sine corpo re sint:siue cõpus habeãt.communiter enim in utrisque intelligere oportebit: queãdmodum fas est. Non enim decet nos cupiditate sine ratõne ductos digni tatem rerum ad nostram opinionez tra here:sed terminos ueritatis sequtos ĩtel ligere omnia:ut fas est:& ut opificis lex singula disposuit.& harum autem dua rum rerꝫ cognitõe intelligere.s.opificiũ Dei in rebus quæ sine corpore sunt.& ĩ iis quæ uideri possunt:optima superue nit acquisitõ.hoc est ut nõ speremus q̃ speranda non sunt neque ĩ aliquo erre mus.Nam ex ignorãtia existentiæ rerũ sequitur ut ea speremus quæ speranda nõ sunt:& ea quæ fieri nõ possunt exco gitemus:ueluti quis qum hõ sic Deus fi eri speret:aut clarus heros.Hic quidem neqꝫ terminos naturæ ĩtellexit:neqꝫ ĩ re bus prima media & ultĩa diuisit:& e cõ tra:si quis putet eius animũ una cũ cor pore ĩteriturum ob ignorantiã ĩmõtali

tatis: quæ animis nostris inest: expectat
q̄ expectare non decet: neq̧ ut fiant pos
sibile est. is uero qui credit cōtra illoruȝ
opinionem: qui putant hominis existē
tiam ī deorum genus mutari: in feram
aut in brutum animal corpus propter
malitiam transmutatum iri: ul' propter
torporem sensus ī plātam ipsam animā
ad inferiora impellit: errans & ignorās
firmum atq̧ immutabile: quod per exi-
stentiam speciei īest animis hominum.
Semper enim aīus manet: atque homo
nunc ī deum nūc ī feram acquisitione
uitii: aut v̄tutis mutari dicitur: qum na-
turaliter: neque feras sit neq̧ Deus: sed
aptus ut utriusque similitudinem acci-
piat. Et omnino qui ignorat qualitatem
q̄ unicuique rerum inest: aut superad-
dendo: aut diminuendo rem nō recte in
tellexit quæ ignorantia causam præbet:
ut non uere opinemur & ea speremus:
q̄ sperāda nō sunt. Qui uō sigl'a nouit:
queādmodū ab ipō reꝝ opifice dispositi
& ōdīata sūt: & deū ipsū ei9 cognitōi cō

mensurat: hic maxime tenuit uiaʒ quã deum consequatur & optimũ tẽperamẽtũ & rerꝝ mẽsurã ĩtellexit & sine errore manet.

COGNOSCE Homines miseros mala sponte secutos: qui bona q̃uis propinqua neq3 audiunt: liberatõnem quoq3 a malis pauci norunt. tale est fatum quod mentes hominũ lædit. hi autẽ reuolutõnibus modo ad hæc: modo ad alia ferũtur: atq3 infinita mala patiũtur. Infœlix enim atq3 familiaris discordia latens lædensq3 seqtur: quã non decet adducerẽ: sed cedentem fugere.

I rerum quæ nõ uidentur: & earum quæ corpus habẽt. ordinem & dispositõnem recte ĩtellexerimus cõsequenter existentiã hominis q̃ qualisq3 sit diligenter cognoscemus: & qđ in cõfinibus manet eorũ qui in uiciũ cadere non possunt. & eorum qui ad uirtutem reduci non cõsueuerũt. quarẽ duplicem impetũ habet. quum autem ibi uiuit ĩtellectiuam & fœlicem uitã agit. nõ nunq̃

hic sensum affectionibus plenũ accipit unde Eraclitus. dicit uiuimus illoꝝ mõtẽ: mortui sumus illoꝝ uitaꝫ. decidit enĩ a fœlici loco atque discedit: ut Empedocles Pythagoreus scriptum reliquit: fugiens a Deo atq; errans contentõne furiose persuasus: Ascendit quoq; & antiquum habitum recipit: si terrena q̃ infœlicem locum fugerit: ut idem ipẽ Empedocles ait: hinc mors: hinc iracundia & aliorum multitudo malorum. ad quem qui incidunt erunnarum pratum & tenebras perrant. quies aũt & beatitudo ẽ fugere prata ĩfortunioꝝ. Appetitus aũt & cupiditas fugientis: pratum erunnaꝝ ad ueritatis pratum nos excitat quod q̃ relinquit: uelociter ad terrenum uenit corpus fœlicis seculi expers: quibus sententiis Platonis dicta consona sũt de descensu hæc dicens. Qum animus ĩpotens imitari deum nescit: & casu aliquo uolatu in terram ruit. tunc lex illum in animal mortale inducit: de ascensu hæc q̃ implicitam: atque ĩherentẽ sordem.

Poſtea ex terra:aq̃:aere:atq; igne:qum turbulentum & brutum animal fit:ratione homo uincens ad ſpẽm prioris atque optimi habitus deuenit. quoniã ad ſimilem ſibi ſtellam aſcendit:atq; ſana fit incolumis. Sana quidem affectõnum & morborum deliberatõne:quod per ciuilem uirtutem nobis contigit. Incolumis autem acquiſitõne diſciplinæ & ꝓpriarum partium recuperatõne quod ꝑ inſpectiuam ueritatem acquiri conſueuit. Cæterum quomodo neceſſe ẽ hinc fugere & terrena dimittere: ſi uelimus curare:ꝙ meliora reliquerimns ſapienter oſtendit:qum philoſophiam horuꝫ maloꝝ fugã ẽẽ diffinit. ꝑ hæc enim oſtẽdit paſſiones ſolis mõtalibus ingenitas eſſe. Sed qum fieri non poteſt ut mala ĩtereant:& apud deos mala eſſe non poſſũt:neceſſe erit circa hæc loca & res mõtalitati ſubiectas uerſari. rebus enim q̃ generantur & corrumpũtur: omnia q̃ſi & ut etiam præter naturam diſponãtur accidere poſſunt. quod maloꝝ prĩcipiũ

nobis malum libere. præter naturam uo
luntatis nostræ per quam contenderẽ &
repugnare diuis legibus conamur & ni
hil sane sentimus quantum nobis ipsis
nos eamus: qum uoluntati diuinæ repu
gnamus. Sed solum hoc quasi cæci ĩspi-
cimus ꝙ illius leges effrenati fugerẽ pos
sumus: & nostræ uoluntatis libertate ni
mis utimur nimiumque deum relinquẽ
do ausi sumus & molestã infœlicemque
litem contra ipsum Deum accipimus q̃
cõtendimus quodammodo & litigamꝰ:
quia quod ipse deus uetat. hoc maxime
facere affectamus. quodq̃ ille præcipit:
hoc minime uelimus: ut utrinque mise
ria se ipsos impleant qui legem Dei trã
scendunt: non faciendo quæ præcepta
sunt: aut faciendo quæ uetita. Quid igi
tur ad descensionem contra hanc erun
nosam sequacem & ingenitam nobis li-
tem inueniemus? ex nostra præter natu
rã dispositõe excitatã & ob hãc cãꝫ tã q̃
familiare ĩfortuniũ nocere cõsuetã: qd
huic opponere opõtebit? quã medicinã

ad huius furiosæ litis remediũ ĩuenire:
qđ pceptũ ad frenãdas uires q̃ nos ad ĩ
feriora deducũt: ul ut studeamus cure-
mus & diligamus hæc q̃ nos v̓tutis diuæ
ad uestigia ponẽt. hæc aũt sũt quæ libe-
ratõnem maloꝝ & calamitatũ afferũt: q̃
pauci nouerũt. hæc sũt quæ faciũt: ut ui
deamus & audiamꝯ ea quæ fœlicitati ad
iũgũt. hæc sũt ꝑ quæ fugimus calamita
tes q̃s nosmet ipsi nobis intulimus. hæc
sũt quæ scĩdũt & amouẽt impitiã passio
nũ. hæc igit̃ sũt ꝑ quæ ĩpiã discõdiã fu-
gere possumus: & salutẽ aĩ acq̃reṝ. Hæc
nos furiosa lite purgabũt. hæc nos reuo
cabũt a fuga quã a deo feceramus. nam
ĩpetũ ad ĩferiora trahẽtẽ: uirtute solum
ad supiora r̃ducẽte curabimus. Si nõ ni
mis illũ pduxẽimꝯ: neq; mala malis attu
lerimꝯ: sed r̃ctæ rõi obtẽperãtes laudato
cẽtamĩe ĩfœlicẽ discõdiã fugiamus: nec
ꝯtẽdeṝ opõtebit: ut uolũtati diuĩæ ñ obe
diamꝯ: sed ꝯtẽdeṝ potiꝯ: ut illi maxĩe ob
tẽperamꝯ: quã q dẽ litẽ appellari ñ decet
sed obediẽtiã & ꝯ̃sionẽ & uolũtariã ad

NAM QVI NON DIDICIT nec paruit ipse docenti: nullius est usus homini.

Vi uero studuerunt bona addiscere & inuenire. hi sunt qui a calamitatibus liberari intellexerunt. quiq; fugiētes tērenos labores ad liberū æthera commigrarūt. pauci tamen hi sunt. Nam multi uitiis & affectōnibus uincūtur: eorumque mentem & intellectum læserunt: quia terrenis operam dedere. Itaque hoc malum a se ipsis habēt. quoniam a Deo discedere & eius familiaritate se ipsos expedire uoluerunt quam patiebantur dum splendore sincero manebant. nam inclinatio ad terrena: quæ mentem animumque lædit: discessum a Deo pōtendit. fieri quoque non potest: ut aut non insaniat qui de se se expoliauit: aut Deo priuatus non sit: qui ad īsaniam deciderit. Ambo enim quoniam utilitati bonorum non studuerunt infinitas erunnas patiuntunr: tanquam cylindris uanis negotiis: ab aliis ad alia ap

pulsi: nec habēt qui bus in rēbus sibi ipsi utiles sint. quoniam ab omni fortunæ conditōne stulte trahuntur. nunc quid' in diuitiis iniurias aliis inferunt. nunc ī paupertate scelera admittunt: & Aut ad latrocinia propter robustum corpus aut propter debilitatē & morbos ad maledicendum se uertunt. Si uero natis orbati sint molestiaꝫ: si multos filios hn̄t: causam turpiter lucrandi & bellum aliis inferendi capiunt. & ut simpliciter dicā nihil est earū rerum q̄ in hac uita uersātur: quod stulti non deprauent. undiq̄ enim suis uitiis. & aspectus Dei priuatōne affliguntur: & quod uera bona ītelligere recusant: sed ruentes ad mōtalium affectōnes: ita feruntur in hac uita tanquam in procellis. horum liberatio una est: reuerti silicet ad deum. quod illi īueniunt qui mētes & aurium studio se ad recuperatōnem boni iam perditi cōuertunt at morbum qui nostræ existentiæ acciderat uirtute inducente curarunt. Est enim ingenitum simul & insitum

fuit. quo pacto aūt hæc fugere oporteat docet: qum dicit. quare opus eſt ut hinc illuc fugiamus. fuga enim hinc eſt: Vt quātum homini datur ſe Deo ſimilem faciat. Similis quidꝰ ille Deo fit: qui iuſti tiam & pietatem prudenter colit. Nam eum qui erunnas relinquere cupit: mor talem naturam primo amoueat oporte bit: fieri cēte non poteſt: ut qui ipſa mō talitate inquinati ſunt: ne malis quæ il- lam ſequntur ex neceſſitate repleātur: Vt igitur diſceſſus a Deo pennarum quæ nos ad ſuperiora leuabāt lapſus ad locum morientium impulit quibus ma la ſuperuenire neceſſe eſt. Sic remotio ab effectōne rerum mortalium & affla tus uirtutum: Vt pennarum ad locum erunnis uacuum: hoc eſt ad uitam bea- tam nos abducet. Qum igitur exiſten- tia hominis manet in medio eorum qui ſemper deum intelligunt: & eorum qui naturaliter illum intelligere nequeunt: nōnunquā aſcendit ad illum quādoque deſcēdit ad hæc. Nā receptōe ītellectus

ad ſimilitudinem Dei aſcendit:perditi one ad ſimilitudinem feræ deſcendit ꝑ pter diuerſitatem naturæ:modo hinc: modo illi parti ſe ſe adiungens. Hæc igi tur de exiſtentia hominis intelligens ꝑ ſpexit quomodo homines ſponte mala ſequuntur:& quomodo propria uolunta te ſqualidi & miſeri fiũt. Sæpe enĩ qum ibi manere poſſent ſe ſe affectõibus im plicant.& hoc erat quod dicit:Qui bõa quãuis propinqua nõ uident:neque au- diunt.bonum enim in hoc loco uirtutẽ & ueritatem appellat.non inſpiciunt q̃ uis propinqua uult intelligi:non ex ſe commoueri & excitari ad inuentõnem bonorum.neq; audiũt per illos dici uult qui aliorum doctrinam fugiunt.duob9 enim modis rerũ peritiam ſuſcipimus: aut per doctrinam auditu:aut per inuẽ tõnem aſpectu. Sponte igitur mala ha- bere dicuntur hi qui neque ab aliis addi ſcere.neq; per ſe inuenire uolunt:tãquã priuati ad bona intelligendum ſint:& ob hanc cauſam ubiq; ſunt inutiles.

ſunt Deum patrem uocat ac intelligit quid ex ſe meretur. Quod ſi in o͞mibus in enuntiato͞nem ipſius uocis compoſi ta: quantum fieri poterat rerum nomĩa tarum ſpe͞s formarunt: & ad ipa͞s exiſte͞ tias eos qui recte intelligunt reſpiceꝛ̃ fe cerunt. Itaque finis illorum ſpeculato͞is fit principium nobis ad inuento͞nem in telligentiæ rerum. Sic igitur ipe͞ opifex ab illis olim quaternius: nunc Iuppiter pater cauſis quas diximus appellatur. id autem quod rato͞ præſentis orato͞nis ab illo petit. hoc omnibus benignitate ipſi us Dei offertur. nam in nobis eſt accipe re id quod ab illo ſemper oblatum e͞. Et enim ſuperius dicebať. Accede ad opus Deum prius orans: tanquam ipſe ſe͞per bona porrigat: nos uero tunc illa accipi amus qum noſmet ipo͞s diuinæ benigni tati intendimus. Voluntas enim quæ ĩ nobis libera eſt ea quæ certe bona ſunt non acciperet ſi accipere nollet. Hæc a͞t ueritas: ſilicet & uirtus ſemper & æqua liter ab ipo͞ opifice o͞ibꝫ reſplende͞t. nu͞c

Deum p͞m ora͞s

uero ratõ necesse est ad malorũ liberati
onem petat: vt cognoscamus & ĩtelliga-
mus existẽtiam nostram. hoc enĩ erat:
quod dicitur qua sorte utantur: hoc est
quo animo: nam tali ad se ipõs rĩspectu.
concluditur & determinatur ex necessi
tate sequi malorum & erunnarum libe
ratõnem: & uiam rerum quæ a Deo ad
fœlicitatem porrigũtur. Quas obres ra
tio procedit ꝙ si omnes cognoscerẽt se
ipsos & qua sorte utantur: omnes ꝓcul
dubio a calamitatibus & malis liberarẽ
tur. Quod quidem fieri non potest. nã
omnes nequaquam apti sunt: ut silꝰ phi
losophẽtur: & bona a Deo oblata ad fœ
licitatis perfectõnem suscipiant. Quid
igitur ex his sequitur: certe illos solos a
malis liberari qui ad disciplinam osten
dentem nobis propria bona accedũt: hĩ
enim soli liberati sunt a calamitatibus
mortali naturæ adiũctis: qum soli ad co
gnitõem uerorũ bonorũ se cõuerterũt.
qdꝰ dignũ ẽ societati deoꝝ addiscere tã
quã a sacra & uenerãda natura. i. a phĩa

AFFERRE. SED SEDENTEM FV
GERE.

Onſpiciens autem quod præcipue diuino: ut erunnas fugiamꝰ & fœlicitatem cõſequamur: egemus auxilio: conuerſionem ad Deum: ut oratõnem quandam & auxilii cauſam ĩducit. Iuppiter pater: aut omnes multis calamitatibus liberes: aut oĩbus quam ſorte utantur oſtendas: ſed tu confide. Nã diuũ genus ĩeſt hominibus quibus natura afferens q̄libet ſacra oſtendit. quorum ſi quid tibi affuerit: intelliges quæ tibi iubebo curans animum ab his erunnis ſaluabis. Mos fuit Pythagoreis huiꝰ mũdi totius opificem & patrem nomĩe Iouis magnificare. Illum enim per quẽ exiſtentia & uita omnibus datur dignũ iuſtumque eſt ab eius opere nominari. proprium certe nomen Dei ab eius operibus & creaturis dici maxime fas eſt. Nam quæ apud nos propria eſſe dicuntur ex fortuna potius & Voluntate inueniuntur q̄ ex ꝓprietate rei qdꝰ ĩ pluri

bus animaduēti poteſt quibus nomina non apte:ſed aliter q̄ deceret adiacent: ut ſæpe is qui malis moribus eſt bonus. Qui mente impius religioſus appellat. quæ quidem rectitudinis nominum nō participant. quoniam nihil exiſtentiæ: aut operis adſiſtit rbus quibus nomina adiacent. Rectitudinem igitur nominū in rebus quæ perpetuæ ſunt. & harum quæ diuinæ & diuinarum quæ optime opō tet adeſſe. Quam ob rem & Iouis nomen imago quædam in uoce eſt operatricis exiſtentiæ. Antiqui enim & primi rebus nomina per excellentia ſapientiæ poſuerunt: ut in quibuſdā optimis ſculptoribus: quorum artis ūtutes ita nomine comprehenduntur: ut figuris & imaginibus. Nomina enim in uoce ea quæ mente intelligimus oſtendūt. Ad intelligentias rerum intellectuarum iudices reputarunt. Speculatione enim pleni & ex illa grauidi facti. In tellectus paſſiones in uocē emittētes talia exiſtētiis nomīa īpoſuerūt: q̄ p ipſá uocē & elemēta

Nomina

legē diuinā subiectōem q̄ cās stultæ r̄pu
gnātiæ scīdit & expellit. & hæc q̄dē p̄ di
ctos v̄sus significari puto. q̄ uitia uō ex
nr̄a uolūtate oriāt̄ p̄ hos. cognosces ho
mīes misos mala spōte secutos: quos ea
cā misos decet appellari & sq̄lidos. qm̄
ad uolūtariā malitiā t̄hi se p̄miserūt. q̄
aūt hi neq̄q̄ quæ bōa sūt audire uelīt: p̄
illd̄ oñdit qd̄ dr̄. Qui bōa q̄uis p̄piqua
neq̄ īspiciūt: neq̄ audiūt. Ac q̄ liberari
a uitiis ex uolūtate nr̄a possumꝰ. p̄ illd̄
oñdit hoc ē liberari quoq̄ a malis pauci
norūt: qd̄ ea cā ī medio poīt̄: ut oñdat li
berari & īcludi a uolūtate nr̄a pendere.
Postea subiūgit cām p̄ quā aīus q̄ ī ma-
litiā incidit: neq̄ uidet: neq̄ audit tale fa
tū mētes hōium lædit. nā q̄ a deo discel
sit ī demētia & uanā cupiditatē t̄hat̄ ne
cesse erit: qd̄ p̄ molestiā fati ītelligi vult
q̄ nos q̄a ad mōtaliū vitā d̄cliāmꝰ a soci
etate dei sepat. oñdit p̄terea q̄ ob stultitiā
nr̄am nobis accidere ꝯsueuerūt. & quo
pacto & uolūtate & ꝯtra uolūtatē nr̄am
peccamꝰ docꝫ: cū dicit stultoꝝ vitā sil̄eꝫ

esse cylindrorum motōni super plano: quæ circulo simil & super recto mouet. circulo quidem in se ipsum super recto propter casum. Nam ut cylīdrus a recti tudine deerrans non firmatur ad axem circuli qui circūducitur: ita aīus qui a re cta ratōne & propīquitate Dei decidit. non consequitur uera bōa. pererrat enī circa illa q̄ bōa fore uidētur: & uolupta tum affectōibus circūuolutus a rectitu dine discedit: quod per illud intelligi vo luit. hi autem reuolutōnibus: modo ad hæc: modo ad alia feruntur: atque īfini ta patiuntur mala. Qum autem libera & præter naturam nostra uoluntas cau sa fuerit fati animo mentique nocentis ac nr̄æ a Deo separatōis: qua uia & hoc extinguere & ad Deum redir̄ oporteat: duobus metris sequentibus docet: uolū tarium nocumētū sic ostēdēs.

INFOELIX ATQVE FAMILI-
ARIS DISCORDIA LATENS
LAEDENSQVE SEQVITVR
QVAM NON DECET

exercitatos & doctos ea q̄ sūt oppōtuna Societatem quoque diuorum uirorum si quid in ea participamur ostendemus claris operibus indulgētes & disciplinis intellectus: quibus solus hominis aīus curatur & ab his liberatur malis in diuinum finem commigrans. Sed ut breuit̃ dicam intellectus horum uersuum talis est: qui se ipsos nouerunt a mortalium morbo liberātur. Qua causa igitur nō omnes liberantur. qum omnes oppōtunitatem innatam habeāt eorum existētiam intelligendi. Quoniam plures: ut dixi: sponte mala sequntur: qui bona q̄uis propinqua: neq; inspiciūt: neque audiunt. Pauci enim sunt qui quo pacto a malis liberentur intelligant: cognoscētes qua sorte utantur. hi quid̃ sūt quos philosophia affectōnum stultitia purgauit: ab his locis: tanquam a carcere liberatos. Quare igitur Iouē rogat: aut oēs multis calamitatibus liberes: aut omnibus qua sorte utantur ostēdas. an ut illū q īuitos oīs ad ueritatē cōuertere velit.

Qm̄ plures ꝯ

negligētia uero aut malo consilio id nō facit: ut in carcere & laqueis arceantur: quæ quidem putare nefas esset: illud potius ratio ostendit: eum. s. qui fœlicitati studet ad Deū tanquā ad patrem cōuerti docere. Est enim Deus opifex rerꝫ ōium bonarum: etiam & pater. ergo qui liberatōnem malorum intellexit quique erunnis quæ ex uolūtate nostra sunt liberauit & infœlicem discordiam fregit sponte illā fugiens: hic ad opportunum Dei auxilium conuersus exclamat. Iupiter pater qum iam peregerit ea quæ filio digna sunt Deū patrē uocat ac intelliget quid ex se meretur. Quod si ī omibus fieret oms æqualiter secum malis liberarētur. Postea īuenies hoc ī omibus nō procedere nō causa dei: sed quia plures sponte mala sequnť ad se ipsū dicit. Sed tu confide qui inuenisti uiam liberatōnis: malorum & erunnarū quæ quidem est per sacram philosophiā cōuersio ad ea quæ a Deo nobis ostenduntur quæ multi nō īspiciunt quoniā cōmunē

ītellectum quē opifex dedit generi ratō nabili nō recte exercuerunt. Igiť qum quid alicui ostendiť ad demonstratōnis effectum personas duas concurrere necesse est. quo pacto enim quicquā ostēdere cæco posses. Si id qđ demonstrare intendis milies offerres: uel quo pacto uidenti ostēderes nihil omnino offerēs. utrunq; igitur interuenire oportebit: & bonum ab ostēdente oblatum: & ab eo cui ostenditur īspiciens lumen: Vt illīc quod uideatur: hinc qđ inspiciat cōcurrāt ad demōstratōis effectū. His aūt sic existentibus argumentemur sic. Oīs simul a malis liberari: si oībus opifex rerum ostenderit cognitōem sui ipsius existētiæ: & q̄ sōte utantur: sed qum nō oēs siľ a malis libereť. n̄ igr̄ oībꝫ oñdit: sed his solū qui sponte & sua uolūtate a malis liberari studerūt: & qui lumen ad cognitōnem & susceptōem ostensæ ueritatis intenderunt. Non ergo ipse Deus causa est quia omnibus non ostēdat: sed ipsi qui bona quāuis propinqua neq;

inspiciunt: neq; audiũt: & ob hoc mala sponte secuntur. causa igitur est eligentiis. nam Deus ad nulla mala occasionẽ præbet: immo semper quantũ in ipso ẽ omnibus æque splendẽtia bona ĩmittit: non ostendit aũt semper omnibus: qm̃ lumen oblata bona ĩ plerisq; nõ aspicit: sed rebus terrenis indulget ꝑꝑ curam quam habet ad inferiora. talis quidẽ horum uersuu3 declaratio & ueritati conuenire uidetur & subsequẽtium metrorum intellectui. si quidẽ homines ad ueritatem Deus allicit etiam ĩuitos: quur si ipsi sponte mala capiunt: Deum accusamus. Quid consulimus discordiã adducere non oportere: sed cedentem ea3 fugere: uel quid accidentia pacifice ferre. Quid sanari studere iubemus. oĩo enim uia per doctrinam ad uirtutẽ nobis occluditur. id qđ in nobis est abiciẽtibus & negligentibus: nihil enim laborare oportebat: neq; cupiditatem ad beatam uitam: neque diligentiam ad fœlicitatem habere: si ad deum solũ ꝑtineret:

nos a malis saluos esse & uirtutibus impleri nihil a nobis ipsis conferentes: Sic enim causa plurimorum malitiæ deo ascriberetur. Si autẽ ut probatũ est Deus malorum causa non est. maĩfestum erit quod facultas: ut bõa adipiscamur ĩ nobis sit: quoniã propĩqua sũt: & naturaliter illa accipiendi facultatẽ habemus. Sed nos ea neque uidemus: neque audimus: cã quoque cæcitas & stultitiæ huius calamitosa discordia est: quæ spontaneũ malum existit: quam non decet ulterius protrahere: Sed cedentem fugere & malorum liberatõnem cognoscere & uiam redeũdi ad Deum inuenire. Sic enim splẽdori Diuino inspectus noster adiunctus demonstratõ fit: cuius demonstratõnis effectus salus ẽ & qes animi ab his laboribus: ac diuinorum bonorum cognitõ & paternæ conuersatõnis participatio. Talia de uirtute & ueritate prædicens: ac vtutis præcepta & officia: quo pacto usque ĩ noctem obseruari oporteret cõcludens ac spem ueritatis in salutem &

quietem animi finiens. Subiũgit ꝓprie ſpẽi purgatõnem quod eſt tertium phi loſophiæ genus. Sed abſtĩe a cibis quos diximus in purgatõibus & in liberatõe animi diiudicãs: & conſydera oĩa ſta tuens ſuper his iudiciũ aurigam opti- mum.

Ationabilis exiſtentia innatũ ab opifice Deo habens: ut ne- que cõpus ipſa ſit: neq ſine cõ pore ad hoc exiſtentiæ in quo eſt uenit: ſed qum ipſa ſine corpore exiſtat adiun cta corpori omnem ipſius ſpẽm efficit: vt eſt in aſtris. Id enim aſtrorum quod ſupra manet ſine corpore eſt: quod ĩfra corporeum: ut Sol. totus conſtat ex re ĩ corporea & corpore: quæ diuidi nunq̃ poſſunt: neq coniungi. nam ſi ſic eſſet iterum diſſoluerentur: ſed ſimul facta ſũt & ordinata naturaliter eſſe conſue- uerũt. ut alterũ ducẽs ſit: alterũ ſequẽs & idem eſt conſequenter & in aliis rõa bilibus heroico & humano generibus. Eſt enĩ quilibet heros aĩa rõalis liquido

& puro corpori adiũcta. & similiter ho-
mo anima rationalis cum corpore ĩmõ
tali sibi innato: quæ quidẽ Pythagoreo-
rum opinio firma fuit quã Plato postea
amplius declarauit. assimilãs comparãs
humanã aĩaȝ ĩnatæ potẽtiæ pẽnati cur
rus & aurigæ. opus igitur est nobis ad p
fectionem animi: ut & ueritatem cõse-
quamur & uirtutem. Ad purificatõem
uero liquidi nostri corporis deponẽda ẽ
sordium materia: & sacra purificatio ac
cipienda: acccipiendæ & uires a Deo no
bis datæ quæ nos excitent: vt hinc ad su
periora cõuolemus: quæ omnia præsen
tes uersus docent. scĩdunt enim & amo
uẽt materiales sordes: qum dicitur ab-
stine a cibis quos diximus. Sacram au-
tem purificatõem & vires a Deo nobis
datas illi uersus inserunt: qui sic dicũt.
In purificatõne & liberatõne animi iu-
dicans at om̃em spẽm humanæ existen
tiæ integram nos docuit illud qđ subiũ
gitur. Consydera statuens sup his iudi
cium aurigã optimuȝ. hoc enĩ omnem

existentiã adiunxit & ordinẽ ꝑtiũ ĩ ipã
diuisit: aurigam iudicio assimilãs: & id
qđ ĩ cũru fert ꝑti obseq̃nti assimilauit.
Hæc q̃dẽ ex his uersibꝰ addiscerẽ possũt
hi q̃ mõitõnũ pythagorarꝝ ignari ñ sũt
:s.qđ ad exercitiũ uirtutis & susceptio-
nem ueritatis necesse etiã erit diligenti
am & curã haberẽ circa splẽdidũ nostrũ
corpus qđ sapientes subtile animi uehi
culũ appellarũt. extẽdit autẽ ipsa purga
tio usq; cibos & potõnes. omnẽq; dietã
huius nostri mortalis cõporis ĩ quo lim
pidum corpus suꝑadiacet: nõ sentienti
corpori uitã inspirans: & ipsius concor
dantiam & armoniam continens. Vita
enĩ ẽ corpus quoddã splẽdidũ siñ matia
qđ uitã hãc materialẽ gĩgit ꝑ quã nr̃m
mõtale animal cõpletur. cõpoĩtũ & uita
rõali & corpore materiali qđ imago q̃-
dã ẽ hõis cõstituti ex rõnali existẽtia &
corpore splẽdido & sine materia. Qum
igr̃ nos hõ simus. hõ autẽ ex his cõstet:
opõtet ĩ õibꝰ purificari & ꝑfici: modũq;
suꝑ q̃libet natura ꝑuare. nã alia aliã pur

gat:ut aīæ rōalis q̄tū ad ipsā rōem pti-
net. Purgatō ē disciplīa: hoc ē vitas: q̄tū
uero ad opiōes cōsulata uirtus. nā qum
a natura nobis datū sit: ut sup̄iora cōsy
deremus & īferiora ordinemus: ad illa
vitate: ad hæc uirtute ciuili īdigebim9:
ut rez p̄petuaz speculatores: rez uero q̄
accidere cōsueuerūt peritiores facti si-
mus. In utrisq; autem legibus Diuinis
non discedētes: stultitiæ procellas fugia
mus: qua necesse erit purgare nostram
ratōabilem simul adiunctam existētiā.
Sed qum splendenti corpori & aīo nr̄o
sil' adiūcto ad genitū fuerit: corpus mō
tale purgare oportebit: & hoc atque id
suis passionibus liberare. Restat igitur
corporis limpidi & animo adiuncti pu
rificatō quam nos facere necesse erit
sacris legibus sacrisque artibus inhe-
rentes. Corporosior enim quodammo
do hæc purgatio est. quoniam materias
oēs & diuersas attingit: & undiq; cura-
tura est: ut corpus hoc efficax & animo
adiūctū a materia seperetur: & ad æthe

reũm locum aduolat. in quo primam & ordinatam fœlicitatem recuperabit. nã omnia hoc limpidũ corpus attingentia si præcipue decenter & non turbulente fiũt uirtutis & ueritatis legibus cõueni-re inueniũtur. Purificatõnes enim ratõ nalis animi prouident etiam ut splendi dum corpus leuius factum ad superio-ra conuolandum impedimento nõ sit. Optima aũt eius subleuatõ ẽ: paulatim se curare a rebus terrenis segregatũ iri: ac rerꝫ perpetuarꝫ & earꝫ quæ materia ca rent frequenti cõsuetudĩe exercitiũ ha bere: necnõ relinquere sordes quibꝰ iã pollutum fuerat pp coniũctõnem quã cũ mõtali corpoꝛ accepat. p hæc enĩ col ligiť & quodãmõ reuiuiscit & Dei pote state repleť: & ꝑfectõi ĩtellectus ãi cõiũ giť. Quid igr̃ mirũ si aliqui cibi ad hæc cõferãt: uł quid mirum si ii qui consue uerunt ab omnibus rebus quæ mortuæ sunt longe esse omnino abstineꝛ & ma xĩe a uoluptatibꝰ & ab his q̃ ad uenerẽ mõtale corpus excitãt. hæc ẽ ꝑfecto pri

ma uia ad purgatõnem. Quãobrem in
opertis nostris pceptis monuimus quo
rundã abstinẽtiã quæ maiorẽ & uniuer
saliorẽ præcipuũ primũ ĩtellectũ hẽbat:
& quæ consequenter hæc singularia ue
tabat:ut animalis uuluam nõ comedes:
hoc uero ita simpliciter dictũ præceptũ
ẽ:ut ab vno terreno abstineamus & hoc
quidẽ minimo. Si uero ad profunditatẽ
multifici intellectus Pythagoræ ĩspexe
ris:totius rei uenereæ uno estibili doce
ris abstinentiam:& ut in cibus illud nõ
assumemus. Sic in purificatõe lĩpidi cõ
poris id quod per illud ĩtelligitur exer-
cebimus. Silr aũt cor nõ comedas pci-
pue qdẽ monet ad iracũdiã non ruere.
Cõsequẽter uõ suadet:ut ab esu cordis
abstineamus:& ea rõe qum dicit. longe
ẽẽ a mortuis oportere. Cõsyderabimus
pceptũ hoc nõ solũ monet:ut esũ rerũ
mõtuarꝝ uitemus: sed oĩa q̃ mortalis na
turæ sit:necnõ carnes ñ sacras & ꝓpha
nas. Iustũ enĩ & cõueniẽs est:ut ex mo
nitõnibus opertis:& quod extra appar&

& id quod intus intelligit seruemus. nã ex continuo præceptum: ut uerba ostẽ duntur seruat interioris ac maioris effe ctus consyderat. Sic ergo & nunc ĩtelli gamus breuibus uerbis magnarum rerum principia hũc uersũ nobis dare.

VITA INQVIT cibos: quorum mẽtio nem fecimus: quod idem est quod. esto longe a corporibus mortuis.

Vm aut ut oĩa uitemus fieri nõ potest subiunxit: quorum men tionem fecimus: & quo in loco hoc me morat ostẽdit in purificatõibus: & in li beratõne animi: ut per abstinentiã cibo rũ diligẽtẽ curam hẽamus pspicuitatis currus corporei purgate: & ab ĩpediẽte matia liberare: cõueniẽtẽ. Tali aũt oper atq; exercitio rõale iudiciũ cõstituit: qđ lucidi corporis curã purificatõi aĩæ con decẽtẽ reddere põt. Quãobrẽ aurigã sẽ tẽtiã ipsũ iudicium appellauit tanquam supẽẽ cõsueuerit recte ordĩato currui: sententiam quidem quia ratõalis poten tia erat: aurigam uero quia ipsa potẽtia

corpus complectitur & superſiſtit: quæ
lumen amore incenſum ĩ auriga diſpo
ſuit & ordĩauit. naꝫ & ſi una ſit anima:
lumine quaſi reſpicit campum ueritatis
& potentia ſimilitudine manus cõtinet
innatum ſibi corpus & ad ſe ipſam con
uertit: ut ĩtegra Deum conſpiciat: & di
uinam ſimilitudinem acquirat. Ac for-
ma totius abſtinẽtiæ talis eſt: & talia bo
na promittit. paticularia uero in ſacris
edictis operte præbita ſunt: quorum &
ſi unũquodꝗ particularem abſtinentiã
docuerit: ut fabarũ in leguminibus mõ
tuorum in animalibus: & horum ꝑ ſpe-
ciem: ut in piſcibus rumbum uita: & in
terrenis animalibꝰ alio abſtinerẽ iubet.
& alio quodam in uolatilibus & tãdem
partes quaſdam animalium ꝛ̃pudiauit:
vt caput non comedas: neque cor nihil
ominus in horum quolibet perfectio-
nem purificatõnis oſtendit. ac propter
quaſdã naturales ꝓprietates hoc uł illdꝰ
ad corporis abſtinẽtiã ordĩauit: ꝑ quod
cunꝗ aũt mõtalis affectõis purificatõe

docuit:& per diuina: ut homo consuefa
ciens in se ipsum uerteret: ac locum ge-
neratōnis & corruptōnis reliquens ad
elysium campum & liberū ꝫ æthera trāſ
migret. Qum autem ordinate augumē
tum abstinentiæ faciendum esse præ-
cepit. ob id ipsum adinuicem colata opi
nione quorundam contrariari inueniū
tur. Nam sētētiæ ab animalibus abstine
contrariū esse uidetꝰ. cor uita: nisi qſpiā
cor uita incipiētibus ēē præceptū dicat.
ab animalibus abstine iam finientibus
& perfectis. Superuacanea autem ptiū
prohibitio his quibus totum aīal prohi
betur. Quāobrem diligenter inspicere
oportet in præceptis abstinentiæ augu-
mentatōnis ordinem quem ipsi uersus
ostendunt. Abstine enim inquit postea
tanquam quispiā interogaret a quibus:
respondet quos diximus: & iterum tan
quam ad secundum interogatōem: qui
bus in locis hæc Pythagoras dixit: & q
bus in præceptis abstinentiam quorūdā
ciboꝝ iusserit subiūxit. In purgatōibꝫ

& in liberatōe animi:ostendēs:qđ pur
gatōnes debent præcedere:liberatio se-
qui. Ac rōnalis animi purificatio sūt di
sciplinæ mathematicæ. liberatio prudēs
rerum omnium aspectus:qua causa sin
gulariter id monuit inquiens. In libera
ratōne animi qui plurimas mathemati
cas artes complectit:& continet. his igr̄
quæ ad purgatōem & liberatōnē animi
dicta sunt:necesse est similia & cōueni
entia de splendido corpore. Igitur pur
gatōes per doctrinaȝ factas & probatā
liberatōnem sacra reductio sequatur ne
cesse erit. Hæc enim proprie purgāt &
perficiunt spirituale vehiculum ratōalis
animi: ipsumque a materiali morte di-
uidunt. Parant enī ut purgati spiritus
apte coniungantur. Nam impurum pu
rum complecti nefas est: Vt igitur ani-
mum nostrum doctrīa & uirtute orna-
re decet: Vt cum iis quæ perpetua & di
ua sunt cohabitare possit: Sic splendidū
corpus purum & sine materia oportet
parare: Vt cælestiū corporū societatem

Nefas est

Note per simi litudinem

sorciatur. per similitudinē enim solent omnia adinuicem cōiungi. dissimilitudine uero & si propinqua sunt diuiduntur hanc perfectæ philosophiæ mensuram docuit Pythagoras propriam & conuenientem ad totius hominis perfectōnem. Is enim qui solum animum curat: corpus uero negligit: nō totum hominē purgat. & e contra qui purgat cōpus solum neglecto animo curari oportere: uel corporis cultus animo quicquā collatum iri: si ipē per se nihil purgatus fuerit: tantundem peccat. Qui uero diligenter per utrūq; procedit: huic rerū sacrarꝝ sciētiā philosophia adiūgit: quæ splēdidi corporis purificationem efficit quā si ab ītellectu philosophi sepes: nō amplius ī ea ipsā potētiā īuenies. Nam ex his quæ ꝑfectōem nostrā cōplēt. aliqua phī ītellectus inuenit: aliqua sacrarꝝ rerꝝ actio philosophi intellectū sequens subiunxit. actionem autem sacrarū rerū appello potentiam purificandi corpꝰ splendidum: ut totius philosophiæ īspe

ctiuum & conſideratiuum ſit dux tãq̃ ĩ
tellectus. Ciuile uero & practicum: Vt
potentia ſequat̃. At ciuilis philoſophiæ
duæ ſunt ſpecies: quarum altera eſt mo
ralis: altera eſt ſacrarum rerum. & illa
quidem per uirtutes nos ſtultitia pur-
gat. hæc per ſacra miſteria terrenas co-
gitatões detruncat. Argumentum au
tem nõ paruũ & demõſtratio ciuilis phi
loſophiæ ſunt leges communes: ac alte-
rius philoſophiæ argumẽtum & demõ-
ſtratio ſunt ſacra ciuitatum: & eſt qui-
dem ſummum totius philoſophiæ ĩſpe
ctiuus ĩtellectus: medium uero ciuilis.
Tertium rerum ſacrarum: ac primum
ad cætera duo ſimilitudinem oculi: & id
quod ſequitur ſimilitudinem manus &
pedis pertinet: quæ omnia ita ſunt adin
uicem ſimul ordinata & coniuncta: Vt
quodcunque horum ſine aliorum auxi
lio remaneat ſit imperfectum. Quãob
rem ſcientiam ueritatis inuentricem: &
potentiã quæ uirtutem miniſtrat: & pu
ritatem in unam coniunctionem con-

uenire oportebit: ut ciuile opus intelle-
ctui qui rerum omnium dux est conso
num & conueniens perficiatur: & his
ambobus opus adiunctam appareat. Fi
nis Pythagoricæ disciplinæ hic est ad di
uinorum bonorum acquisitõnem per-
fecti omnino & uolatiles efficiamur: ut
quando mouendi tempus aduenerit re
linquentes in terris mortale corpus &
eius naturam deponentes. Athletæ cer
taminum philosophiæ accincti leuesq;
ad cælestem sedem perueniamus. Tũc
enim & primum & antiquum statum no
bis reddi. & q̃tũ hõi possibile ẽ deos fie
ri sequẽtes uersus docent.

SI CORPVS RELIQ VERIS ET
PVRIFICATVS AD AETHERA
Veneris eris immortalis Deus incorru
ptibilis non amplius mortalis. hic finis
laborum optimus.

Oc ut Plato dicit: cẽtam̃ magnũ
& spes magna: hic perfectissimɔ
phĩæ fructus. hic charitatis & sacræ re-
ligionis opus maximum. Nam qui per

hæc quæ superius dicta sunt pergunt: uere bonis uniuntur: atque a laboribus huius terrenæ uitæ: tanquam ab aliqua subterranea spelunca liberantur: & ad æthereos splendores adducuntur. & beatis insulis collocantur. his thesaurus p̄mium reseruatur. quoniam nefas ē quēpiam ad genus Deorum accedere: nisi illum qui animo ueritatem acquisiuerit & uirtutem. & in spirituali ipsius uehiculo puritatem. Sic enim sanus atque integer ipse animus factus ad primi habitus speciem restituitur per rectarum sententiarum unitatē se ipso fruens: & totum diuum ornamētū recognoscēs: & opificem huius totius inueniens. sic post purificatōem quantum possibile ē ut semper sunt ii qui in generatōem naturaliter non incidunt: ad ipsum deum reducitur. corpus uero congenitum habens loco eget quem inquirit ex ordīe ī astris tanquam sedem. Conueniēs q̄dē ex hinc tali corpori locus sub luna propinquus. Nam & terrena cōpora superat

& a cælestibus superat: quem locum Pythagorei æthera liberũ appellant. æthera quia locus est sine materia & perpetuum liberum: quia terrenis passionibꝫ purgatum & solutum est. Quid igitur qum illuc aduenerit fiet: an hoc qđ dicit: Eris immortalis Deus illis similis factus diis quorũ mẽtõem in principio fecimus. nõ natura deus immortalis. quomodo enim quicquam sub aliquo tempore proficiens: & ad uirtutem & ad sãctimoniã ex talibus externis supaddẽs ad idẽ unq̃ firmaret. Oñdit aũt hoc supadditio. Eris inqt ĩmortalis deus: & supadiunxit ĩcorruptibilis nõ amplius mõtalis: ut p mortalis amotõem: nos ĩ deos verti ĩtelligat tãq̃ id nobis nõ p naturã ĩsit: nec p existẽtiã: sed ex doctrĩa & augumẽto: tãq̃ hoc sit alicꝰ deoꝝ genus. ĩmortales q dẽ fiũt ascẽdẽdo. mõtales uõ descẽdẽdo. quiqꝫ ex necessitate claris heroibus minores sũt. nã ii semp deũ ĩtelligunt. Illi ad ignorantiã ipsius quãdoqꝫ incidunt. Tertiũ enĩ genus etiam ad ul

timam eius perfectõem ueniat:neq ps medii fit:neq primo æquat:sed tertium existẽs assimilatur primo generi. Simili tudo enĩ quæ ĩ hominibus p habitum ẽ ad cælestes deos heroibus:& medio ge neri perfectius inest ac magis ppinque. & sic communis & una omnium ratõe utentium perfectio esse uidetur. simili tudo. s. ad opificem deum: quæ semper & æque ĩest cælestibus diis. ac diis æthe reis firmis solum semper non æque. iis uero qui ab æthere ad terrena quando que decidere solent: neque semper: neq æque. Recte quidem quispiaꝫ dicet: pri mam cælestium similitudinem ad opifi cem Deum optimam esse: si eam ad se cundam & tertiam comparaueris: aut si secundam ad tertiam recte dicet. Non enim intendimus solum: ut opifici deo similes efficiamur: sed secundum statu tã normã: aut optimã similitudinẽ: aut mediã cõseq̃mur. Quas si sõtiri nõ pos semꝰ eã cõseq cõtẽti simꝰ quã ex nr̃a na tura nobis cõcessũ ẽ & pfectõe ṽtutis in

hoc fruamur. mensuram. s. & modum
existentiæ nostræ non ignorare: neque
ægre ferre. summa enĩ ẽ uirtus proui-
dentiæ leges imitari per quas omnia se
cundum propriam uim conuenienti si
bi bono adiungitur. & consistere in ter
minis ab opifice Deo statutis q̃bus oĩa
per spẽm discreta sunt. Talem sententi
am uersibus Pythagoræ dedimus: quæ
in se continet Pythagoreorũ præcepto
rum moderatam compilatõnem. Opor
tebat enim neque in metrorum breuita
te oratõnem nostram cõsistere (sic enĩ
multa ex iis quæ præcepit latuissent) ne
que illã ĩ totius philosophiæ lõgitudinẽ
ꝓtrahere. maius enĩ hoc erat: q̃ ad præ-
sẽtẽ orõem ꝑtinebat. sed mediũ ad hoꝶ
ĩtelligentiam quãtũ possibile fuit secuti
sumus: id solũ ĩ ipsis explanãtes qđ oĩo
ipsoꝶ p̃ceptoꝶ declaratõi cõuenire ui-
debat. nihil aũt alid' hi v̄sus sũt q̃ fõma
q̃dã & imago ꝑfectissĩa phĩæ: & ꝑ capi
ta q̃dã ipsius p̃ceptoꝶ abbreuiatõ & in
stitutio q̃da ex doctrĩa ostẽdẽs posteris

per obseruatōnem legis diuinæ ascen-
sum ad cælos patere. Quæ omnia certe
appellare posses optimam cognitōnem
nobilitatis humanæ. Ac non unius py-
thagorici est inuentum: sed totius sacri
collegii: & ut ipsi dicunt totius societa-
tis communis sentētia. Quāobrem lex
erat in mane ipsos surgentes: & itē sero
qum ad somnū ituri erāt: tales ṽsus uno
legente: ut leges Pythagoricas audir̄: ut
talis curæ frequentatio uiuentia in ipsis
præcepta ostenderet. Quod vt & nos fa
ciamus iustum & utile erit: ut ipsorum
utilitatem consequamur: & q̄uis tarde
eam tam̄ acquiramus.

FINIS.

LAVS DEO.

AMEN.

DVCE VIRTVTE ET COMI
TE FORTVNA.

HIEROCLIS PHILOSOPHI STO
ICI ET SANCTISSIMI IN
AVREOS VERSVS PY
THAGORAE OPV
SCVLVM PRAE
STANTISSI
MVM ET
RELI
GIO
NI
CHRISTIANAE CONSENTA-
NEVM HIC FOELICITER
COMPLETVM EST AC
IMPRESSVM. ANNO
CHRISTI. M. CCCC.
LXXIIII. PATA
VII. XV. KA
LENDAS
MA
IA.
S.
BARTHOLOMAEVS DE VAL
DE ZOCCHO. F. F.
TELOS.